

Slektene Bartum og Castberg og etterslekt på Hadeland

Av Ole Arild Vesthagen

Innledning

Navnene Bartum og Castberg er ikke særlig kjent på Hadeland. Like fullt finnes det en stor etterslekt både på Hadeland og i Amerika etter disse slektene.

Nøkkelen til at jeg har kunnet nøste opp hele denne slektskretsen er ett eneste ord som finnes i ett bestemt dokument. Hadde ikke dette ene navnet stått der, ville det aldri vært mulig å komme på sporet etter denne spennende og svært interessante slektskretsen.

Gjennom min tipp-tippoldefar Søren Jensen Holmstykket i Gran kan jeg føre min slekt tilbake til Gamkinn og til "stamfaren" i Gran Jens Sørensen Helgaker. Da Jens kjøpte garden Helgaker i 1711 står det i skjøtet fra Hans Ernst Trizchler: *til den velagte unge karl Jens Søvreinsen Bartrum* Dette spesielle navnet Bartrum (eller Bartum som det vanligvis ble skrevet) tydet på at Jens slett ikke var noen vanlig Granasøkning, men var av en mer fremmedartet opprinnelse. Jeg hadde flere ganger støtt på en kar som het Søren Bartum som var regimentskriver på 1680-tallet og som bodde på Gamme i Gran i en periode. På grunn av etternavnet anså jeg han som en god "kandidat" til å være faren til Jens Sørensen Bartum. Da jeg senere fant ut at Søren Bartum het *Jensen* til farsnavn, og langt om lenge fant skiftet etter hans kone som ble holdt i Stavanger der det framgår at en av sønnene het Jens, var jeg sikker på at jeg hadde funnet rett familie.

Selv om denne artikkelen har blitt omfattende, har jeg kuttet sterkt i stoffmengden. Særlig om Søren Bartum og hans svigerfar har det vært utrolig mye å finne.

Jeg skal først ta for meg ekteparet Søren Jensen Bartum og Kirsten Tygesdtr. Castberg.

Deretter hennes foreldre og besteforeldre, og til slutt etterslekten på Helgaker og Gamkinn.

Søren Jensen Bartum og Kirsten Tygesdtr. Castberg

Søren Jensen Bartum ble antakelig født i Danmark, men tid og sted er ikke kjent.

Han er nevnt første gang 27.1.1673 da sorenskriveren i Sør-Gudbrandsdal søkte kongen om å fratse sin stilling og at Søren skulle få overta. Søren ble utnevnt til denne stillingen 7.5.1673.

Den 31.5.1681 ble han suspendert fra stillingen som sorenskriver på grunn av diverse misligheter. Hans svoger Niels Tygesen Knag hadde den 22.1.1681 fått fullmakt til å fungere i stillingen i Søren's fravær. Senere ble Niels Cold konstituert som sorenskriver. Søren ble avsatt fra stillingen som sorenskriver ved dom i overhoffretten 24.5.1682.

Søren Bartum bodde i noen år på garden Oppsal i Gausdal som han hadde i brukelig pant fra 2.6.1674. Den 26.4.1677 solgte han garden sammen med to andre. Han flyttet da til garden Solberg i Bødalen anneks i Gausdal og ble oppgitt å bo der i mars 1684.

Den 6.1.1683 ble Søren Bartum utnevnt som regimentskriver ved kavalleriet og dragonene¹ sønnenfjells i Norge. Han bosatte seg på garden Gamme i Gran på Hadeland, han ble oppgitt å bo der i desember i 1684. I 1686 kjøpte han garden nordre Bjerkhauge i Gausdal, men det ser ut til at han fortsatt bodde på Gamme i Gran. Brevet han skrev 4.10.1687 ble skrevet på Gamme. I en rettsak 5.3.1689 omtales Søren Bartum som *forrige* regimentskriver, han må

¹ Dragon: ryttersoldat. En dragon red til fronten, men steg av hesten kjempet til fots, i motsetning til en kavallerist som kjempet fra hesteryggen.

følgelig ha fratrudd stillingen før det. Senere samme år har han oppholdt seg en periode i København, siden hans brev av 25.11.1689 er skrevet der.

Den 8.3.1690 ble Søren Bartum utnevnt som byfogd i Stavanger. Dette skjedde i forbindelse med at Stavanger fikk tilbake sin bystatus som den mistet noen år før etter en omfattende bybrann. Søren var i stillingen som byfogd inntil han døde.

Søren Bartum døde i Stavanger i 1700, i kirkeboka for Stavanger domkirke er følgende innført: *Den 6 july blef Søren Bartum byfoget I Stavanger beg..*

Kirsten Tygesdr. Castberg ble født ca. 1643, det er ikke kjent hvor (muligens i Christiania). Hun kom til garden Vågnes på øya Sula på Sunnmøre da foreldrene flyttet dit i 1644. Kirsten døde i Stavanger i 1694. I kirkeboka for Stavanger domkirke er følgende innført: *Dagen tilforn d. 25 May blef begrafven I Kirchen Byefogedens Sr: Søren Barthums Qvinde gammel 51 Aar.* Det ble holdt skifte etter henne 26.1.1698.

Søren og Kirsten hadde seks barn, alle er oppført i skiftet etter moren i 1698:

1. Mathias Sørensen Bartum. Nevnt i en rettsak i 1694 der han møtte på vegne av faren, og en annen sak i 1696.
2. Jacob Sørensen Bartum. Nevnt i en rettsak i 1698 der han møtte på vegne av faren.
3. Jens Sørensen Bartum Helgaker (se eget avsnitt senere i artikkelen).
4. Tygone Maria Sørensdtr. Bartum, død 1747 (se eget avsnitt senere i artikkelen).
5. Mette Cathrine Sørensdtr. Bartum.
6. Maren Sørensdtr. Bartum.

Etter at Søren ble enkemann ble han trolovet 8.7.1697 med Giertrud Jørgensdr. Wessel. Hun var enke etter *stadsmedicus* Casper Vesling. I kirkeboka for domkirken i Stavanger er følgende innført: *Den 8 july blifver trolofvede høyactbare her Byfogit S^r: Søren Jensen Bartum og dydeedele Matrone Gertrud Jørgesd: Wessel begge udi Vedul [?] Stand.* Senere er følgende tilføyet: *Denne feste Mand døde 1700 førend hd blef Copulerit med sin feste Qvinde.* Da det ble holdt skifte etter Kirsten ble det opplyst at Søren hadde losji i Giertruds hus.

Det er ikke kjent hvor Søren Jensen Bartum ble født. Det er nærliggende å tro at han kom fra Danmark. Navnene Søren og Jens er begge typisk dansk. I Danmark er det (minst) to landsbyer/bygder kalt Batum, som i eldre kilder ble stavet Bartum.²

1) 20 km nord for Skive i Selde-Aasted sogn/prestegjeld.

2) 5 km nordvest for Viborg i Rødding sogn/prestegjeld

Et annet forhold som tyder på dansk opprinnelse er at hans kones slekt kom fra Danmark.

27.1.1673: Søknad til kongen fra Heinrich Jacobsen om å fratre sin stilling som sorenskriver i Søndre Gudbrandsdal og at Søren Bartrum må få overta stillingen.³

Min allernaadigste Arffve Herre oc Konning Schee løche udj Itt Languarig fredelig Regiment: Efftersom ieg Vnderschreffuen Heinrich Jacobsen Aff Høy Lofflig Ihukommelse Hans Kongl: May:^{tt} Naadigste bleff Constituerit oc Aff Itzige Woris Allernaadigste Arffue Herre oc Konning Confirmerit Sorenschriffuer udj Søndergulbrandtzdallen, oc ieg nu udj min høye Alderdomb nemblig 77 Aar giøris suag oc tunng disse lange Reiser och Besuerlighed at vdstaae i daa haffuer ieg paa min Allernaadigste Arff Herris oc Konnings Naadigste behag, och effter gode Vennes Raadføring for detz Aarsage samme min bestilling Affstaae oc offuerdraget till Erlig oc Wellacht Karll Søffren Bartram, Imod den Aarlige pension, hand till mitt Leffnitz ophold haffuer beloffuet oc fornøyelig bebreffuet. Dog udj Allerydmygeligste Vnderdanighed hensettis dette till voris Allernaadigste Arffue Herris oc Konges egen Kong: Dispensation thill Confirmation. Huorfor ieg oc hermed udj foedfeldig ydmyghed Supplicerer

² Opplysninger meddelt av Søren Bøgh i Danmark.

³ Riksarkivet. Danske kanselli, norske innlegg, boks 31 (27.8.1671-17.12.1673).

Oc dett saaledis at were i sandhed med egen Haand oc schriffte testerer, oc til stadfestelse haffuer ieg Venligen ombeden Weluiis her Laugmand Jens Bang oc Welædle Capitein Rechuin med mig At Vnderschriffue oc forsegle.

Actum Jørstad d: 24 Januarj Anno 1673

Heinrich Jacobsens

Eigen Haand

J. Bang

Reichwein

m.p.p.

[segl]

[segl]

Dette Afstaaelse breff er recommenderet af hr: Statholder Guldenlev ved Zacharias Lemfort. Supplicationen som af hr: Statholder er paaschrefven er forlagt.

7.5.1673: Utnevnelse av Søren Bartum som sorenskriver for Søndre Gudbrandsdal:⁴

Søfren Bertram at være Sorenskrifver i Søndre Guldbrandsdalen

Hafn: 7 May 73

C5

Giør a.w. at eftersom Sorenskrifver udj Søndre Guldbrandsdalen j Wort Riige Norge, samme sin bestilling formedelst sin høye alderdom til Søfren Bartram goedvilligen hafver afstanden, da hafver Wj allernaad: tilschichet oc forordnet, Saa oc hermed tilschicher oc forordner bem^{te} Søfren Bartram til at være Sorenskrifver udj for^{ne} Søndre Guldbrandsdalen.

Thi schal hand være os som sin Absolut Souveraine arfve konge oc herre huld oc troe, woris oc woris kongel: arvehuuses Gafn oc beste, søege, wiide oc Ramme schade oc forderf af yderste magt, efne oc formue, hindre, forkomme oc afverge, och ellers som een troe oc oprigtig Sorenskrifver eigner oc vel anstaaer, sig tilbørligen at schiche och forholde, efter dend Eed hand os derpaa giort oc aflagt hafver, Saa fremt hand samme bestilling agter at niude oc under straf som vedbør.

Forbiudendis etc:

Hafn: d: 7 May 1673

Efter hr: geheime Raad

H^r. Griffenfelds ordre

2.4.1674: pantebrev fra Ole Oppsal til Søren Jensen Bartum på brukelig pant i garden Oppsal i Gausdal, tinglyst på tinget i Gausdal 15.10.1674.⁵

På første side i tingboka for 1681 for Sør-Gudbrandsdal er følgende innført:⁶

Wdi Sorenskrifuer Søfren Bartumbs Absentz, Med hans høye Exccells: hr: Wldrich Friderich Gyldeulowis Naadigste beuilgning af Datto Kiøbenhaffn d: 22 Janvarij 1681, huor ved Befuldmechtiget Niels thygesøn Knag.

På siste side i tingboka for 1681 for Sør-Gudbrandsdal har Søren Bartum ført inn følgende:⁷

Formedelst at hans Excell: hr vice Statholder Banner⁸ mig vnderschr: fra min Embedz betiening suspenderit, vden alleringeste widenschab Egentlig huorfore |: dog had og og afuind oc u-beuislig beschyldelser |: og som siunis at schee stoer u-reet iche nøt en æd imod en kongl: bestalling ieg allernaadigst meddeelt til min Embedz betiening, Saa vel en pehrsohn som aldeel: u-beædiget indschichet en dommer Æmbeed at opwarte Er saa iche widre kommet til min forse....[?] och Forretning 1681

⁴ Riksarkivet. Danske kanselli, norske åpne brev, pakke nr. 13 (1672-73).

⁵ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 10, folio 13b.

⁶ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 11, folio 1a. I følge Riksarkivets katalog over stattholderarkivet er ikke København-arkivet etter stattholder Gyldenløve bevart.

⁷ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 11, folio 12a.

⁸ Erik Ottesen Banner, visestattholder og stiftsamtmann i Akershus 1679-1681. I følge Riksarkivets katalog over stattholderarkivet er ikke arkivet etter stiftamtmann Banner bevart.

Testerer
allervnderdanigst
S.J.Bartumb

24.5.1682 ble det avsagt dom i overhoffretten mot Søren Bartum for diverse forhold i sin tjeneste.

Følgende er innført i overhoffrettens ekstraktsprotokoll (dvs. sammendrag av stevningen og bakgrunnen for saken).⁹

Jens Soelgaard, Provinciall Procureur, Citerer Laugmanden Jørgen Philupsen, for en Dom hand till Seeneste Martinj Laugting, Imellem hannem og Søren Bartum, schall haffue dømt og affsagt, En deell der aff til Confirmation, og en dell til Schierpelse, Nemlig: Først dend post, angaaende Bartums Slagsmaall forøfued paa Jacob Martinsen, dend Stund hand for de Forrige Ofuerweldelser Med Low og Ræt Søgtes, og Sagen stoed udj Process.

Dernest fordj bem^{te} Bartum haffuer bracht Allmuen udj Gudzdall fra dieres Vnder^d Lydighed, med dieres tiendes Leverantze till Stiftschriffueren, Efter derom adtschiellige Vdgangne Befallinger.

Desligeste at Bartum haffuer Præjudiceret Provsten H^r Brede Hammer udj Sin betiening Med Schiftes forretning efter Sal: H^r Christopher i Gudsdall, Imoed hans kongl: May^{ts}

Allernaadigste Geistligheden gifne Privilegier. Item at hand schall haffue Vnderstaaed Sig Paa it Almindeligt ting, at gjøre Indsigelse og Wrang forklaring, paa hans kongl: May^{ts}

Allernaadigste Vdgangne Princesinde-Steürs-forordning, huilchet Laugmanden altsammen udj Sin afsagde dom, schall haffue forbigaaed, og iche anseet till nogen Wedbørlig Straff, Da dog Citanten formeent alt Saadant burde ansees som Criminell;

Herforuden foregiffuer Procureuren, at Lovens bogstaffuer udj Laugmandens Dom, iche schall were Fuldt, udinden ded Æreschielderj, Bartum paa Major Reichwein beganget, hans kongl: May^{ts} interesse til Afgang. Ofuer alt befinder Citanten sig Misholden, Med dend tilkiente Omkostning, Nemlig 60 Rixdr.

Major Reichwein besuerger Sig Iligemaade offuer forberørte Laugtingsdom, Først fordj, at Bartum lidelig er tilkiendt at Erklere ham paa ded Samme ting, hand hannem haffuer Schieldet, For ded andet, at Laugmanden iche schall haffue anseet di trende schammelig Indlegger, Bartum haffuer Indgifuert, Imod hannem, Som hand formeener høyere at angaae hans Ære, End hans Schielderj, Og For det tredie at Laugmanden iche schall haffue tilfundet Reichwein meere udj kost og tæring, End Sexten Rixdr:-

I overhoffrettens avsiktsprotokoll finnes selve dommen i saken:¹⁰

Anlangende adskillige beskyldninger, for hvilcke procureur provincial søger Søfren Bartum, sorenskriver udj søndre GuldbRANDSDalen: hvorvdj laugmanden udj Oplandene Jørgen Philipson haver dømt; er den 24. maij saledes afsagt.

Af disse sager oc beskyldninger, for hvilcke Søfren Bartum af procureur provincial vorder søgt, oc som af laugmanden er paadømt, befindes den første at være: Att Bartum skall have tagit w-loulig skydtz. Saa erfares det ved adskillige tingsvidner af den 2., 3., 4. oc 6. september anno 1680 at hand haver brugt een andeel heste: hvoraf de 13 bevidnes at være hannem goodvillig af bøndrne laante: De øfrige fem at vaaren tilsagd i skydtz; hvilcket hand sielf ej fragaar, i sin protestation, den 6. september 1681. Derimod Bartum formeener sig her till at kunde have ræt; i det, hand till kgl. maj. tieniste samme reise oc ledingsfærd skall have giort, da de enrollerede ved budstikkens opskærrelse af fogden udj krigstjd effter deres obriste lieutenants ordres vaar opbudne; holdendes sig i saa maade een allernaadigst forordning effterretlig af anno 1648 hvorvdj meldes, at hvor budstikken opskæres, skall det skee ved fogdens oc skriverens befaling oc nærværelse: Dertilmed, eetterdj sex laugrættismænd vaare

⁹ Riksarkivet. Overhoffretten, ekstraktsprotokoll nr. 244 (1682), folio 25a (*Extract Offuer Steffningerne Till Den kongelige Oberhoffrætt Anno 1682*).

¹⁰ Riksarkivet. Overhoffretten, avsiktsprotokoll nr. 17 (1682), sak nr. 39. Dommen er også gjengitt i trykt utgave: "Overhoffsrettsdomar, bind 2, 1680-1689" (utgitt 1987), side 148-151.

iligemaade opeskede ved sammen mønstering sig att indfinde; tager han aarsag at formeene sin nærværelse desmere der at have vaaret fornøden. Da; paa hands kgl. maj. allernaadigste behag, saa oc effter den naadigste anledning skydtzforordningene sielf, samt landslejebalken vdj det 37. capitel giver: Bør Søfren Bartum bøde till kongen for hver hest hand till skydz toog, fulde bøder, otte ørtuger oc 13 mark; oc till bonden som der paa klager, for hver mjl hand hafde samme heste een mark sølf. Den anden sag, som her for rættten med een sær stefning fra major Reichwin er indkommen, værende udj laugmandens dom i ordenen den siette; belanger it skældærj, som ved it tingsvidne befindes Bartum mod majoren for een siddendes ret paa Bøes tingstue i Gudsdal skall have øvet, saasom till een retorsion mod majorens beskyldning, at hand i to dage skall have tagit tyuge skydtzheste. Da, effterdj det strider imod al vellordned justices maade, ved w-qvemsord sin sag at vdføre, endoc imod den som ringe er, Ok, i betraktning, at saadanne lætsindige skiildsord oc maneerer inden offentlige tinge er rættten till stoor misakt; hvilcket Bartum silef, som een dommere, burde have vidst, oc i akt taget: Confirmeres derfor laugmandens dom: Saa at Bartum paa samme almindelig tingstæd i Gudsdal, vdj fogdens, een committered sorenskrivers oc 12 laugrættes mænd overværelse, skall igien offentlig erklere majoren, oc afbede, at hand mod hannem med saadanne ord i hands w-besindede hidtzighed haver for retten vdføret. Ok skall baade dette oc alt hvis w-qvems hand vjdere i adskillige forsetter haver indført, ej komme majoren, eller nogen af hands, paa nafn oc reputation till prejudice i nogen maade; men skal aktis som af een w-betenksom mand at være talet. Ok bør Bartum give majoren vdj kaasthold sex oc tredive rdl.; oc effter høylofligste Christiani Tertij recesses anledning vdj tingfredbrøde till kongen tj laad sølf. Hvis Søfren Bartum siunes sig saa høilig, som hand angiver, at være ved majorens missive angreben, søge sig det ved rættens maade paa behørlige stæder. Den tredie sag angaar Bartums slagsmaal med adskillige personer; hvilcke hand oc alle sielf vedstaaer. Da, hvad belanger den mønster skriver Jacob Matthison, som sig hos sin majoor derover haver beklagit, hvoraf ocsaa denne proces oc trætte sig er reist; derom gaaes effter laugmandens dom. Men, hvad de andre sex angaaer; da, eragtes de deres eegen rætt saa vell som kongens at have fortjet; ej heller at have brugt den rætte maade at kiære deres maal. Bør dog kongens ræt dermed ei at være dempet; men kongssigten alleene at bødes effter laugmandens dom. I den fierde sag søges Bartum som den der mod kgl. maj. allernaadigste geistligheden forvndte privilegier skal i sterfboet effter afgangen sal. Christopher i Gudsdal it skiffte forrettet: Hvilcken forretning probsten her Brede Hammer baade i sin supplication till hands excell. hr. stiftamtmanden hr. Erik Banner, saa oc dj sit indleg till den committerede sorenskriver pretenderer at bør være som w-giort. Bartum derimod protesterer sig som een ven dertill at have vaaret kaldet: her Knud Ring, som een af arvingene, bekreffter det samme udj sit indleg for laugmanden, nemlig; at Bartum effter arvingernes villie vaar overværendes, medens de som fuldmyndige lignede sig imellom, oc at hand sig ej indtrengde, eetersom arvebalkens 19. cap. hannem det forbiuder. Imod alt hvilcket intet her for rættten fremlegges. Saasom de privilegier ere geistligheden vitterliggiorde; saa bør det i saa maade afgangen her Christophers arvinger at tillskrivers, om probsten befinder geistligheden hervdinden perjudicieret. Oc Bartum fra den tiltale at være frj. Dog advares hand efterdags sig vdj geistlighedens allernaadigste frjheder ey i nogen maade at indmenge. Den femte sag bestaaer dervdj, at Søfren Bartum skall paa Gudsdalls tjendeboe have forhindret kirkejenden ordinarie ydelse, oc dog, den samme hiemme hos sig sielf siden annammet, w-eraktet hands høye excellences skrifftilige ordre, af Aggershuus den 11. februar 1674 hvis vidimered copie med Cantzellie protocollen her paa Aggershuus af os er confereret, oc befindes, af Bartum sielf i Ringebo, ujer, Faaberg oc Gudsdals sogne paa almindelige sage- oc skatte-ting at være tinglyst; formeldende blant andet saaledes: At, tjenderne icke skal skrives eller annammes vden, stiftsskriverens eller hands fuldmæktiges hosværelse, item: att stiftsskriveren eller hands fuldmæktige, oc ingen anden, paa kasteboden skall annamme kirkens anpart, som forsvarligt eraktes. Derimod Bartum indvender, at hand vaar lejd af een anden till at være kirkeverger: At hand aldrig haver seeit originalen af høygedakte hands høye excellences

ordre, hvorvell hand den skall have begiærit da tjenden skulle annammes, som tvende eedtagne proof imod hannem bevidner: Ok endelig at stiftsskriverens tynde vaar aarsag till tiendetegtens hindring. Derimod stiftsskriveren siger sig till forsvar, at den tynde hands fuldmægtige haver brugt er anno 1667 af den da værende byens kemner paa magistratens vegne brent oc justerit: Saa oc bevjser hand ved adskillige prestegiælds tingsvidner af anno 1681 den 26. oc 30. september item den 3. oc 12. october at almuen ingen tyd paa samme tynde haver hafft at klage. Da efftersom af den nu værende Christianie magistrats forretning effter høye øfrigheds ordre i procureur provincials nærværelse, som oc af deres derpaa vdstædde attest 22. julij 1681 erfaris den mangel paa tynden at være, at den effter ligning oc justering mod een af byens oc een af Københafns maaletønde befindes vdi strøgsmal mindre end de andre, to paatter, mens med taapmaal ligestoor, oc ej at gaae paa samme tønde meere end som een setting till taapmaal: Saa befaller oc, vdi tjthøygedakte hands høye excellences ordre, med kirketjendes annammelse forsvarligen at omgaaes. Thi kand Bartum dervdj ej have giort ille, at hand dens mangel haver merket oc omtalt; hvorfore oc samme tønde hermed skall væres afskaffet, oc een anden i alle maade eetter kgl. forordning igien at indrættes. Mens, at Bartum, som een gandske w-vedkommendes, haver, imod hands høye excellences befallings klare ord, sig tillfordristed at befatte sig med samme kirketjende, oc taget den af bønderne hiemme hos sig sielf: Dervdj haver hand sig særlig forgrebet imod hands kgl. maj. allernaadigste forordning 31. august 1648. Ok, hvad angaaer den sag, som procureur provincial paastaaer, at Bartum paa almindelig ting skall have vnderstaaet sig vrangeligen at forklare hands kgl. maj. allernaadigste bref om printzessinde styrens erleggelse: Oc formeener sig det ved Bartums missive fogden tillskreven af Sckønberg den 4. juni 1680 ydermeere at kunde bevise, vdi hvilcken Bartum siger, kgl. allernaadigste befallings formelding ej skall være at de jordlejende skall svare printzessindestyren, men de jordejende; oc till hver termin at skall annammes af hver huus 1 mkr. 8 sk. hvorvdj Bartum angives, sig dumdristelige at have forseet, i henseende till de consequencer procureur provincial deraf drager, oc laugmanden, i sin dom vjdere vdfører, Søfren Bartum derimod protesterer sig stoor w-ræt at vederfares, i det hand derfor forfølges, at hand till magtens oc vndersotternes tieniste haver talt, oc forhaaber hands missive hos sin høye øfrighed skall vorde vel optagit; fremleggende landcommissarij skrivelse till ambtskriveren paa Aggershuus, hvorved forklares det hand haver skrevet oc meent, anlangendes den paast om 1 mkr. 8 sk. af huden till hver termin at skulle oppebæres. Da siunes os allervnderdanigst, at hvorvel Bartum pretenderer at have talit i kgl. maj. interesse, hvilken een hver tro vndersatte er forbunden at beobakte, det dog icke hannem vedkom, særdelis paa it offentlig ting almuestefne at falde i deres myndigheder som kgl. mandater oc publiqve skatters regenskaber ere allernaadigst anfortroede. Ok, efferdj hands kgl. vdi nest forhen ermeldte kgl. forordning vill sig forgedakte forseelse sielf have forbeholden, ok Bartum for denne sidste forseelse bør effter lougen ljde oc bøde for brevebrud; thi haver Søfren Bartum at indfly till kongens miskundhed, hvad naade hands kgl. maj. hannem ville behage at bevjse. Hvis andre sager ved denne vjdløfftige processes forløb kand endnu være giort anhengige, haver den paatalende saa vjt loug oc ræt er gemes, effter laugmandens dom, till deres egen fora at søge. Ok fordj w-sømmeligen angreben; saavelsom oc her for retten mod laugmanden w-betenksom procederit, bør hand hos een hver giøre een civil afbedelse, give laugmanden i kaast oc tæring sex rdl., oc procureur provincialen halffemsindstyuge rdl.

6.1.1683 ble Søren Bartum utnevnt som regimentsskriver ved kavalleriet og dragonene sønnenfjells.¹¹

¹¹ Stabsfanejunker Olai Ovenstad: "Militærbiografier. Den norske hærs officerer" (Oslo 1948). Det har ikke lykket meg å finne originaldokumentet.

1.5.1683 lot Søren Bartum tinglyse på tinget i Fåberg sin bestalling som regimentskriver¹²
*H^r Regimentz ofuer Rytterne og dragonerne Søndensfieldz, Søfren Bartum, indgaf hans ko:
Ma: allernaadigste bestallings bref, som aller vnderd^t for Retten blef oplæst, daterit d: 6
Janv: 1683*

19.6.1683 hadde Sidsel, enke etter sognepresten Anders innstevnet for tinget i Gausdal forrige
sorenskriver Søren Bartum og sognepresten Knud Ring angående noen hus på prestegarden,
samt noen beskyldninger som Søren Bartum skulle ha kommet med.¹³

12.10.1683 ble det tinglyst på tinget i Gausdal et skjøte på garden Oppsal fra Søren Bartum
med flere:¹⁴

*Elling oelsen opsahl indgaf et schiøde til at oplæses, huor med hand lader sig til forhandle af
Sr Bartum, forige Sorenschrifuer udj Søndere Guldbrandzdahlen, sampt Christen pedersen og
Erland Erichsen, 2de huder oc fiere schindz goeds udj opsahl her sammestedz, efter schiødets
videre Indhold etc: dat: 26 Ap: 1677.*

20.3.1684 lot Mads Christensen tinglyse på tinget i Gausdal et skjøte fra Søren Bartum på en
part jordegods i nordgarden Solberg i Bødalen i Gausdal:¹⁵

*Madz Christensen Indgaf et schiøde til at op læses, huor med hand lader sig til forhandle af S^r
Søfren bartum half anden hudz Jorde goeds med bøxel og herlighed udj den gaard Noer
Gaard Soelberig udj Bøedallens Annex udj Gudszdahl, efter schiødets videre Indbemelding
etc: daterit d: 4 May 1682.*

20.3.1684 hadde Georg Rechwin, *hans kongl: May^{ts} Commendant paa vingers festning*,
innstevnet Søren Bartum for å møte på tinget i Gausdal for offettlig å tilbakekalle de grove
beskyldninger han hadde kommet med mot ham.¹⁶

18.12.1684 lot fogden Cornelius Huid tilby på tinget i Gran garden Gamme for bygsel, som
kun brukes av regimentskriver Søren Bartum:¹⁷

*Kongl: May^{ts} Foged Mons: Cornelius Huid tilbud Gammen och Østergordr her udi
prestegiæld beliggend, om nogen vil bruge dend for kongl: Redtighed och Landshcyld, effterdi
dend ichun brugs aff Regiments schrifueren Søren Bartram for Landschatten.*

5.9.1684: Befaling fra kongen til stattholderen om å hjelpe provinsialprokurør over
Christiania distrikt Jens Solgaard med å få betaling fra Søren Bartum for bøter i følge en
overhoffrettsdom av 24.5.1682.¹⁸

14.3.1685 lot Kirsten Tonsberg tinglyse på tinget i Gausdal et skjøte fra Søren Bartum på
garden Solberg i Gausdal:¹⁹

*Kierstine Tönsberg Sl: Assessor Niels Tolders, Indgaf et schiøde til at oplæses, huormed hun
lader sig tilforhandle, af Søren bartum, Regimentz schrifuer ved National Cauvallerj Sønden
fieldz en eyende gaard kaldes Solberig ligende i Gudsahl præstegiæld schyldende Aarlig som
ham vahr tilhörig, tre huder og half andet schind med bøxel ofver 10 ½ schind medejer goeds
Christen Hansen tilhørende effter samme schiødes videre Indhold etc: af dato d: 29 Janyary
1685.*

¹² Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 13, folio 10a.

¹³ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 13, folio 17a.

¹⁴ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 13, folio 35a.

¹⁵ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 14, folio 1b.

¹⁶ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 14, folio 2a.

¹⁷ Statsarkivet Hamar. Toten, Vardal og Biri sorenskriverembete, tingbok nr. 18, folio 32b.

¹⁸ Riksarkivet. Danske kanselli, norske tegnelse nr. 13 (1684-87), folio 65b.

¹⁹ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 15, folio 2a.

21.6.1686 ble det holdt alminnelig ting på Trøgstad tingstue i Norderhov.
*Regimentssskriveren monsr. Søren Bartrum, ved sin tjener Jacob Jacobsen fremstillet, lot lese ko. ma. nådigste ham givne bestalling på at være regimentsskriver med deruti hans instruks, dat. 6. januari ao. 1683.*²⁰

23.8.1686 lot Søren Bartum tinglyse på tinget i Gausdal et skjøte på garden nordre Bjørkhagen i Gausdal:²¹
Kongel: May^{ls} Regimentzschrifver Søfren Bartum Indgaf et schiøde til at oplæsis, huormed hand lader sig tilforhandle af Alf Halsteensen bierchhaug hans arfvelig berettiget oddels og aasæditz rett til den halfue gaard Nordere bierchhaug udj Gudsdahl soken i guldbrandzdahlen schyldende aarlig med bøxel og hærlighed half anden hud efter schiødetz videre Indhold etc: daterit 12 July 1686

22.9.1686 hadde regimentsskriver Søren Bartum innstevnet en del gardbrukere for tinget i Gran fordi de ikke ville skaffe ham fri hesteskyss på hans tjenestereiser.²²

5.8.1687 skrev Søren Bartum til Krigskanselliet i København om en del forhold i hans tjeneste som regimentskriver:²³
Register Ofver alle udi Kriigs-Cantzeliet Indkommene Norsche Sager Pro Anno 1687 Augusty Maanet
Regimentsschrifver Syndenfields Søfren Bartram beder allerunderdanigst om ordre til Obristerne ved Cavalleriet oc dragonerne ei at gjøre hannem indpas i hans anfortroede Charge sammesteds. Iligemaade at hannem hans Resterende schrifverpenge af Reg.^m bønderne maatte betale saavel som om Fri Schyds for hannem oc hans fuldmegtig udi Kongens Ærinde.
Kiøbenhafn den 5 Aug. 87

4.10.1687 skrev Søren Bartum til krigskanselliet i København angående sin økonomiske situasjon som regimentskriver:²⁴
[Adresse utenpå omslaget:]
hans kongl: May:st till Danmarch og Norge etc:
Høitbetroede Estatz Raad,
Dend welædle og welbiurdige Herre,
Jens Harboe,
Min Høibiudende Herre og mechtige Patron
Allerydmygl:
a Kiøbenhafun
[Brevtekst:]

Welædle og welbiurdig Hr: Estatz Raad
Højbiudende Herre og Højmechtig Patron,
Eders welbiurdighed højberømmelig Affection, gjør mig saa dristig her med allerydmygl: at erjndre sin højgunstig Løffte om min Løns Niudelse og forbædring effter dend Maade som Danmarch, saa ieg fattige vnge Mand kand Subsistere, Sit beste formaaende wilde Contribuere Lefuer og i dend troefaste til forsicht at dend forwentende allernaad: Nye ordonance om Rytter og Dragungoedzet her i landet, medfører saadan Separation, imellom de Millitair officerer, Bunden og mig, at Bunden blijf Conserverit imod manges betyngsel nu gaaer i Suang og ieg min Charge kand øfue v-behindret og lefue I sikkerhed, Beder allerydmygl: at denne min anliggende perdoneris, og i høje gunst wilde Continvere.

²⁰ Thorleif Solberg: "Tingbok nr. 33 1686 for Ringerike" side 22 (sammendrag av tingboksaker, privat utgave 1997).

²¹ Statsarkivet Hamar. Sør-Gudbrandsdal sorenskriverembete, tingbok nr. 16, folio 35b.

²² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 25, folio 80a.

²³ Rigsarkivet i København, Danmark. Landetaten, indkomne breve til overkrigssekretæren.

²⁴ Rigsarkivet i København, Danmark. Krigskanselliet, krigssekretæren, indkomne breve 1687.

Som ieg med høyschylldig Respect
forbl:
Min højmechtig Patron hr Estatzraad
Allerydmygste
plichtschylldigste
Tiener
Søren J: Bartum

Gamme
d: 4 octobris 1687

5.3.1689 ble det holdt åstedsrettsak på Vestad på Toten. I saken omtales*forige Regiments Schrifuer ofuer Ryter och Draguner gaarder Monsr: Søren Bartum.....*²⁵
Kommentar: Søren Bartum hadde følgelig fratrudd stillingen som regimentsskriver før 5.3.1689.

22.11.1689 skrev Søren Bartum til kongen for å slippe å betale en utestående rest i hans regnskaper som regimentskriver.²⁶

Stormegtigste Konge
Allernaadigste arfve
Herre,

Som Jeg fattige Mand Skyldig blif Eders kongl: Mayst paa oppebaarne sigt og Sagefalds Bøeder og første Bøxsellen ved Allernaad^t anbetroede Regementschr: Charge Syndenfieldz udi Norge 355 Rdr, hvilche ieg Welbiurdige H^r LandCommiss^{at} Friderich Meecher schulle Betahle, Saa nedkaster ieg mig i dybeste Ydmyghed for Eders kongl: May^{is} Naadis Trone, iidelig og allerunder^{de} bedende Eders kongl: May^{is} af høy kongl: Naade, allernaad^{is} ville forskaane mig for same Rest at betahle Efftersom ieg af Eders kongl: May^t ey var tillagt støre Løn end som kunde Bereignis anseet til min Successions Subsistence at han. Aarlig tilleggis 130 Rdr Mehre Effter Bestillingens Widløfflighed Beliggende udi 16 Fougderier og Nøedvendig Tiener maatte underholde at ieg joe min egen Middel maatte lade opgaae, Saa ieg har indted til ofvers at fremhielp mig, min kone, og Sex Smaa Børn med, og forunder geraaden i stor Vidløffighed hoes godtfolch, Derfor allerunderdaningst forventer dis mehre Allernaadigst bønørsel som med List og Bod

Er og forblif
Stormegtigste Konge
Allernaadigste over Herre
Eders kongl: May^{is}
allerunderdangiste
og
Allerydmygste T:
Søfren Bartum

Kiøbenhafn
dend 25 Novembr: A^o 1689

7.1.1690 ble det holdt skifte på garden Holen i Borgund på Sunnmøre etter avdøde Niels Rasmussen.²⁷ Hans etterlatte kone var Zidsele Tygesdtr. De hadde to sønner: Tyge Nielsen og Niels Nielsen.

Blant boets eiendeler var:

"..... Herforuden findis efterschr^{ne} obligationer saa ey kand ansees for visse at faa Nemlig Sahl: Thyge Nielsens obligat: paa Søfren Bartroms veigne, dat: 29 Aug: 1682 liuder paa 100 Rdr."

²⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 28, folio 12a.

²⁶ Rigsarkivet i København, Danmark. Krigskancelliet, krigssekretæren, indkomne breve 1697 (vedlagt brevet av 26.6.1697).

²⁷ Statsarkivet Trondheim. Sunnmøre sorenskriveri, skifteprotokoll nr. 1, folio 7a.

8.3.1690: Bestalling for Søren Bartum som byfogd i Stavanger:²⁸

G.A.V. At Vj allernaadigst haver beskicket og forordnet, saa og hermed beskicker og forordner voris forig Regiments Skriver Søren Bartum til at være herefter Byefoget i Vor kiøbsted Stavanger; thi skal hand være os, som absolut og souverain over konge og herre, huld og tro, voris og vort kongl: Arvehuses gafn og beste i alle maader søge, vide og ramme, skade og forderf af yderste magt, efne og formue, hindre forekomme og afværge, i særdelished skal hand samme bestilling med største flid og Ved skikelighed betiene og forestaa og ellers i alle andre maader sig saaledis skicke og forholde, som det en ærlig, tro og oprigtig Byefoget eigner og ved anstaar, efter Eed hand os derpaa allerunderdanigst giort og aflagt haver, saa fremt hand samme tieniste agter at nyde og under straf som vedbør; hvorfor vi hermed byde og befale Borgerskabet der paa Stædet, at de hannem for deris Byefoget agter og holder. Givet etc:

Hafn: d: 8 marty 90

1.5.1690 ble det første rettsmøtet holdt i rådstuen i Stavanger etter at byen hadde fått tilbake sin kjøpstadsrett.²⁹

Och blef først allervnderdanigst oplæst Hans kongl: Maj: Byefouget velfornehme Mand S^r: Søfren Bartuns allernaadigste meddeelte bestalling paa byefougetz bestilling her i byen. Daterit 8 Marty ind verrende aar.

28.6.1690: Skjøte fra Søren Bartum og Cordt Høyer til Herman Jochumsen på en tomt i Stavanger, tinglyst på Stavanger rådstue 12.6.1690.³⁰

21.1.1692 lot Søren Bartum tinglyste et kjøpebrev på en tomt i Stavanger.³¹

Kongl: May Byefouget S^r: Søren Barthum lod thingliuse forige her vice Laugmand S^r: Berrendt de Nagels kiøbe bref til her Byefouget vdsted paa en Haugegrund beliggende med Klefuen nest med Byeschrifueren Cordt Høyers Houge, paa dend ene och Gunder Storchorsens Houge paa dend Nordre siden. Huilchen forskrefne Houge pladz i lengde och brede som dend nu forfindes, berørte her Byefouget til fuldkomen Eyendom schal beholde for sig sin kiere Hustrue børn och Arfvinger med widere des formeld. Daterit sidstleden 14 Octobr: som i Pandte bogen blifuer indført.

2.6.1692 lot Søren Bartum tinglyste et kjøpebrev fra ham til Michel Hansen på et hus og tomt i Stavanger.³²

Kongl: May Byefouget S^r: Søren Barthums Kiøbebref, til Michel Hansen vdsted, paa et Huus och Grund paa Koeholmen, blef oplæst. Daterit i Gaar, och i Pandtebogen blifue indført.

14.7.1692 lot skipper Lübbe Volchart tinglyse en overdragelse fra Søren Bartum på en part i et hus i Stavanger.³³

Schipper Lübbe Volchart Borger her til Steden lod tingliuse en Transport til hannem af kongl: May Byefouget S^r: Søren Barthum vdgifuen, paa hans part udj Salig Joen Pheyf forige Borgermesters waaning, huilchen part som til ermelte Lübbe Volchart til Eyendom ef ofuerdraget beløber 59 Rdr 23 1/3 s. Daterit sidstleden 13 July.

Høsten 1692 forliste et handelsskip fra Genova utenfor Stavanger. Mannskapet og det meste av lasten ble reddet. Offiserene på skipet ble forhørt av byfogden Søren Bartum og lagretten

²⁸ Riksarkivet. Danske kanselli, norske åpne brev, pakke 21 (1690-1692).

²⁹ Statsarkivet Stavanger. Stavanger byfogdembete, bytingsprotokoll nr. c10, folio 1a.

³⁰ Statsarkivet Stavanger. Stavanger byfogdembete, pantebok nr. 5, folio 6a.

³¹ Statsarkivet Stavanger. Stavanger byfogdembete, bytingsprotokoll nr. c11, folio 26b.

³² Statsarkivet Stavanger. Stavanger byfogdembete, bytingsprotokoll nr. c11, folio 40a

³³ Statsarkivet Stavanger. Stavanger byfogdembete, bytingsprotokoll nr. c11, folio 42b.

om forliset og om hvem som var eier av lasten ombord. Siden mannskapet på skipet var italienerne, ble forhørene ble foretatt på latin.

Det var også vanlig at sjøpass til utlandet for skipskapteiner som ble utstedt av byfogden ble skrevet på dansk og latin. Dette viser at Søren Bartum behersket muntlig og skriftlig latin.

I den tiden Søren Bartum var byfogd i Stavanger var det omfattende stridigheter mellom ham og overrådmann Cort Høyer. Mange av de dommer som Bartum hadde avsagt i saker mot borgere i byen ble anket til overrådmannen og Bartums avgjørelser ble satt til side.

Bytingsprotokollene og rådstuerettsprotokollene for Stavanger inneholder mange slike saker der Bartum var involvert. I 1695 var Bartum fraværende fra byen i lang tid. Siden han hadde tatt nøkkelen til rådstuken, måtte møtene i bytinget og rådstueretten holdes andre steder i byen.

26.6.1697: Brev fra Søren Bartum til geheimeråd Jens Harboe om å få slippe å betale en restanse fra hans forrige embete som regimentskriver.³⁴

[Adressering på omslaget:]

Hans kongl: May^{ts}: til Danmarch og Norge, etc:

Høitbetroede Geheim Raad

og ober Secreterer etc:

Dend høiædle og Welbaarne herre

H^r Jens Harboe, Ridder,

Min højbiudende herre,

å Kiøbenhafun

Allerydmÿgl:

[Brevtekst:]

Højædle og Velbaarne H^r Geheim Raad

Høitærede hr ober Secreterer, etc:

Højbiudende gunstig goede Herre

og Patron

Vdj Nøed og anligende, Ansøgis fornemelig gud og formaaende goede wernere, vdj dend allerydmÿgst til forsicht, Jeg fattige mand min goede Herre wnderstaaer at Incommodere, og Allerydmÿgl: bønfade udj denne welfærtz anliggende at schal betale gammel Restance for min forrige Bestallung 155 Rdr, som ieg trues forre med Excecution, ded gud kiende min Bestilling og wilchor er saa Slet at ieg ded w-muelig kand vdbringe, at Højædle goedeHerre ofuer ald tilforn højbeviiste welgierning og goede Expeditiones wilde nu Reche Haanden til aller Naad^d: forschaansel, huor om ieg for lengst original Supplication af indlagte Copie wnderdanigst Insenuerit ded højlofl: Reentte Cammer, Derforre wille Gud min Herre wiiselig belønne, og ieg inttet højre schulle ønsche end ieg her paa steeden nogen behagelig tieneste kunde Præstere,

Som schal hædes min schyldigst ærre

altid at werre,

Eders Excell^f:

Højædle H^r Geheim Raad

Min højgunstig hr Patrons

Allerydmygste Tienere

Søren J: Bartum

Stavanger d: 26 Junÿ

A^o: 1697

[Vedlegg til brevet: kopi av brev datert 25.11.1689, se ovenfor]

³⁴ Rigsarkivet i København, Danmark. Krigskancelliet, krigssekretæren, indkomne breve 1697.

16.12.1697 ble det kunngjort på rådstuen i Stavanger at Søren Bartum var skyldig en stor pengesum til kongen og at han ble pålagt å holde skifte etter sin avdøde kone Kirsten Tygesdtr.:³⁵

Effter det høilof: kongel: Rente Cammer Collegij ordre de dato Hafniæ³⁶ d 20 9br: 1697 befindes kongl: Ma: byfouged Søfren Bartum at være schyldig till høistbem^{te} hans ko: Ma: een anseelig Summa penge som effter H^r: Stiftamptskrif^r: Benses Reigning de dato Christiansands Stiftamstue d 4 Decembr: 1697 bedrager sig til 400 Rdr 53 skilling, foruden 2de Poster huorom byfougden forklaring behøfves Nemlig Attest for Consuptions huuset og Attest om Sigt og Sagefald for A^o 94 og som Skiftet efter hans Sl: quinde Kirsten Tygesdatter endnu ey er holt, blif^r: det berammet at schall holdes her i Stafvanger d 26 January 1698, huorefter enhuer Creditor schall blifue advaret.

29.11.1697 ba Søren Bartum byretten og tilstedeværende borgere på bytinget i Stavanger om skussmål for den tid han hadde vært byfogd i byen.³⁷

Ko. May^{ts} Byfouged Søfren Bartum tilspurde for Retten, enn deell her tilstedeværende Stafvanger byes Borgerskab med disse ord, høitærede velagte nu nærværende Borgere og Indvaanere her udi Stafvanger, i Samtlig mine fornæme og velærede goede venner: Som ober Raadmanden Cordt Høyer forleden Onsdag her fra Raadstuen med Vagtmæsteren Jørgen Vincentzøn ladet tilskiche Mig en høiædle H^r: Stiftbefalingsmand velbaarne Matthias Thønsbergs skrifuelse, som hannem aaben in blanco tilsent med Posten, huor udj Jeg Meget beklagelig maa fornemme, at jeg fattige Mand, som Gud self schall være Vidne med intet høyere inclineron [?] eller er geneigen til end som et ærligt Nafn og røgte, v-schyldig af v-blue schamagtige løynagtige onde Mennischer for bem^{te} min høye øfrighed ilde er blefuen bagvasket og beført - Saa endog jeg her paa Steden med Mine Sex børn er paa nogle aar bleven Ruinerit, og for min Nødtørftige Ophold sat mig in debito, i huilchet er allene mit feil og Seer det heller, end at folch schulle sige at ieg var een rig schielm, og til nogen andens Vanlyche hafde iført mig stor Character - thi af saadan klagelig forbem^{te}: beskaffenhed klagelig er jeg foraarsaget at begiere i got folch vilde rent ud meddeele mig Eders Sandferdig Attest og Skudsmaal, om jeg her paa Steden anderledis stoed og schichet mig, end huis som Sømmeligt, ærbart og Rett anstaae maatte, min Person, som en retskaffen ærlig Mand; Ingen Efterlade om jeg nogen schendret, giort vold, v-Ret, v-høflig beegnelse, de ey vil spare det herved at tilkiendegifue da jeg self schyldig vil stræbe at faa det Remiderit og forandret, og afwelte mig ald Calumnianterie³⁸ og ond snach, huortill Een deel af borgerskabet ligesom med en mund Svarede; de viste hannem aldrig nogen v-skiel i nogen Maade at paasige, Saalenge hand har vaaren byfouged her i byen men har handlet og schichet sig imod borgerskabet som de en ærlig og ærekier byfouged vel kunde egne og anstaa, og ønschede hannem alle med en Mund lyche og Vesignelse af Gud for huer dag de hannem her paa Steden har kient - huorefter byfougeden var et tingsvidne begierede som hannem meddelis-

26.1.1698 og 23.3.1698 ble det holdt skifte i Stavanger etter Kirsten Tygesdtr., byfogd Søren Bartums avdøde kone:³⁹

Skifte og Deeling Efter Byfougden Søfren Bartums Sl: Kieriste Kirsten Tygesdaatter. Cordt Høyer Ober Raad Mand Vdi Stafvanger Vdi Byefougds Stæd Tilnefnt Wibolt Jæger, Bye og Raadstueschri fuer Ulrich Friderich Aagaard, samt Vurderingsmænd Jørgen Jensen, Christian Jensen, Peder Larsen, Johan Fridsell, Jacob Sandersen, og Tommæs Tommesen, Gjør Vitterligt at d: 26 January 1698 vare Vi forsamlede udj H^r Byfoget Søfren Bartums Logement udj hans trolofuede fæste Quinde Giertrud Sl: Casper Veslings huus her i Stavagner, at holde forsuarligt Arfueschifte efter hans Sl: Quinde Kirsten tyggesdaatter

³⁵ Statsarkivet Stavanger. Stavanger byfogdembete, rådstuerettsprotokoll b12, folio 48b.

³⁶ Hafnia er det latinske navnet på København.

³⁷ Statsarkivet Stavanger. Stavanger byfogdembete, bytingsprotokoll nr. c13, folio 79b.

³⁸ Kalumni: bakvaskelse, kalumniant: æreskjenner.

³⁹ Statsarkivet Stavanger. Skifteprotokoll for Stavanger nr. A3, folio 59a.

imellem H^r Byfoget Søfren Bartum paa den eene og deris sammen aflede Børn paa den anden side som vare Mathias, Jacob og Jens Søfrensønner Bartum, og døttre Tygona Maria, Mette Cathrine og Maren Søfrendøttre Bartum paa den anden side.

Ober Raadmanden Cort Høyer Begierte at H^r Byfoget ville fremviise og angifue sit boeschab og midler, af løse og faste til Registering og Vuordering, huor til hand suarede at hand formedelst mange travalier, som een gammel kongel: tiener i hans kongel: May^{ts} tieniste har tilsat sinne midler, og eyer inttet Vden allene klæderne paa kroppen. Ober Raadmanden pretenderede paa hans kongel: May^{ts} Vigne, som, H^r Byfoget efter det høyloflige kongel: Cammer Collegy og H^r Stiftamtschri^f Preuses tilsendte Reigning, skal verre hans kongel: May^{ts} schyldig 411 Rd^r 89 s her foruden, er tuende mangelposter H^r Byfoget schal besuare, Neml: den første om Consumptions huuset her i Byen, huorom H^r Byfoget schal hafue Welbr: H^r Amtmandens Attest for 15 Rd^r, den anden er at hand schal forklare at ingen sigt og sagefald pro A^o 1694 er falden. H^r Byfogets suar var dette Belangende hans kongel: May^{ts} pretension som for indført 411 Rd^r der Vnder er Restantz for hans forrige Regiments schrifuer bestilling 166 Rd^r 36 s huor af Summen dog Ichun Blif^f 155 Rd^r thi det Leyermaal for baard Bøe og Anniche Gustavusd: forre Gif^f hand at werre suaret ved hans indlefverede Regenschaber udj det kongel: Rente kammer, ald den øfrige Rest for sin Byfougderiers bestilling siger hand og oprigtig at hafue besuaret at saa meget hand har opebaaret Pro Anno 94 Er inttet V-Vist Sagefald falden, Vndtagen en Quindis Person Ved Nafn Anna Vhr, huilchen inttet hafde at betalle med. Belangende Consuptions huuset, da har hand der om giort sin Vdmyge for klaring og Reigenschab til det høyloflige kongel: Rente kammer. De øfrige Creditorer Ere, Sr Michel Gundersen fordret 20 Rd^r, Sr Johan Prall, efter indgifne Reigning 33 Rd^r 1 ort 20 s, H^r Henrich Rosenkilde efter laugmandens dom 5 Rd^r, Ober Raadmand Cort Høyer fordred, for Crediterede Ware og laante penge 25 Rd^r 15 s. Efter 2 Sorenschrifueren Jørgen Phillupsens dommer udj Ober Raadmandz sted afsagt den første Dat: 27 Janv: 1697 Og den anden af Dato 9 April nest efter er Byfogden til dømt til Obr: Raadmand Cort Høyer at Betalle til sammen 60 Rd^r Imod for indførte suarede H^r Byfoget at hafue Contra Reigning, de øfrige hans Creditorer lofuede hand Wed tid og leylighed, som en Erlig Og Redelig mand at Contendere, og for nøye, og som H^r Byfoget self beraaber sig paa at ville for klare sinne Regenschaber, for det høyloflig kongel: Rente kammer Collegium, saa Vel som en Restandz pro Anno 90-91-93 og 94 Bestaaende af 257 rdr 2 ort 12 s, og der om vil nermere giøre for klaring og søge kongel: Naade til med eragtes forsuarligt at de Creditorer som nu ey deres fordring har indgifuet efter loven, bør niude Vedbørlig kald og varsel, paa det ingen om denne Boes tilstand schal giøre sig V-Vidende men en huer kand møde tilstede deres pretensioner at indgifue, Og siden forvente det som loughligt er, udj huilchen henseende dette schifte indtil d: 23 Marty først kommende Beroer.-

Efter nest forregaaende opsettelse var atter udj H^r Byfoget Søfren Bartums Logemente d: 23 Marty 1698 forsamlede paa forberørte hans schiftes forretning Obr: Raadmand Cort Høyer, udj Byfogets sted Constituerit Vibolt Jæger, Bye og Raadstueschri^f Jørgen Jens: Jacob Sandersen, Jan Fridsell, Tommes tommæs: Peder Tors: og Jens Olsen.

Ober Raadmand endnu tilspurde H^r Byfoget Søfren Bartum, om hand ingen midler var eyende huor med høyst bem^{te} hans kongel: May^{ts} for sin fordring kand vorde betalt huor til hand suarede ney, der nest tilspurde H^r ober Raadmanden hannem om hand nemlig Byfogden siden sidste forretning i hans sterfboed hafde sig til Befrielse, for hans kongel: May^{ts} for indførte pretentioner, Erlanget nog et fra det høylofl: kongel: Rente Cammer, huor til H^r Byfoget suarede, hand hafde imidlertid faaet Naad^{ts} Dilation fra det kongel: Rente kammer, mens mer Bem^{te} det høylof: Rente Cammers Brefkunde hand nu i en hast iche finde, efter Obr: Raadmandz begiering at an Viise Anlangende Byens paa leg pro Anno 90-91-92 og 93 d Resterer, efter de forseiglede mantalers indhold vdi Byfogdens tid som hand til Raadstuen og Broernis Reparation med Widere i ofuen bem^{te} Aar, Borgerschabet har ladet paalægge 159 Rd^r. Huad betienternes i ofuenmelte aar angaar, saa tui fles iche, at der ioe af Byfogden er Betalt, huis iche, kand de self søge det som de best ved etc: huor til H^r Byfoget suarede; at

huad sig Betienternis løn Agaer, Viste hand ey Andet, end det var dem Joe Betalt, for det øfrige, har hand inttet der af men maae Være Restantz, som endnu V-betalt Vdestaar; End tilspurde H^r ober Raadmanden Byfogden i følge af hans kongel: May^{ts} allernaad^{ts} Ober Raadmands meddelte Bref, som blef for retten fremvist de dato Hafniæ d: 11 Juny 1695 at hand det meste mueligt schal Bringe V-mydniges godz med videre som før hans tid er passeret udj rigtighed saa Vit ham er mulig, saa eschede Ober Raadmand Rigtighed af Byfogden for huis Børns godz i for bem^{te} hans tid er falden, huor af endeel endnu iche er Bragt i Rigtighed mens der forre af ved kommende hafuer pretention til H^r Byfoget, med Videre, af huad nafn det verre maae som her for Vidløftigheds schyld, ey kand Specificeres til med hafues om en deel endnu ingen Vnderretning. Byfogdens suar Var dette hand Viste af inttet V-møndiges godz som i hans tid har staaet og endnu schulle staae i V-rigtighed Vden allene en Person Ved Nafn Casten Peders: som den tid var i holland huis patri et matri monia H^r Byfoget har til sig annamet og er kund en Ringe ting som hand lofuede at schal For nøye hannem til det sidste tilspurde Ober Raadmanden Byfogden, huorledis hand Vill hafue det forbeholdet med sine Creditorer om hand Varre høystbemelte kongel: May^{ts} fordring og anden pretention, som efter loven er Prioriteret, er afbetalt, vil for Binde sig at fornøye dem, efter haanden lige som hans Leylighed det kand tilsige, huor efter en huer er Specificeret.-

Efter obligations lydelse de dato Christiania d: 27 Septembr 1690 Vnder H^r Byfogetz Sl: kieriestes Vnderschrift schal hand Verre schyldig til Lars Jørgensen, penge 12 ½ Rd^r denne giold fra gich Byfougden gandsche, sig iche at Vide af, kand sig ey heller til dends afbetaling for binde, de øfrige Creditorer Saa vel tilstede Verrende som fra Verende, Saa Vel de som deres Pretentioner har Paa schiftet har frem Vist som iche, huilche til hannem kunde hafue Retmessig kraf for obligerer hans sig med tid og leylighed, som en Erlig mand at Betalle, og det angaaende Refererer sig til sti for indførte suar. Her paa fulte efter følgende H^r Ober Raadmand Cort Høyers slutning.-

Saa som erfaris, at H^r Byfoget Søfren Bartums tilstand og Vilkor desverre er saa Ringe og slette, at hand iche efter egen Bekiendelse, er Eyende noget Vden hans Igangs klæder, Saa inttet hos ham til betaling er at Erlange, fornemmelig for hans kongel: May^{ts} fordring, samt andre Billige og loughlige pretentioner, en deel for hen Specificeret thi Beroer, her med indtil høystbem^{te} hans Kongel: May^{ts} allernaadigste Villie og det høyloflige Rente Cammer Collegy paa følgende høy gunstig Resolution her om erlangis huor ledis her med Videre schal forholdes, huor forre og dette hen |:saa som ingen fuld kommen Vnder retning for Stiftsamstuen til Dato, efter det kongel: Rente Cammer Bref til mig af 15 Janvary nestleden, her om mig er Indhendiget:| allerunderdanigste og i dybeste ydmyghed Remiteris, Imidler tid har en huer sin loflige pretention til H^r Byfoget Søfren Bartum, Efter loven, og kongel: Constitutioner efter Byfougedens egen forpligt sig for beholden, des til Bekreftning Vnder samptl: forseigling
Stafvanger Anno et Die ut Supra.-

23.10.1699 ble det opplest på bytingsmøtet i Stavanger et brev fra kongen til Søren Bartum om ettergivelse av mangler i hans regnskaper som byfogd og som regimentskriver:⁴⁰

For Retten blef tydelig oplæst det høyloflig Rente Cammers bref H^r: Byfouged Søfren Bartum af d 12te Augusti 1699 tilskrefuen; hourudi meldes hans kongl: May^{ts} allernaadigste nemlig Sl: høyloflig Ihukommelse Christiani qvint, wille og ordre til Cammer Collegium, at Byfougden Søfren Bartum først eftergifues 245 Rixdaler 53 s for Desiderede mangler i hans byfougeds Regenschaber, Saavel som og 155 Rixdr resterende ved hans Regimentsschriuertieniste Sondenfields; hannem og enhuer til efterretlighed.

⁴⁰ Statsarkivet Stavanger. Stavanger byfogdembete, bytingsprotokoll nr. c13, folio 125a. Det har ikke lyktes meg å finne det originale brevet i arkivene etter Danske Kanselli eller Rentekammeret.

1699: I "Aktstykker vedrørende byens skatteligning og budget for aarene 1699 og 1773" finnes følgende om Søren Bartum:⁴¹

4de classe.

*huorudj findes bereignit de øfrige geistlige og kongl. betiente sambt borgere, som aldeelis
iche har midler og dend negotie som næst forregaaende*

Byefougden Søfren Bartum og hans datter 6 rdr - " - "

Hans trolofuede festeqvinde Giertrud sal. m^r Casper Weslings

chirurgie effterlefuersche 6 rdr 1 m 8 s

I boken "En by i kamp. Stavanger bys historie 1536-1814" finnes følgende omtale av Søren Bartum i kapittelet om gjenoppbyggingen av byen etter at den fikk tilbake kjøpstadsretten i 1690:

Det var 1. mai 1690 amtmann Powisch sammenkalte til møte på rådstuen. En Søfren Barthum hadde fått brev som byfogd, og Cort Høyer bestalling som byskriver, og så: høytidelig opplesing av Gyldenløves erklæring om byens privilegier. Borgernes første skritt var å velge 8 lagrettemenn som sammen med byfogden utgjorde bytinget. Lagretten skifter, byfogden fikk derfor en betydelig posisjon i bylivet de første årene.

Barthum får sin underbyfogd høsten 1690 og ansetter Godske Godtzen som overformynder i februar 1691. Barthum hadde tidligere vært sorenskriver i Gudbrandsdalen, vi kjenner ham fra en injuriersak som han tapte for overhoffretten, og han har tydeligvis etter opphold i København søkt om forflytning. Både hans og Cort Høyers brev var utstedt i København samtidig med Gyldenløves erklæring. Barthums økonomiske stilling ble naturlig nok ikke særlig god, og han fikk større antegnelser ved sine regnskaper som byfogd og som regimentsskriver sønnenfjells, men fikk til slutt ettergitt hele summen. Bøtene var vesentlig for leiermålssaker, som fremdeles var like umulige å drive inn. Verre var hans konflikt med byen når han uten varsel forlot byen i lengre tid uten at noen var konstituert i hans sted.

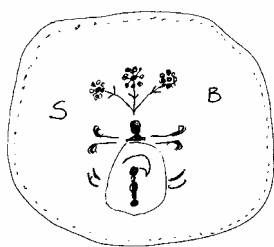
Bergenseren Cort Høyer hadde startet sin karriere i Stavanger som fullmektig for sin morbror Jørgen Cortsen og etterfulgte ham som by- og rådstueskriver allerede i 1680, 26 år gammel.

Det var ikke til å unngå at Barthum og Høyer kom i konflikt med hverandre, særlig etter 1694 da Høyer etter borgernes søknad var blitt overrådmann. Det ble strid om grensene for deres bestillinger, og Barthum klaget spesielt over at Høyer lot byfogdens dommer appellere til seg før de kunne komme for lagtinget. Samtidig søkte Kristiansands magistrat at dens dommer måtte appelleres direkte til overhoffretten uten å gå via lagtinget - som andre stiftsbyers magistrat. Overalt var tendensen å unngå tyngende omkostninger og unødig tidsspille. Barthum som av stiftsamtmann Mathias Tonsberg ble kalt uduelig, ufordragsom, forsømmelig og selvrådig⁴², fikk amtmannens ordre om å overlevere nøkkelen til byens arkiv i rådstueskapet og byseglet til Høyer. Den ordren satt Barthum på gjennom måneder og nektet konsekvent å møte på Rådhuset. Han forsøkte å tale sin sak i København, og etter hjemkomsten måtte rettsmøtene holdes hjemme hos Cort Høyer, for Barthum fratok ham nøklene.

For å unngå en opprivende personstrid blant bestillingsmennene søker 29 av byens ledende borgere - vi sakner for øvrig flere av Cort Høyers nære venner - kongen om å få tolleren Peder Søfrensen som borgermester. De var redd "dend Høyeste Grundgoed Gud schulle forøge sin allereede Optendte Wreede og gandsche borttage sin Rige og Runde Welsignelse, Baade av Land og Wand". Powisch anbefalte søknaden, men siden en borgermester hadde liten eller ingen inntekt, så han som borgerne helst at Peder forble tollere også. Det skjedde ingen forandring. Stifamtmann Tonsberg reiste til Stavanger for å ordne opp i saken, men striden ble snarere utvidet og preget bylivet i årene framover. Høyer kom på kant med flere av innbyggerne, og 15 av byens menn gikk til slutt til saksanlegg.

⁴¹ "Samlinger til Stavangers historie", bind 2 (1906).

⁴² Det oppgis ingen kilde for denne opplysningen. Det har ikke lyktes meg å finne dokumentet som det siteres fra.

Skisse av Søren Jensen Bartums segl i hans brev datert 26.6.1696 (skjoldfiguren er svært utydelig).

Søren Jensen Bartums signatur i hans brev av 4.10.1687.

Tygone Maria Sørensdtr. Bartum kom etter farens død til sin morbror Niels Tygesen Knag i Bergen og bodde der inntil hun giftet seg.

I 1704 fikk hun et barn med hollenderen Philip David von Uchelen (se nedenfor). Dette barnet har tydeligvis ikke vokst opp hos moren, siden det ikke er oppført i skiftet etter henne.

Tygone Maria ble senere gift med Henrich Henrichsen Schrøder. Han ble født ca. 1673 og hadde vært gift tidligere. De bodde på garden Hjelman i Herlø sogn i Manger prestegjeld. De hadde følgende barn:

1. Catrine, født ca. 1712.
2. Kirsten, født ca. 1714.
3. Anne Maria, født ca. 1720.

I 1704 kom en del hollandske Ostindia-skip til Bergen, og mens disse "nordenfor Bergen udi arrest er beliggende", oppnådde en mann ved navn Philip David von Uchelen, som var "dend anden person af gouvernementet paa Mallacca i Ostindien⁴³ og ober-kjøbmand sammesteds", å få bo hos lagmann Niels Knag. Mens han bodde der, hadde han "lagt sig efter og krænket" den unge Tychona Bartum. Og da hun "fornam at være bleven svanger med honnom, forsikret han hende, at som hand var en meget formuende Person over 100 000 Rdlr. Kapital, saa havde hand og store Midler at give mig til rigelig Ophold ikke allene for mig, men for det forventede Barn". Han kunne imidlertid ikke yte henne noe før skipet var blitt løslatt av arresten, sa han. Før dette skjedde var han imidlertid reist sin vei og "vil vel aldrig mere her paa stedet sig lade finde". Niels Knag hjalp henne derfor ved skrivelse datert Bergen 15.7.1704 å søke om at hun "ved ordinaire Rettens Middel her udj Staden maa lade optegne og arrestere de Midler udj bemelte ostindiske Skib, som hannem kan tilkomme og det her i Land lade bringe, at jeg ved Skibets Afgang igjenløste Ladning deraf kand ved lauglige Veier udsøge, hvad Retten mig tilkiender".⁴⁴

27.4.1747 ble det holdt skifte på Hjelman i Herlø skiprede etter avdøde Tygone Maria Bartum. Hennes arvinger var døtrene Catrine 35 år, Kirsten 33 år og Anne Maria 27 år. Som formynder for de to eldste ble oppnevnt deres farbror Martinus Schreuder og for den yngste ble oppnevnt Michel Hjelman. Hver av døtrene arvet 43 riksdaler 3 mark 10 2/3 skilling.⁴⁵

Maren Jensdtr. Bartum er nevnt en gang i en rettsak i Gran på Hadeland i 1686. Hun må ha vært en søster av Søren Jensen Bartum.

⁴³ Nederlandsk Ostindia, nåværende Indonesia.

⁴⁴ A. W. Rasch: "Slekten Knagenhjelm og Kaupanger" (Oslo 1960), side 12. Det oppgis ingen kildehenvisninger. Det har ikke lyktes meg å finne disse dokumentene i Statsarkivet i Bergen.

⁴⁵ Statsarkivet Bergen. Nord-Hordaland sorenskriverembete, skiftedesignasjonsprotokoll nr. 3, folio 112a; tingbok nr. 47, folio 349.

9.2.1686 hadde Odtho Jacobsen, sogneprest i Norderhov, innstevnet for tinget i Gran flere kvinner som vitner til hva major Søren Rasmusen hadde sagt om sogneprestens kone Margareta Mule. Han skulle angivelig ha skjeldt henne ut i et bryllup på garden Bolken [i Lunner] hos kaptein Rommelhoff. Blant de vitnene som var innkalt var *Maren Jensdaater Bartrum*. Hun møtte ikke, men Niels Jürgensen Knag møtte og leverte hennes skriftlige innlegg datert 9.2. I dette forklarte hun at hun ikke hadde hørt majoren si noe om sognepresten og hans kone.⁴⁶

Tyge Nielsen Castberg og Maren Nielsdtr. Knag

Tyge Nielsen Castberg ble født senest omkring 1610 ved Kallø, en liten øy i Kalløfjorden på østkysten av Jylland i Danmark. Det er ikke kjent hvem hans foreldre var. Omtrent 30 km fra Kallø, i nærheten av Greanaa, ligger det et sogn som heter Kastbjerg, der det også er en gard som heter det samme. Det er også et sogn Kastbjerg ved Randers, ca. 60 km fra Kallø, samt en gard Kastbjerg i hvert av sognene Dybe, Ferring og Bølling på Jyllands vestkyst. Fra et av disse stedene har sannynligvis familien Castberg sin opprinnelse.

Tyge Nielsen startet sin karriere som boktrykker i København. Den 28.5.1634 fikk han kongelig privilegium som boktrykker. Det eldste kjente trykk med hans navn er fra året 1631. Den siste boken han trykket i København var i 1640.

Ved årsskiftet 1642/1643 reiste Tyge Nielsen til Norge etter oppdrag fra presten i Romedal Christen Steffensen Bang og opprettet landets første boktrykkeriet i Christiania. I februar 1643 skrev Tyge Nielsen en søknad til stattholderen i Norge om tillatelse til å trykke almanakker. Det ble uenighet mellom Tyge Nielsen og presten Bang om trykkingen av hans bokverk. Den 20.12.1643 tok Tyge ut stevning mot Bang og krevde erstatning for de store omkostninger og besværligheter som han hadde hatt og fordi Bang hadde brutt kontrakten mellom dem ved ikke å ha skaffet tilveie tilstrekkelig papir til boken som skulle være ferdig til Mikkelsmess 1643. Saken ble behandlet ved Domkapitelet den 3.4.1644 og 11.5.1644. Bang fikk medhold i Domkapitelet og Tyge Nielsen ble dømt til å betale erstatning til Bang. Siden Tyge Nielsen sannsynligvis ikke har klart å etterkomme disse kravene, la presten Bang beslag på hele trykkeriet. Etter det finnes det ingen spor etter Tyge Nielsen som boktrykker. Det framgår av Christiania domkapitels protokoll 24.1.1645 at Christen Bang hadde overtatt trykkeriet.

Tyge Nielsen er nevnt første gang på Sunnmøre i et regnskap over leidag for regnskapsåret 1644-1645, han bodde da på garden Vågnes⁴⁷ på øya Sula i Borgund prestegjeld.

Mellom 1648 og 1651 opptrådte han på tingene på Sunnmøre som fullmektig for stiftsskriveren i Bergen. Den 8.1.1649 opptrådte han første gang som fullmektig for fogden Niels Knag (hans svigerfar) som bodde på garden Holen, like ved Vågnes.

I 1650 begynte Tyge Nielsen også å drive handel. Han kjøpte opp produkter fra Sunnmøre og solgte disse i Bergen. Befolkningen på Sunnmøre fikk varer fra Bergen i bytte. For å kunne drive denne virksomheten ble han borger i Bergen 24.4.1650. Dette sa han opp 7.8.1656.

Tyge Nielsen har også i en periode vært kirkeverge i Borgund.

Den 19.5.1656 fikk sorenskriveren på Sunnmøre Niels Jensen tillatelse fra lensherren til å avstå embetet til Tyge Nielsen fordi han blitt tjenestedyktig etter amputasjon av et bein.

Tyge Nielsen fikk bestalling som sorenskriver av lensherren Ove Bjelke 21.6.1656. Denne ble bekreftet av Erik Kragh 27.7.1656 og det ble gitt kongelig bekreftelse på embetet 12.9.1662 og 20.9.1664. Tyge fortsatte å bo på Vågnes etter at han ble sorenskriver. Sorenskrivergarden bygslet han bort.

⁴⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 25, folio 1a og 1b.

⁴⁷ Vågnes på Sula het opprinnelig Våge mens Vågnes var et underbruk under garden. Senere er Vågnes brukt som navn på hele garden (Oluf Rygh: "Norske Gaardnavne")

I 1658 var Tyge Nielsen med på gjenerobre Trondheim len. I troppestyrken fra Bergen var han med som regnskapsfører og utførte en slag speidertjenste.⁴⁸

I 1666 og 1667 utarbeidet Tyge Nielsen sammen med sorenskriveren i Nordhordaland og fogden Peder Pedersen matrikkelen for Sunnmøre.

I 1671 søkte Tyge Nielsen om at hans elste sønn skulle bli suksessor til embetet som sorenskriver. Tyge er nevnt siste gang 18.6.1687 og døde antakelig kort tid etter, i november var en ny sorenskriver på plass.

Maren Nielsdtr. Knag ble født ca. 1626 på Sunnmøre der hennes far var først tingskriver og senere fogd. Etter at Tyge døde overtok hun forpaktningen av garden Vågnes og bodde der til hun døde 17.9.1705, 79 år gammel.

Det er ikke kjent når og hvor Tyge og Maren ble gift. De ble antakelig gift sent 1642 eller tidlig 1643. Det framgår i allefall av koppeskattmantallet i 1645 at Tyge var gift da. I 1673 oppga Tyge at de hadde 7 barn. Disse er som følger:

1. Kirsten Tygesdtr. Castberg, født ca. 1643, død 1694 (gift med Søren Jensen Bartum, se tidligere i artikkelen).
2. Nils Tygesen Castberg, (se nedenfor).
3. Jacob Tygesen Castberg (se nedenfor).
4. Christopher Tygesen Castberg, født ca. 1655, død 1692 (se nedenfor).
5. Cecilie Tygesdtr. Castberg, født ca. 1660 (se nedenfor).
6. Nils Tygesen Knagenhielm, født 11.5.1661, død 19.5.1737 (se nedenfor).
7. Henning Tygesen Castberg, født 1662, død 1724 (se nedenfor).

Sorenskriver Tyge Nielsen Castberg må antas å ha vært identisk med boktrykkeren Tyge Nielsen. Det finnes imidlertid ikke noe entydig bevis for dette. Indisiene for at boktrykkeren og sorenskriveren har vært samme mann er følgende:

- Sorenskriver Tyge Nielsen oppga selv at han hadde vært i tjenste hos "de Bielcker". Boktrykker Tyge Nielsen utførte trykkarbeider for kansler Jens Bielcke.
- Sorenskriver Tyge Nielsen oppga selv at han var født ved Kallø i Jylland. Boktrykker Tyge Nielsen utførte trykkarbeider for Holger Rosenkrantz som bodde på sitt slott Rosenholm i nærheten av Kallø. Holger Rosenkrantz hadde der et trykkeri der unge jyder fikk opplæring.
- Boktrykker Tyge Nielsens merke har en viss likhet med sorenskriver Tyge Nielsens første segl.
- Navnet Tyge Nielsen er relativt sjeldent. Boktrykkeren er nevnt siste gang i Christinaia 1644. Den senere sorenskriveren er nevnt første gang på Sunnmøre samme år.
- Sorenskriver Tyge Nielsens eldste datter Kirsten ble født ca. 1643 i følge alderen som ble oppgitt da hun døde. Boktrykker Tyge Nielsen kom fra København til Christiania på slutten av året 1642 eller tidlig 1643.

28.5.1634: Kongelig privilegium til Tyge Nielsen vedrørende hans boktrykkeri i København.⁴⁹

Aab. Brev, hvorved Tygge Nielsen, som med stor Bekostning har indrettet et Trykkeri i København, til noget Vederlag for den anvendte Bekostning faar bevilget, at ingen i 10 Aar maa eftertrykke de approberede Bøger, som udgaar af hans Officina. Hvis nogen gør det, skal

⁴⁸ Den såkalte Krabbe-krigen startet ved et feidebrev fra danskekongen mot Sverige 1.6.1657. Krigen varte utover 1657 og inn i 1658. Ved fredsforhandlingene 26.-27.2.1658 ble Båhuslen, Trondheims len, Skåne, Halland, Blekinge og Bornholm avstått fra Danmark og Norge til Sverige. Den 1.5.1658 ble Trondheims len overlevert til Sverige. 2.8.1658 møttes Jens Bjelke og stattholder Niels Trolle for å planlegge gjenerobringen av deler av Norge. 28.9.1658 stevnet den bergenske flåte inn Trondheimsfjorden. 11.12.1658 ble Trondheim len gjenerobret av normennene.

⁴⁹ Rigsarkivet, København: "Kancelliets brevbøger 1633-1634" side 616-617 (trykt utgave). Det vises til Sjællandske register nr. 19, folio 225b.

han have de eftertrykte Bøger forbrudt, Halvdelen til Kongen og Halvdelen til Tygge Nielsen, dog hermed uforkrænket andre Privilegier, der er udstedt paa at trykke Bøger.

Februar 1643: Søknad fra boktrykker Tyge Nielsen til stattholderen i Norge om tillatelse til å trykke almanakker og skolebøker.⁵⁰

Tygge Nielsen bogtrækker supp.¹ om forschriffuelse til Kol. Ma. eller Cantzleren Christian Thomesen, at hand motte forløffuis almanacher effter denne elevationem polj saa och gemeene schole bøger at trøche, effterdj her i landet derpaa war stoer dyrke, saa en almanach 10 eller 12 s. och gemeene bøger som i Kiøbenhaffn i m heroffuer 2 m kostet, saa fattige scolebørn dennom iche kunde formaa at kiøbe mens offte motte udschriffue.

Herudj schal forholdesz effter Kol. Ma. missive derom til mig udgangen

3.4.1644 hadde boktrykker Tyge Nielsen innstevnet sognpresten Christen Stephensen Bang for Christiania domkapitel⁵¹ fordi han ikke hadde overholdt en avtale om trykkingen av en bok.⁵²

Imellem H. Christen Staphensson Bangh och Thyge Nielssøn Bogtrycker.

Oluff Boessøn, Superintendent offwer Christianiæ Stiftt, kjendis och gjører for Alle vitterligt, Att Anno 1644, den 3 Aprilis, thredie Sogn effter Midfaste; Offwerverendis Hæderlige oc Høylærde Mænd M. Trugels Nielson Pastor; M. Niels Svendtzøn Lector; M. Henning Stochflet Ligicae et metaphysicae Professor, oc Jesse Matzøn Ludi-Rector, samtlige Residerende Canicher udi Christiania; Fremkom for mig udi Rette paa Christianiæ Consistorio, erlig oc beskeden Jens Jacobssøn, Fuldmchtig paa Erlig Velacht Thyge Nielssøns privilegeret Bogtrycker udi Christiania hans Wegne, oc effter en Capittels Steffning daterit Aggershuuss den 20. Decembris 1643, udi Rette fordret Hæderlig oc vellærd Mand, Hrr Christen Staphensson Bangh, Sognepræst paa Rommedal paa Hedemarchen, och haffde Hannem thil at thale

1. for Han formedlest Hans Skriffvelse oc Anmodning, saavel som store Løffte med en Anseelig Summa Pending at komme Hannem til Hielp: och formedelst saadan Hrr Christens løffte er kommen Her thil Landet med sit tryckeri, med bekostning oc besværlighed, som Hand formener Hrr Christen bør Hannem Igien at vedstaa oc betale.

2. Haffver Hand thiltale H. Christen for en Contract dem schal være Jmellom ganget, om en Bog at trycke; hvilcken Hrr Christen schal haffve brøt, effterdi Hand Jche papiir skaffet Haffver.

3. At Hrr Christen haffve angiffvet, at Hand Thyge 200 Rdl. forud forstracht haffve, formedelst nogen Materi Hand vilde Haffve Thryckt, effter Contract med Hannem giort, det Thyge formeener ey heller saaledis befindis schal med mere Udaf Steffningens Indhold. Noch fremlagde Jens Jacobssen Atskillige breffve eller Missiver; Item en Contract; och et vidløfftig forset oc dereffter var endelig Domb begierendis, paa Thyge Nielssøns Wegne. Her imod mødte udi Retten Hr. Christen Staphenssøns fuldmchtig, erlig oc Velact Mand Blasius, Borger udi Christiania; fremlagde Hrr Christens Forset, med Eigen Hand beskreffven oc Underskreffven dateret Rommedal den 20. Martii 1644; Hvor udi Hand udi støcke viiss, Svarer thil Tyge Nielssøns Angiffvende oc Steffnemaal, oc langt Anderledis beviiser, end Tyge foregiffver, med Atskillige breffver oc Documenter. For det sidste Fremlagde Blasius oc H. Christens Seddel under Egen Hand, daterit Rommedal Præstegaard den 16. Febr. 1644. Meningen er At H. Christen fordrer Hoss Tyge Nielssøn

1. Efftersom Hrr Christen forud haffve forstracht Tyge Nielssøn 200 Rixdlr paa sine Bøgers fortsetning thil Trychen, oc Tyge haffve forpflichtet sig en aff dennem at fuldfærdige thil

⁵⁰ "Statholderskabets Extraktprotokol af Supplicationer og Resolutioner 1642-1652. Udgivet fra det norske Rigsarkiv", bind 1 (1642-1647), side 50 (Christiania 1896-1901). Det vises til folio 25a i originalprotokollen.

⁵¹ Domkapitel: Organisert presteskap knyttet til en domkirke. De tok del i kirkestyret innen stiftet sammen med biskopen. (Norsk historisk leksikon).

⁵² Olav Myre: "Presten og Trykkeren. II Trykkeren", side 94-100, gjengivelse av J. C. Tellefsens avskrift av rettsaken.

Michaelis forleden; hvilcken Hand fordrer; Och om den icke færdig, da It Exemplar aff saa mange Arch thrycht er.

2. Fordrer saa mange Riiss papier aff det store Engelske som er beholden: Item 250 Riiss Andet Papier.

3. Om Hand paa de 200 Dlr. forstrechning, vill fortsette, och om Alt saadant Hannem forsichre: eller Hannem samme forstrachte penning erstatte.

4. Om Hand saadant ey effterkomme vil fordrer Hand Igien

1. Hans Skreffne Exemplar.

2. hvis papiir findis beholden.

3. Forstrachte Penning etc.

Paa samme Seddel svarer Tyge Nielssøn, at Hand om samme Poster haffve Steffnet H.

Christen, Kand derfor derpaa Intet viidere svare; mens forvartede hvis for Retten skee kunde, med mere med Thiltale oc Giensvar for Retten forefalt.

Da effter Jeg Hoffvitsagen flittelig offverveyet Haffver; hvilcken beroer sig paa forstrechning oc Ackordantz paa Penge oc Papiir Atskillig slags, som Contracter, breffve oc documenter, paa begge sider udviiser: hvoraff mueligt en deel er beholden, en deel forbrugt, thil en H.

Christens bogs fortsettelse, som nu Icke Aldelis skal være fuldkommen, saa vit thryckeriet udkræffver; da paa det parterne diss bedre oc beqvemmeligere, med Retten kunde Adskillis;

Er saaledis forefunden, at baade H. Christen Staphensson oc Thyge Nielssøn, udi Egen Person skulde præsentere udi Christiania thil første Søgne effter Thoche Thiisdag

førstkommende, oc da udi Dannemænds Nærværelse, giøre Richtig Rede och Regnskab med hver andre: Och siden uden viidere steffnemaal udi Sagen, Thil 3 Søgne næst effter, paa

Christianiæ Consistorio begge udi Egen Person Praesentere til Endelig Adskillelse; enten udi mindelighed eller ved Domb. Actum ut Supra

Saken ble tatt opp igjen 3.4.1644:

Thyge Nielssøn Citerer Hr. Christen Staphensson, fordi at Hand fra Kiøbenhaffn schal været kaldit, oc aff H. Christen ført paa større bekostningh, oc sit løffte icke effterkommit, dereffter

att H. Christen icke skulle haffve forskaffit tryckpapir til fyldist till den bog som skulle tryckis hos Tyge Nielssøn, oc endeligen att Tyge icke skall haffve bekommit nogle penger paa

Arbeide, men to Hundrede Riechsdaler for aarlig Rente.

Tyge Nielssøns fuldmechtig Jens Jacobsen fremlagde attschillige documenter oc Missiver; item en Contract oc it Viitløfftig forsætt; oc dereffter var endelig dom begierendis.

Til sagen at svar møtte Blasius, Fuldmechtig paa Hrr Christens Veigne, fremleggendis H. Christens forsæt med egen Hand skreffven oc underskreffven, daterit Rommeldal den 20 Mart.

1644, hvorudi Hand stycke Viis svarer til Tyge Nielssøns steffnemæhl, oc langt anderledis beviiser, end Tyge forgiffver, oc det med breffve oc documenter.

Hr. Christen schall møde udi egen person udi Christinia till et Søgne effter Tochetijsdagh førstkommende, oc da udi Dannemænds nærværelse giøre richtig Rede og Regenschab med

Hver Andre: och siden uden viidere steffnemaahl udi sagen til 3 Søgne nest effter paa Christianiæ Consistorio begge udi egen person Presentere till endeligh Adskillelse, enten udi

mindelighed eller ved dom.

Saken ble tatt opp igjen 11.5.1644 og dom ble avsagt:

Efftersom den sagh imellem H. Christen Bangh oc Tyge Nielssøn till dette Capitel er bleffven optagen, bleff atter Tyge Nielssøns indlegh oc documenter oplæste, oc endelige dom offver H.

Christen begierendis, formenendis sig større Urett aff Hannem at være tilføiet.

Hr. Christen møtte sielffve udi egen person, fremleggendis sit indlegh, som formener sig større Urett aff Tyge att være vederfahrit, eskendis sine forstrachte penger, Papiir oc

anvendte bekostninger.

Hrr Christen bleff friikiendt for Tyge Nielssøns tiltale, oc Tyge Nielssøn att erstatte Hannem sine forstrachte penger saa vell som Andit Hvis Hand H. Christen skyldigh monne være med

billigh Kost och tæringh.

I 1643 utarbeidet Tyge Nielsen en almanakk for det kommende år 1644: *En ny ALLMANACH paa det Aar effter Jesu Christi Fødsel 1644.*

24.04.1650 ble Tyge Nielsen borger i Bergen:⁵³
1650

24 april Tyge Nielsen (ved Kalløe)
opsagde sit borgerbrev 7. aug. 1656, fordi han er sorenskriver

21.6.1656: Lensherren Ove Bielches utnevnelse av Tyge Nielsen som sorenskriver over Sunnmøre:⁵⁴

[Trykt tekst øverst på arket:] *Copier som bevilgis at udstedis
Jeg Offue Bielche Till Østerrad Kongl: Mayetz Befalingsmand Offuer Bergenhuuss lehn Giør hermed vitterligt at Efftersom Sorenschriffuren paa Sundmør Niels Jensen for nogen kort thid siden disver en uformodelig Schade er tilslagen, Saa at hand haffuer brudt hans Been; Och deroffuer omsider Nøeduendigen veret foraarsagen, Samme Been at lade affsette, och derfor sielf iche V-paaklagelig tilforne hans bestilling besynderlig paa Marche tretter och i andre maader som det sig bør, kand forestaa och betiene; Haffuer derfor aff mig veret begierende ieg vilde Consentere at hand samme Bestilling for Erlig och Welagte Mand Tyge Nielsen Wohnhafftig paa Sundmør, imod en Aarlig genandt i Saadan hans Suaghed at haffue aff. motte affstaae;*

*Da effterdj hannem samme Wløcheligh tilfald er paakommen i hans Bestillings forretning: Der fore haffuer ieg saadan hans begiering och besuerlige Wilchor Anseet, och Sambtøcht, Och haffuer ieg der fore nu tilforordnet, och hermet forordner och tilsetter for^{ne} Thyge Nielsen, nu strax samme Sundmørs schriffuerj Att tiltrede, och herefter som en Rett Sorenschriffuer Eigner och bør at betiene och forestaae; Thj paa kongl: May: min Allernaadigste Herris Weigne, Biuder och befaler ieg meenige Bønder och Allmue udj aldt Sundmørs fougderj, Att j hereffter holder for^{ne} Thyge Nielsen och ingen anden for deres Rette Sorenschriff giørendis och giffuendis Hannem, huis i Eders Sorenschriffuer pligtig er: hand schall igien vere forpligt eder igienn at betiene, och dømme Rettferdeligen med Sex och tholff Mend udj de Sager for hannem Indsteffndt bliffuer, och ellers schriffue och forrette for Eder aldt huis en Sorenschriffuer bør, at giøre, effter hans Eed och pligt, som hand Agter at Ansuare; Dog schall for^{ne} Tyge Nielsen Aarligen Imiddelertid hand er udj samme bestilling, och saa lenge for^{ne} Niels Jenssen er i Liffue, vere forpligt, at giffue hannem firesindstyffge Rix: daller, och dennem til huer St: Michelsdag till Meerbemelte Niels Jensenn at erlegge, och betalle, och den første Termin till St: Michelsdag 1657 at schal angaae, och saa frembdeelis forholdis, i for^{ne} Niels Jenssens Liffstid och i Thyge Nielsens bestillings tid; Der foruden schall och Niels Jenssen nyde Schriffuergaarden Quit och fri; Och end dog aff bem^{te} Niels Jensen haffuer Staaet paa at vill haffue It Hundrede Rixdr: isteden for de fiirsindstyffge, som hand schal vere fornøyet med, Saa siunes mig det iche vere billigt, och ey heller udenn Klagemaal kand haffue bestemt, at for^{ne} Tyge Nielsens som Samme bestilling i alle maade, som en Sorenschriffuer schall forestaae och betiene, videre kand wdgiffue och affstaae end for^{ne} fiirsindstyffge Rixdr: och Schriffuergaardenn, Huilchet ieg paa kongel: Ma: min Allernaadigste Herris Weigne och Naadigste Confirmation, som ieg Wnderdanigst will Anholde om, saaledis som forschreffuedt Staar, will haffue forholdet;
Actum Østerraad dend 21 Juny Anno 1656*

Offue Bielcke

Hans kongl: Ma: Lader det Naadigst forbliffue ved den forretning, som lensmanden giort haffuer.

⁵³ "Bergens Borgerbog 1550-1751" av N. Nicolaysen, trykt utgave 1878. Originalprotokollen befinner seg i Bergen Byarkiv.

⁵⁴ Riksarkivet. Danske kanselli, norske innlegg, eske 22 (2.1.1662-17.19.1662). Brevet er en avskrift som er arkivert i forbindelse med kongelig bekreftelse på embetet av 12.9.1662.

Datum Canceliet paa Aggershuus Slodt den 27 July 1656

Erich Kragh

Rigtig Copie aff originalen

Bekiendis

Offue Bielcke

[Påskrift utenpå omslaget:] *Tygge Niels. Sorenschriff Sundmør fogderj*

12.9.1662: Kongelig bekræftelse til Tyge Nielsen som sorenskriver på Sunnmøre.⁵⁵

Michel Niels. och Thyge Niels. Sorensch. Confirmation paa deris bestillinger

147 no.

F3

G.A.V. att Vi Naad. haffuer bevilget och tilladt, saa och hermed beuilger och tillader att Michel Niels. Sorensch. i Ryfølche i Stavanger amt maa samme sin anbetroede bestilling Nyde och betiene. Och scall hand vere os och vor kongl. arfuehuus sampt Rige og Lande huld och troe voris och desen gaffn och beste Søge Vide och Ramme, schade och forderf aff yderste mact, efne, och formue hindre, forrekomme och af.rge, och ellers som en oprichtig Soren Schriffuer Eigner och vel anseer sig tilbørligen at schiche och forholde saa frembt hand samme bestilling acter at niude och ved. straf som vedbør. Thi forbyder vi etc.

Haf.⁵⁶ 12 7br 62

Lige saadan Confirmation fich Tyge Niels. Sorensch. Sundmør fogderi i Bergenhuus amt.

Dat. samme forⁿ 12 7br.

25.8.1664: Søknad fra Niels Jensen til kongen om bekræftelse på avtalen med Tyge Nielsen om en årlig godtgjørelse og fri bruk av sorenskrivergarden.⁵⁷

Stormegtigste Høyborne Konning

Allernaadigst Herre och arfue Konning

Eders kongl: Maytz aller wnderdanigste Supplicondo at andrage, Huorledis for nogen tid siden, er af hr Canceler welbiurdig Offue bielche giordt och opRettet en Contract, Imellom mig och tygge Nielsen, saa Jeg formedelst den wlychelig tilfelde mig hendtes, At Jeg maatte lade mit Been affsette, och deroffuer affstaae Sundmørs Sorenschriffueries bestilling for en wisse genant Aarlig, effter Contractens videre formelding.

Indfalder derfor til Eders kongl: Maytz med aller wnderdanigste bøn och Begiering, At Eders ko: Ma: aff høy kongl: Clementz och Naade, Naadigst ville Confirmere och Stadfeste bemelte opRettede Contract, Saa Jeg det Ringe til min Liffs ophold, i min Liffs tid Naadigste Maatte Nyde, Efftersom Eders kongl: Maytz Intet der Wdinden aff kongl: Rettighed eller intrader affgaar. Forventer her paa It Naadigt och Mildt Svar, Gud allermegtigste vill saadan kongl: Mildhed och Naade Rigeligen belønne, och forlenne Eders kongl: Maytz It lang varig och fredssommelig Regimente.

Bergen den 25: Aug: 1664

Eders kongl: Maytz

Aller wnderdanigste

Arffue Wndersaatt

Niels Jenssen

Eghd

[Utenpå omslaget:] *Niels Jenssens wnderd. Supplication*

[Som vedlegg 1 til søknaden finnes en avskrift av brevet av 21.6.1656 som er likelydende med det som gjengitt ovenfor]

[Som vedlegg 2 til søknaden finnes følgende brev:]

Jeg Offue Bielche til Østraad kong: Maytz Befallingsmand Offuer Bergenhuus Slott och Lehn,

⁵⁵ Riksarkivet. Danske kanselli, norske registre 1660-1670, folio 271a.

⁵⁶ Hafnia er det latinske navnet på København.

⁵⁷ Riksarkivet. Danske kanselli, norske innlegg, eske 24 (5.5.1664-2.5.1665).

Giør witterligt at Efftersom Niels Jensen Sorenschriffuer Offuer Sundmørs fougderj, Wdj wlychelig tilfald i hans bestillings forRetning er geraaden huor Offuer hand |:dis verre:| haffuer Mist sitt Enne been. Och effter som samme hans bestilling her effter vel vil falde hannem megit besuerligt det sielff at forestaa och betiene formedelst de lange och besuerlige Reiser der wdj samme fougderj falder. Da paa det at bemeldte Niels Jensen dog aff samme bestilling kand Nyde Noget till sin Liffs wnderholdning, Da haffuer Jeg paa høybemeldte kong Maytz Min Allernaadigste herris Veigne sambycht och beuilget forskreffne Niels Jensen at Maa Accordere med den dannemand Thyge Nielsen at hand sig den wmag vill paatage och samme bestilling betiene.

Och huis som de kand Contraheris och foreenis om, det schal for^{ne}: Thyge Nielsen holde och effter komme saa lenge Niels Jensen leffuer,

Der som och saa kunde hende at bemeldte tyge Nielsen enten til bedre bestilling kunde befordris, eller ved døden kunde fra falde, Eller och Iche effterkommer dend Contract som Imellom hannem och Niels Jensen bliffuer OpRetted, Eller I andre maader ved huad Naffn det Neffnis kand, samme bestilling kunde quitere, da schal offt bemelte Niels Jensen forordnis en dychtig Mand for samme Contract vil Indgaae som Imellom hannem och Thyge Nielsen OpRetted ehr.

Actum hoelen den 19 May Anno 1656

Offue Bielche

[Utenpå omslaget:] *Welb: Offue bielches Consentering*

20.9.1664: Kongelig bekræftelse på en kontrakt mellom Niels Jensen og Tyge Nielsen.⁵⁸
Niels Jens. forrige Sorenschr. paa Sundmør confirmation paa en contract mellem sig och Tyge Niels.

119 no.

G.A.V. at efter som Niels Jens. forrige sorenschr. paa Sundmør formedelst d. vlychelig hendelse hannem paa sit ene been i samme Sorenschr.s. bestillings forretning er tilslaget, haffuer verit forarsaget ben^{le} bestilling til nu verende Sorenschr. Tyge Niels. at afstaa, och til den ende med os Elsch. Offue Bielche etc. hans tilladelse och samtøche paa voris vegne derom med huer andre saaledes accorderet at Tyge Niels. bestillingen schall nyde som en ret Sorenschr. betiene och forrestaa och dermed at gifue Niels Jens. aarligen 80 Rdr til hver Sti. Michels dag at Erlegge och dend første termin til Sti. Michels dag 1657 at angaa och dermed saaledis i bem^{le} Niels Jens. liffs tiid och saa lenge Thyge Niels. bestillingen betiener at forreholdis disligeste schal och forn^{le} Niels Jens. der foruden Schrifuer gaarden quit och fri nyde och beholde. Mens dersom Thyge Niels. førend Niels Jens. ved døden affgich eller hand bestillingen i andre maader qvitterede, da schal i hans sted saadan en Sorenschr. igien forordnis som er dychtig bestillingen at betiene och och forbem^{le} contract med Niels Jens. indgaa och holde vil. da haffue vi effter forⁿ Niels Jens. herom vnderd. ansøgning och begieringforsch^{ne} contract naad. bevilget och stadfest, saa och hermed bevilger och stadfester. Thi forbyde vi etc.

Haf. 20 7br 1664

1664: Sogneprestens manntall for Sunnmøre prosti, Borgund prestegjeld. Tyge Nielsen er oppført på garden Vågnes under ødegarder:⁵⁹

Voge, Fisk ½ vog - Tyge Nelsen [tilføyet i nyere tid: Castberg].

9.8.1670: Kongelig bekræftelse til Tyge Nielsen som sorenskriver på Sunnmøre:⁶⁰

Thyge Nielsen Sorenschriffuer paa Sundmør Confirmation paa sin bestilling

184

⁵⁸ Riksarkivet. Danske kanselli, norske registre 1660-1670, folio 481a.

⁵⁹ Riksarkivet. Rentekammeret, manntall 1664-1666, sogneprestens manntall, bind 26, Sunnmøre prosti, Borgund prestegjeld, side 308.

⁶⁰ Riksarkivet. Danske kanselli, norske registre 1670-1673, folio 97a. Konseptet til samme brev med likelydende tekst finnes i Danske Kanselli, norske åpne brev.

G.A.V. at vi til ydermere Confirmation paa Voris Elschel: K: Sl: faders Sl: och høyl: ihukommelse den 12 Septembr. Anno 1662 vdgifne breff allernaad. lader at Thyge Nielsen Sorenschriuer i Sundmør Fogderi i Bergenhuus Ambt, maa samme sin anbetroede betilling niude och betiene, och schal hand os som sin absolut Soueraine Arffue Konge och herre huld och Troe, Voris och Voris Ko: Afruehuuses gafn och beste søge vide och ramme schade och forderf aff yderste magt, Efne oc formue hindre forekomme oc afverge, och Ellers som en Troe oc oprigtig Sorenschriuer eigner och vel anstaar sig tilbørligen at schiche oc forholde, Effter den Eed hand os derpaa giort oc aflagt hafuer, saafrembt hand samme bestilling acter at Niude oc Vnder Straf som vedbør. Forbydendes etc:

Hafniæ d. 9 Augusti Anno 1670

17.8.1670: Kongelig bekræftelse av en kontrakt mellom Niels Jensen og Tyge Nielsen.⁶¹

Confirmation paa En Contract Imellom Niels Jens. Sorensch. paa Sunmøre och Tyge Nielsen 203

C5

G.A.V. at Efftersom hoes os Allerunderd: ansøgis och begieris Voris Allernaad: Confirmation paa Effterschr^{ne} Voris Elschel: K: Sl: faders Sl: oc høyloflig ihukommelse udgifne brev liudendis ord Effter Andet som følger Wi Friderich dend med Guds Naade Giør Alle vitterligt, at Effter som Niels Jensen forige Sorenschriuer paa Sundmør formedelst, Giør alle vitterlig den vlychelig hendelse, hannem paa det Eene ben i samme Sorenschriuffers bestillings forretninger, er tilsalget, hafr. veret for Aarsaget beⁿ bestilling til nuverende Sorenschriuffers ~~bestilling~~ Tyge Nielsen at af Staae, och til dend Ende med os Elschel: Offue Bielcke til Østerraad Vor Mand Rigs Raad Cancler i Vort Rige Norge och befahlings Mand paa Vort Slot bergenhuus hans tilladelse och samtyche paa Voris Vegne derom med huer Andre saaledis Accorderit at Tyge Nielsen bestillingen schal Niude, och som en Rett soren Schriuer betiene och fore Staae och dermod at gifue Niels Jensen Aarligen Firsinds Tiuffue Rixdr, til huer Sti. Michelsdag at Erlegge och dend første Termin til Sti. Mickelsdag 1657 at Angaae, och dermed saaledes I bem^{te} Niels Jensens Liffstid, och saalege Tyge Nielsen bestillingen betiene at forholdis disligeste schal och for^{ne} Niels Jensen der foruden Schriffuer Gaarden qvit och fri Nyde och beholde. Mens dersom Tyge Nielsen førend Niels Jensen ved Døden afgick, Eller hand bestilligen i Andre Maader quiterede, da schal i hans Sted saadan En Sorenschriuer forordnis, som er dychtig bestillingen at betiene for bem^{te} Contract med Niels Jensen indgaa Och holde vil. Da hafr. vi Effter for^{ne} Niels Jensens herom Vnderd: ansøgning och begiering, forskrefne Contract Naad: bevilge och Stadfest, Saa och hermed bevilger och Stadfester. Thi forbiude vi Alle och en huer herimod Efftersom forskrefuet Staar At hindre eller udi nogen maade forfang at giøre

Vnder vor hyldest och Naade Gifuet paa Vort Slot Kiøbenhafn d 20 September Anno 1664.

Vnder vort Zignet Friderich.

Da vi obenbe^{ne} bref udi Alle des ord Puncter och Clausuler Effter som det her ofuer Indført findes Allernaad: hafuer Confirmerit och Stadfest saa och hermed Confirmerer och Stadfester, forbiudendis etc.

Hafnia d 27 Aug Anno 1666 1670

29.7.1673: søknad til kongen fra Tyge Nielsen om at hans eldste sønn Niels Tygesen må få være ham behjelpelig i stillingen som sorenskriver.⁶²

Stormechtigste Konge

Allernaadigste Arffue Herre!

Efftersom Jeg min allernaadigste Arffuekongis underdanigste Tienere, och Soren Skriffr. udj Norge paa Sundmør, haffuer nu udj fulde Nitten Aar veret udj samme Tieniste, och niudett

⁶¹ Riksarkivet. Danske kanselli, norske registre 1670-1673, folio 117b. Konseptet til samme brev med likelydende teks finnes i Danske Kanselli, norske åpne brev.

⁶² Riksarkivet. Danske kanselli, norske innlegg, eske 32 (13.1.1674-5.6.1680).

dog iche nogen visse løn, som ellers till Sorenschriffueren naadigst er tillagt, men det altsammen haffuer mott til min formand udgiffue, som ved ulychelig tilfald haffuer brudt sit been j tu, och ved kongelig naadigst bevilning er samme brød sin liffs tid forundt; saa at hand niuder tillige med alt andet, den gaard, som Sorenschriffueren er naadigst bevilget, och Jeg dog med Skat och Skyld lige med andre Sorenschriffuere Skylder och Skatter. Da som Jeg nu gioris gammel och sidder med Sin uforsiuenede och de fleste gandsche umyndige børn, bønfalder Jeg allerydmygeligst till min allernaadigste arfve-konning, hand naadigst ville ansee baade denne min lange Tieniste, saavel som och min schyldigste och trofaste Tieniste udj forige feide tid effter Sl: Cancellers Velbr: Offue Bielchis ordre; der Jeg udj den farligste tilstand baade med penge att føre til Militien, saavel som och paa kundschaab at giøre lod see min kierlighed och trofasthed til Landetz tieniste och beste. Och derfor naadigst forunde mig, at min Eldste Søn Niels Tygesøn, som for sit vanscheligh mælis skyld iche kand till Prædichestolen befordris, maatte da udj denne min alderdom mig til trøst och glæde, och hans andre Søschede effter min død till nogen fremtarff vere mig udj denne anbetroede bestilling behielpelig, och effter min død samme Sorenschriffuers bestilling niude och forvalte.

Saadan Eders kgl: maytz kongelig Naade och velgierning vill Gud allermectigste Eders kgl: maytz, med det gandsche kongelige huus Rigelig belønne, huilchet Jeg och med daglige bønnen schall ihukomme och forbliffue med lifff och blod.

Datum Waagnes
d: 29 Julii 1673

Eders kgl: Maytz

Allerunderdanigste
Troe Arffue-undersaatt
och Tiener
Tyge Nielsønn
E.H.

[Påskrift utenpå omslaget:]

Tyge Nilsøns allerunderdanigste Supplicat:

N:74

Niels Tygesen at vere Sorensch: ofr Sundmør

d: 25 febr:

Som vedlegg til ovenstående søknad fulgte følgende brev som anbefaling fra amtmann Knud Gedde:

[Påskrift på omslaget:]

Ædell och Welbor^{ne} Didrich Schult till findstrop,

hans kongl: May^{ts}: Cantzelie Raad, och ober secreterer,

Min høyære Border, dette Tienstvilligst

à Kiøbenhafn

[Brevlukkende segl]

Høyære Her Ober Secreterer Schuldt, Kiere Broder, och tillforladendis fornemme gode vend. Efftersom Tøger Nellsen, Som har tient lenge och ehr endnu Sorenschriffuer udj Sundmør Fogderie udj Bergenhus Leehn, bliffuer nu en gammell mand, och ynscher gierne att en aff hans Sønner maatte succedere ham udj samme schriffuerie, som ehr dog ringe, och efftersom han udj seeniste Krigs tider har laditt sig bruge med allmuen aff Bergenhuus Leehn, der ingen anden vilde aff de andre gaa, att beleyre och indtage Trundheim, Som Her Gen: Lieutn: Bielche, Jeg och andre ehr vitterligt, huorfor Jeg beder min høyærede kiere Broder tienstlig att Samme Sorenschriffuer maatte vere ham recommenderitt, och at du ville befordre hans Sønd till exspectant breff for samme hans lange tieniste, han haffuer att findis tachnemmelig derfore effter all schyldighed, De Bielcher har och loffuitt, att være hans Patroner herudj, efftersom han och lenge har tient dem, Jeg fortroer, min Broder vil hielpe ham om mueligt kan være, Jeg schall Stedze dette och alt forrige ehrkiende med all troplichtighed och Tienst

schyldighed. Befallendis Her Ober Secreterer med kieriste udj Herrens trygge beschermellse, Altid

*Her Ober Secreterers
Tienstvilligste Broder
Knud Gedde*

*Ex Østerraad
6 August: 1671*

25.2.1674: Kongelig bestalling for Niels Tygesen som vise-sorenskriver på Sunnmøre:⁶³

12. Niels Tygesen bref paa Sorenskrifueri paa Sundmør.

C5

G.A.V. at efftersom Tyge Nielsen Sorenschriffuer paa Sundmør i vort Rige Norge, for os allerunderdanigst haffuer ladet andrage, huor ledis hand formedelst Alderom och Suaghed, samme sin bestilling her effter som tilforn ey vedbørligen schall kunde opvarte, da hafve vi effter hans Egen Allerunderd: gjorde ansøgning och begiering, Allernaad: beschichet och forordnet, saa och hermed beskicker och forordner Niels Tygesen til at vere vice Sorenskrifuer paa bemelt Sundmør, och naar bem^{te} Tyge Nielsen formedelst Suaghed eller anden louglig forfald ey self bestillingen kand bethiene, schall forbeⁿ Niels Tygesen samme Sorenskrifueri Alleene opvarte och forrestaae, mens effter forbeⁿ Tyge Nielsens dødelig afgang eller om hand til sinds vorde bestillingen self goedvilligen at afstaae, da schal bem^{te} Niels Tygesen Sorenskrifueriet med des indkomst och Rettinghed fuldkommeligen tiltræde Niude och beholde. Thi schall hand vere os som sin absolut souveraine etc: ordinaire stiiil.

Hafn: d: 25 February A. 1674

21.3.1678: Kongelig utnevneelse av Niels Rasmussen som vise-sorenskriver på Sunnmøre:⁶⁴

17. Niels Rasmusen at vere Sorenskrifuer paa Sunmør i Niels Tygesens Sted.

C5

G.A.V. at efftersom Niels Tygesen Kastberig d: 25 February A: 1674 haffuer bekommet voris allernaadigste bref, som vice Sorenskrifuer sin fader Tyge Nielsen i samme bestilling at betiene, oc hannem at Succedere, da som bemelte Niels Tygesen forskrefne bestilling nu igien til en anden ved Naffn Niels Rasmusen afstandet haffuer; Hafuer vi allernaad: beschichet oc forordnet, saa oc hermed beschicher och forordner bem^{te} Niels Rasmusen til at betiene for^{ne} Tyge Nielsen i Samme Sorenskrifuers bestilling, naar hand dend formedelst Suaghed eller anden lovlig forfald ey self kand forestaae. Mens efter Tyge Nielsens dødelig affgang eller naar bestillingen i andre maader louglig ledig vorder, maa oc schal bemelte Niels Rasmusen den ved detz indkomst oc Rettighed, fuldkommeligen tiltræde, niude oc beholde, Thi schal hand vere os som sin absolute souveraine Arffue konge oc herre huld oc troe, voris oc voris kongl: Arffuehuuses gafn oc beste i alle maader, søge vide oc Ramme schade oc forderf af yderste magt efne oc formue hindre, forekomme oc afverge, oc ellers som det en troe oc oprigtig Sorenskrifuer eigner oc vel anstaar, sig tilbørligen at skicke oc forholde, efter den Eed hand os der paa giort oc aflagt haffuer, Saafrembt hand samme bestilling agter at nyde, oc vnder straf vedbør. Forbiudendis etc:

Hafn: d: 21 Marty Anno 1678

⁶³ Riksarkivet. Danske kanselli, norske registre 1674-1680, folio 6b. Konseptet til samme brev med likelydende tekst finnes i Danske Kanselli, norske åpne brev.

⁶⁴ Riksarkivet. Danske kanselli, norske registre 1674-1680, folio 253a. Konseptet til samme brev med likelydende tekst finnes i Danske Kanselli, norske åpne brev.

2.5.1685: Kongelig utnevning for Jacob Mathisen Ebeltoft som vise-sorenskriver på Sunnmøre.⁶⁵

58 Jacob Mathiæsen Ebbeltoft bestall: at være vice Sorenskriver udi Sundmør, oc itzige Sorenskriver at succedere.

C5

G.A.V. at eftersom Niels Rasmusen ved døden schal vere afgangen, som Sorenskriveren paa Sundmør Tyge Nielsen i hans alderdom oc Svaghed hidetil haver betient, oc efter voris allernaad: hannem gifne bestallings brev bestillingen efter bemelte Tygge Nielsen schulle niude oc tiltræde, Da haver vj i fornefnte Niels Rasmusens sted allernaadigst beskicket oc forordnet, saa hermed beskicker oc forordner Jacob Mathiesen Ebbeltoft til at være vice Sorenskriver der sammesteds, saa at naar forbemelte Tyge Nielsen formedelst alderdom oc Svaghed eller anden louglig forfald den ei self kand forestaae, hand da hans bestilling schal i agt tage forrette, mens efter bemelte Tyge Nielsens dødelig afgang eller naar bestillingen i andre maader lougligen ledig vorder, maa och schal fornefnte Jacob Mathiesen Ebbeltoft dend med dens indkomst oc Rettighed fuldkommelig som virckelig Sorenskriver tiltræde niude oc beholde. Thi schal hand være os som sin absolut oc souverain arve konge oc herre, huld oc troe, voris oc voris kongl: arfvehuuses gafn oc beste søge viide oc ramme Skade oc forderf afyderste magt efne oc formue hindre forekomme oc afverge, oc ellers som det een ærlig troe oc oprigtig Sorenskriver eigner oc vel anstaaer sig tilbørligen skicke oc forholde, efter dend æed hand os derpaa giort oc aflagt haver, saafremt hand samme bestilling agter at niude, oc under straf som vedbør, oc skal hand for samme sin opvartning oc betiening niude af Sorenskriverens indkomst hvis Amptmanden billigt kand eragte. Forbiudendes etc:

Hafn: d: 2 May 1685

I sammenheng med ovenstående brev er det bevart en udatert søknad fra Nils Pedersen Hiern på stillingen etter avdøde Niels Rasmusen.⁶⁶

24.5.1687: Søknad fra Henning Tygesen Castberg til kongen om å etterfølge avdøde Niels Hansen som sorenskriver i Ytre Sogn. Han omtaler sin far som behøver tilsyn i sin høye alderdom. Dokumentet er senere gitt en påtegning om at Henning ble utnevnt til sorenskriver på Sunnmøre 14.6.1687:

Stormegtigste Allernaadigste Arfue herre og konge

Saasom Sorenskrifueren Niels hansen I Yttre Sogn I Bergenhuuslehn, formedelst døden schall vere afgangen og den bestilling, der vdofuer ledig blefuen, Indflyder Jeg udj allerstørste underd: til Eders kongl: Ma: Naade, at Eders kongl: Ma: ville behage, Jeg same bestilling Igien maatte betiene, I underdanigst henseende, Jeg min gamble fader, nogen tilsuun og støtte kunde vere, paa hans høye alderdom, helst eftersom hand, adschillige besuerlige og farlige til Landetz Conseruations Reiser, udj forrige gamble Svendsche Krig, effter høye Øffrighedz ordre, paa eigen bekostning, fuldbragt hafuer, og nu paa hans Store Alderdom, nødvendig tilsuun og hielp behøfuer, Saadan Eders kongl: Ma: Store Naade, vil den Alle kongernis konge Igien belønne, som Jeg ogsaa dagligen derom schall tilbede, som det bør.

Eders kongl: Ma:

Bergen d: 24 May

Anno 1687

*Tro Arfue Vndersaat
og Ringeste Tiener
Hennig Tygesen
Kastberg*

[Påtegning på baksiden:]

N: 87

Henning Tygesen Kastberg

at være Sorenskriver paa Sundmør

⁶⁵ Riksarkivet. Danske kanselli, norske registre 1685-1687, folio 61a. Konseptet til samme brev med likelydende teks finnes i Danske Kanselli, norske åpne brev.

⁶⁶ Riksarkivet. Danske kanselli, norske innlegg, eske 38 (13.1.1685-11.8.1685).

Bestal:

d: 17 Juny

7.1.1690 ble det holdt skifte på garden Holen i Borgund på Sunnmøre etter avdøde Niels Rasmussen.⁶⁷ Hans etterlatte kone var Zidsele Tygesdtr. De hadde to sønner: Tyge Nielsen og Niels Nielsen.

Blant boets eiendeler var:

- "..... *adschillig obligationer som ansees for Rede penge, her udi er indbereignet 192 loed Sølf som er pantsat af Maren Sal: Thyge Nielsens*" 829 Rdr.

"..... *Herforuden findis efterschr^{ne} obligationer saa ey kand ansees for visse at faa Nemlig Sahl: Thyge Nielsens obligat: paa Søfren Bartroms veigne, dat: 29 Aug: 1682 liuder paa 100 Rdr.*"

Niels Tygesen Castberg ble født omkring 1650 på garden Vågnes på Sula på Sunnmøre. Han ble innskrevet som student i København 1669 "ex Schola Bergensi". Han ble i 1672 Baccalaureus⁶⁸ og benyttet da for første gang navnet Castberg. Selv om han var utdannet teolog søkte faren om å få ham som sin medhjelper og suksessor i embetet som sorenskriver, da han "for sit vanskelige Mæles Skyld ikke kan til Prædikestolen befordres". Ove Bjelkes⁶⁹ svigersønn Knud Giedde anbefalte ham for oversekretæren i det danske kanselli og la vekt på farens fortjenester i den siste krig, "som Herr Gen.lieut. Bielke, jeg og Andre er vitterligt". Niels ble 25.2.1674 utnevnt som visesorenskriver på Sunnmøre, men han tiltrådte neppe stillingen. Han fortsatte å bo i København der han i 1685 ble gift med Margrethe Christiansdtr. De hadde 4.4.1685 fått kongelig tillatelse til å vies hjemme i huset. 1.7.1687 undertegnet han som vitne et testamente fra byfogd Peder Willadsen til bl.a. Anne Christensdtr. Han kalte seg da "dr." (doktor).

Niels og Margrethe hadde to døtre:

1. Maria Castberg, antakelig født i København. Gift 15.7.1738 med Johan Jacob Schubart. Maria døde barnløs i 1762 og etterlot sine midler til avdøde søster Chirstens barn.
2. Chirsten Castberg, født 1689, død 20.2.1758 (se nedenfor).

Chirsten Castberg ble født i København og døde i Sandviken ved Bergen 20.2.1758. Hun ble begravet 1.3.1758 på Korskirkegården "med Ringen og hel Skole", og hun ble "gratis bortbåret av studentersocietetet".

Chirsten ble gift med overtollbetjent Ahasverus Jæger. Han ble født i 1679 og døde i 1745, begravet 27.9.1745. Ved en anledning skal han ha sagt at hans kone var "kommet av smuk Familie".

Chirsten og Ahasverus hadde 12 barn:

1. Niels Knag Jæger, født 12.4.1706, død 19.5.1781. Student, klokker i Korskirken i Bergen. Ugift.
2. Christian Jæger, født 1708, død før 1758.
3. Knud Eeg Jæger, født 1709, død 1768. Gullsmed. Gift med Abigael Christina Berrig. Stor etterslekt.
4. Johanne de Crequi Jæger, født 1712, død liten.
5. Margrethe Marie Jæger, født 1715, død liten.
6. Alida Catharina Jæger, født 1716, død liten.
7. Ahasverus Jæger, født 1717, død ung.
8. Herman Garman Jæger, født 1720, død ung.
9. Nicolay Castberg Jæger, født 7.4.1722.

⁶⁷ Statsarkivet Trondheim. Sunnmøre sorenskriveri, skifteprotokoll nr. 1, folio 7a.

⁶⁸ Baccalaureus: fra middelalderen av internasjonal betegnelse på innehaveren av den laveste akademiske grad, baccalaureatet. I Danmark-Norge ble tittelen avskaffet ved forordning av 11.5.1775 (Norsk historisk leksikon).

⁶⁹ Ove Bjelke: fra 1648 lensherre i Bergenhus len, fra 1660 kansler i Norge, fra 1665 stiftsamtmann i Trondheim.

10. Johanne Margrethe Jæger, født 1723, død 25.2.1758. Gift med repsluger Jens Jonsen Hardt. Han døde 20.2.1758.
11. Wilhelm Friderich Jæger, født 15.8.1726, død 16.6.1775.
12. Tyge Christopher Jæger, født 15.8.1726, død 8.7.1806.

Jacob Tygesen Castberg ble født på garden Vågnes på Sula på Sunnmøre. Han ble sammen med sin eldre bror Niels innskrevet ved universitetet i København i 1669. Det er ikke kjent hva som siden skjedde med ham, muligens døde han i København som student.

Christopher Tygesen Castberg ble født ca. 1655 på garden Vågnes på Sula på Sunnmøre og døde i Trondheim 1692. Han er nevnt første gang 18.11.1674 da han var tilstede på et ting på Fyllingen i Borgund. Etter anmodning fra landkommisær Hiort i Bergen hadde han påtatt seg å ordne et gammelt mellomværende mellom Sunnmøres allmue og den tidligere fogden Kjerulfs fullmektig Christen Scaboe.

Da rådstueskriveren i Trondheim Lauritz Jacobssøn Rasch var blitt arbeidsudyktig i februar 1683 reiste Christopher Castberg til Christiania og sendte derfra den 14.11.1683 en søknad til kongen om å etterfølge Rasch i embetet: "Behager Eders May. imidlertid forn^{te} Raadstuskriver Lauridz Rasch udi denne hans elendige Svaghed continuerer, han den visse Løn kunde nyde, som er aarlig 100 Rdlr. til aarlig Livs Underholdning, Jeg derimod af det Uvisse maatte leve, dog Alt efter Eders Kgl. May. derudi allernaadigste Villie og Behag". Christopher fikk den 8.12.1683 kongelig bevilling til å betjene embetet i Raschs fravær "dog derfor ei noget at nyde uden hvis de imellem sig selv kunde omforenes, hvorimod han hannem efter hans død kunde succedere". Kort tid etter fikk Christopher beskjed om at Rasch var død. Den 15.12.1683 sendte han derfor et nytt brev til København der han ba om at den ham "tilforn forundte Naade maatte confirmeres, jeg nu Bestillingen fuldkommeligen maatte tiltræde og som min Formand den nyde". Den 22.12.1683 ble han utnevnt til rådstueskriver i Trondheim.

Christopher ble gift i 1684 i Lillefosen (nåværende Kristiansund) med Catharina Ahled von Mühlenphort. Hun ble født ca. 1664, datter av tollforvalter Diedrich von Mühlenphort og Anna Catharina von Badenhaupt. Hun døde ca. 1756.

Den 28.3.1685 skrev Christopher Castberg til kongen og klaget over bytingskriveren i Trondheim Niels Wisløff. Striden mellom dem dreide seg om ansvarsforholdet mellom deres stillinger.

Høsten 1685 havnet Christopher Castberg i et slagsmål på en kafé i Trondheim med kandiat Christen Paus som hadde vært drukken og klenget seg innpå Christopher og hans to venner. Christopher hadde i sinne knust et glass i hodet på Paus som måtte bringes til byens barberer for å forbindes. Saken havnet for retten. Paus ble ikke tilkjent noen erstatning slik han hadde krevd, fordi han selv hadde vært årsak til krangelen, men Christopher ble ilagt en bot til kongen på og betaling til barbereren.

I 1690 betalte Christopher Castberg kopp- og krigsskatt for seg selv, sin hustru, 3 barn, 1 tjener og 1 amme.

Christopher Castberg er nevnt siste gang i retten 18.4.1692. Han døde kort tid etter, den 19.7.1692 ble det utnevnt en ny rådstueskriver.

Christopher og Catharina Ahled hadde følgende barn:

1. Tyge Castberg, født ca. 1685 i Trondheim, død ca. 1.4.1732 (se nedenfor).
2. Diderich Castberg, født ca. 1687 i Trondheim. I 1733 ble det oppgitt at han var i utlandet, men man visste ikke om han var levende eller død, siden har ingen hørt noe om ham.
3. Maren Castberg, født ca. 1689 i Trondheim, død 12.12.1750 (se nedenfor).

Tyge Castberg ble født i Trondheim ca. 1685. Han hadde i 1707 og i 1710 vært i København og forgyeves lett etter en stilling. Den 16.5.1710 skrev han til kongen og søkte om opprettelse av og om tilsetting i en stilling som generalinspektør for perlefangsten nordenfjells i Norge.

Dette ble det imidlertid ikke noe av. Senere drev han prokuratorvirksomhet og handel i Lillefosen (nåværende Kristiansund) og ble flere ganger konstituert som settedommer. Den 26.2.1725 fikk han skjøte fra kong Fredrik 4. på Kvernes hovedkirke med underliggende Bremsnes og Kornstad annekskirker. I slutten av 1720-årene kjøpte han den store Bremneseiendommen og han eide også garden Engeset og Hvenes.

Tyge ble gift i 1712 i Trondheim med Elisabeth Sophie Wessel. Hun ble født i Bergen i 1686 og døde hos sønnen i Vang i Valdres og ble begravet 21.8.1756. Hun var søskenbarn av Peter Wessel Tordenskiold.

Tyge døde under et opphold i København omkring 1.4.1732 og ble begravet på Holmens kirkegård 9.4.1732.

Tyge og Elisabeth Sophie hadde 7 barn:

1. Ingeborg Catharina Castberg, født i 1713 i Lillefosen, død 8.7.1733. Ugift.
2. Christopher Castberg, født 1715 i Lillefosen. Studerte ved Trondheims katedralskole fra 1730 og ved universitetet i København fra 1734. I 1741 reiste han utenlands "fra hvilken Tid ingen Underretning om ham har været".
3. Isaach Wilhelm Castberg, født i 1716 i Lillefosen, død i Vang i Valdres 23.10.1767. Studerte ved latinskolen i Trondheim fra 1730 og ved universitetet i København fra 1734. Den 21.10.1737 ble han teologisk kandidat. Fra 1739 var han personellkapellan hos sognpresten i Veø (i Danmark) og etter 6 måneder døde sognepresten og Tyge fungerte i stillingen til juni 1741. Den 8.3.1743 ble han utnevnt som sogneprest i Vang i Valdres. Isaach ble gift i Veø 12.6.1742 med Anna Christina Leganger. Hun ble født i 1724 og døde i 1745. Barn:

- Eric Castberg, født 1744, død 1748.

- Elisabeth Sophia Castberg, født 1745.

Isaach ble gift 2. gang i Leikanger i Sogn 21.6.1747 med Catharina Leganger. Hun ble født 12.8.1724 og døde 14.2.1764. De hadde 13 barn.

- Tyge Castberg, født 1748, død 1750.

- Anna Christina Castberg, født 1750, død før 1767.

- Karen Maria Castberg, født 1751, død før 1767.

- Anna Christina Blixencrone Castberg, født 9.1.1752, død 1780. Gift med Jens Garman Grøn.

- Peder Leganger Castberg, født 14.4.1753, død 6.2.1784. Sogneprest i Lund og Flekkefjord. Gift 12.9.1777 med Magdalene Sophie Berntzen.

- Catharina Wilhelmine Castberg, født 4.4.1754, død 29.3.1830. Gift 18.11.1776 med Michael Fleischer.

- Tycho Didrich Castberg, født 1755, død 21.5.1801. Dragonløytnant, kornmagasinforvalter, skuespiller. Gift 2.1.1787 med Helene Margaretha Calmeyer. 9 barn.

- Ingeborg Maria Castberg, født 31.8.1756, død før 1764.

- Eric Castberg, døpt 23.10.1757.

- Ulrich Friderich Castberg, døpt 8.1.1759, død før 1764.

- Sara Dorothea Castberg, døpt 25.3.1760, begravet 29.5.1760.

- Iver Leganger Castberg, døpt 24.4.1761.

- Isaach Wilhelm Castberg, døpt 18.7.1762, begravet 4.7.1776.

Isaach ble gift 3. gang i Leikanger 9.7.1765 med Mette Dorothea Geelmuyden. Hun ble født i 1742 og døde 29.1.1818. Barn:

- Gerhard Geelmuyden Castberg, født 28.10.1766, død 19.12.1820. Sogneprest.

Den 23.11.1765 søkte Isaach om å fratze stillingen som sogneprest etter at han var blitt lam i den ene armen etter et slag.

4. Anna Catharina Badenhaupt Castberg, født i Lillefosen i 1718, død etter 1756. Gift i Lillefosen 27.8.1747 med skipper Frederik Eckhoff. Han ble født i Bergen, døpt 24.8.1722. De hadde tre barn:

- Canuta Octavia Eckhoff, døpt 14.5.1748, død 11.11.1751.
 - Tychona Elisabeth Eckhoff, døpt 13.5.1750, død 10.10.1751.
 - Canuta Elisabeth Eckhoff, døpt 3.3.1752.
5. Catharina Alethe Castberg, født i Lillefosen 14.4.1721, død i Christiania 11.4.1778. Gift 30.1.1748 i Slidre med sogneprest Herman Ruge. Han ble født på Nesodden 14.12.1706 og døde i Eidanger 9.9.1764. Han var sogneprest i Slidre fra 1737 og i Eidager fra 1763. De hadde tre barn:
 - Tycho Christian Ruge, døpt i Slidre 2.9.1748, død før 1764.
 - Immanuel Victor Augustus Ruge, døpt i Slidre 17.11.1749, død før 1764.
 - Herman Gustav Ruge, døpt i Slidre 21.12.1750, død etter 1772, antakelig i utlandet.
 6. Tychona Elisabeth Castberg, født i Lillefosen 1722, død 19 år i Molde 16.12.1741.
 7. Elisabeth Munthe Castberg, født i Lillefosen 11.8.1727, død samme sted 14.10.1733.

Maren Castberg ble født ca. 1689 i Trondheim og døde 12.12.1750, antakelig i Bergen. Hun ble gift 3.1.1709 i Lillefosen (nåværende Kristiansund) med loskaptein Jan Wessell. Han ble født i Trondheim 29.9.1684 og døde i Bergen 16.7.1729. Han var en eldre bror av Peter Wessell Tordenskiold. De hadde tre barn:

1. Johan Wessell, født ca. 1710, død som overstyrmann i det kongelige danske asiatiske kompani. Ugift.
2. Helene Fredrikke Wessell. Gift 1. gang med Alexander Abercromby, kjøpmann i Kristiansund. Gift 2. gang med Hans Fyhn, tollinspektør i Kristiansand. Hun hadde ingen barn.
3. Maren Schøller Wessell, født ca. 1715, død 16.11.1733. Ugift.

Cecilie Tygesdtr. Castberg ble født ca. 1660. Hun ble gift 1. gang med sorenskriver Niels Rasmussen Fuhrmann. Han var først forvalter ved Lysekloster gods, senere visesorenskriver på Sunnmøre hos svigerfaren. Han døde på Sunnmøre i 1685. Det ble holdt skifte etter ham 7.1.1690.

Cecilie og Niels hadde to sønner:

1. Tycho Fuhrmann, født 1682, død 1713. Sogneprest i Holmedal. Gift med Anne Marie Bloch. Hun ble født i 1682 og døde i 1760. De hadde 7 barn og en stor etterslekt.
2. Niels Fuhrmann. Han var i 1718 amtmann på Island. Han ble i 1719 dømt til å ekte Apollonia Schwartzkopf som han hadde vært forlovet med i 14 år.

Cecilie Castberg ble gift 2. gang med Jens Tøgersen. Han var fogd i Sunnfjord og Nordfjord 1684-1705, død før 11.7.1707. De hadde ingen barn.

Niels Tygesen Knagenhielm ble født 11.5.1661 på garden Vågnes på Sula på Sunnmøre og døde i Bergen 19.5.1737. Han ble bisatt 6.6.1737 i Mariakirken.

Tradisjonen forteller at da moren var gravid med ham, drømte hun en natt at hun skulle føde en sønn og at hun skulle oppkalle ham etter sin nylig avdøde far Niels Knag. Niels Tygesen benyttet etternavnet Knag, i motsetning til søsknene som kalte seg Castberg. Da han ble adlet tok han navnet Knagenhielm.

Da Niels var 14 år kom han til sin søster og hennes mann sorenskriver Søren Bartum i Gudbrandsdalen. Da Søren Bartum ble suspendert fra stillingen i 1681 ble Niels 22.1.1781 befullmektiget som sorenskriver inntil en ny ble tilsatt i stillingen. Niels fortsatte som fullmektig hos neste sorenskriver Thomas Randulf.

Den 7.7.1685 ble Niels utnevnt som sorenskriver i Finnmark mot å svare sin formann i embetet Lauirtz Bøgvadz en årlig pensjon. I 1688 ble Niels i tillegg også fogd over Finnmark. Ved kongelig reskript av 3.3.1688 til amtmannen i Finnmark ble det bestemt at fogdene i Finnmark skulle avskaffes og deres forretninger legges til sorenskriver Niels Knag. Forordningen om hans embete i Finnmark inneholdt en bestemmelse årlige tjenestereiser til "Malmis", dvs. Kola-halvøya mot grensen til Russland for å inndrive skatter i de såkalte

fellesdistrikter samt for å forny kravet på det såkalte Nordfjell, som var besatt av russerne. Samtidig måtte han hvert år nedelgge protest overfor den russiske bojar mot nektelsen av å betale den såkalte Nordfjellskatt samt hevde den norske konges krav på noe andre områder som russerne hadde okkupert. Om sin reise i 1690 skrev Niels en lang beretning.

Den 17.3.1688 ble Niels Knag utnevnt som viselagmann i Stavanger med rett til å etterfølge den daværende lagmann.

Ved reskript av 21.11.1693 til stattholderen ble det bestemt at Niels Knag på grunn av den gode tjeneste han hittil hadde utvist skulle residere i Bergen såsnart han kunn fratse tjenesten i Finnmark samt at stillingen som viselagmann i Stavanger skulle byttes med tilsvarende stilling i Bergen. Den 2.2.1695 ble han utnevnt som lagmann i Bergen lagdømme.

Niels kjøpte eiendommen Hop på Askøya ved Bergen og bodde der resten av sitt liv. Han eide også flere andre eiendommer på Askøya. Han arvet med sin første kone eiendommen Frønningen i Indre Sogn, men solgte denne i 1702. Ved skjøte datert 28.6.1710 kjøpte han setegardene Kaupanger og Stedje i Indre Sogn samt garden Losna i Ytre Sogn og ble derved en av landest betydeligste godseiere.

Den 19.12.1721 ble Niels Knag adlet av kong Fredrik 4. og tok navnet *Knagenhielm*. Den 28.8.1733 ble han utnevnt som virkelig justisråd.

Niels ble gift 1. gang 25.9.1695 i Bergen med Abel Margrethe Hansdtr. Hun ble født i Bergen, døpt 21.4.1676 og døde der 26.11.1701. Hun var datter av tollforvalter Hans Clausen og hans 2. kone Ingeborg Pedersdtr. Lem.

Niels ble gift 2. gang 17.5.1702 med Veronica Elisabeth Hiort. Hun døde i Bergen i 1713. Hun var datter av landkommisær og justisråd Hans Christophersen Hiort og Anna Marie Heidelmann. Niels og Veronica Elisabeth hadde ingen barn.

Den 18.5.1702, dagen etter at han ble gift 2. gang, opprettet Niels Knag et testamente til fordel for sin kone og eventuelle barn av 2. ekteskap. Dette ble bekreftet 3.3.1703. Den 14.7.1704 opprettet Veronica Elisabeth Hiort et testamente til fordel for sin mann Niels Knag og hans barn i første ekteskap, siden de ikke hadde noen barn. Dette ble bekreftet 20.12.1704. Den 22.7.1726 etter at han var blitt enkemann for annen gang opprettet Niels Knagenhielm et nytt testamente til fordel for sønnen Hans og datteren Ingeborg Marie der det ble bestemt hvor hver enkelt av dem skulle ha i arv.

Niels og hans første kone Abel Margrethe hadde tre barn:

1. Hans Knagenhielm, født 1696, død 1741 (se nedenfor).
2. Ingeborg Marie Knagenhielm, født 24.12.1698, død 20.1.1761. Gift 6.3.1715 med Christian Krog. Han ble født 15.6.1682 og døde 23.9.1754, president i Bergen og justisråd, senere president i Trondheim.
3. Cecilie Anna, født 20.9.1699, død før 1701.

Hans Knagenhielm ble født 29.7.1696 på garden Hop på Askøya ved Bergen og døde på Kaupager gods i Indre Sogn 24.5.1741.

Den 15.4.1713 ble han immatrikulert ved universitetet i København. Etter å ha avsluttet studiene har han antakelig opphold seg noen år i utlandet. Fra 1723 bodde han på godset Kaupanger i Indre Sogn som han styrte sammen med godsene Stedje og Losna som fullmektig for faren. Dette arvet han da faren døde. Den 20.10.1727 ble han utnevnt som kanselliråd.

Hans Knagenhielm ble gift i Bergen i 1722 med Catharina Elisabeth von der Lippe. Hun ble født i Bergen i 1697. De hadde 12 barn:

1. Abel Margaretha Knagenhielm, født i Bergen, døpt 19.9.1722. Død ung.
2. Niels Knagenhielm, født på Kaupanger 16.8.1723, død 18.2.1788. Godseier, bosatt på Kaupanger. Gift 13.9.1752 med Dorothea Margaretha Heiberg. Hun ble født i Sogndal 18.12.1726 og døde 1.8.1788. De hadde 5 barn:
 - Hans Knagenhielm, født 28.8.1753, død 25.2.1796. Godseier Gift med Anna Sophia

- Randulf Harberg. De hadde ingen barn.
- Catarina Elisabeth Knagenhielm, født 1754, død 17.6.1779. Gift 18.11.1773 med sorenskriver Søren Schjelderup.
 - Christen Knagenhielm, født 18.1.1756, død 30.10.1815. Sorenskriver. Gift 18.10.1795 med Bolette Sophie Jersin. De hadde 8 barn.
 - Niels Knagenhielm, født 1757, død 28.5.1808. Godseier. Gift 1. gang 12.2.1789 med Gjertrud Johanne Hansdtr. Lem og 2. gang 27.4.1795 med Charlotte Amalie Frøchen. Ingen barn i noen av ekteskapene.
 - Joachim von der Lippe Knagenhielm, født 19.10.1760. Død ugift i København 5.6.1783.
3. Wenche von der Lippe Knagenhielm, født 16.11.1724, død i Sogndal 1773. Gift 1.9.1751 med kaptein Niels Sunde. Han ble født i 1706 og døde 30.3.1754.
 4. Abel Margarethe Knagenhielm, født 27.1.1726, død 1802. Ugift.
 5. Joachim Knagenhielm, født 29.5.1727, død 1796. Juridisk embetseksamen fra universitetet i København. Fra 19.9.1763 amtmann over Nordre Bergenhus amt (senere Sogn og Fjordane fylke). Bosatt på godset Kaupanger. Fra 18.2.1771 amtmann i Nordlands amt til han fratradte 8.7.1789. Flytter deretter til Bodø. Han var ikke gift.
 6. Gjertrud Catharina Knagenhielm, født 1728, død 1731.
 7. Marie Knagenhielm, født 12.10.1729, død ca. 1800. Gift 8.11.1758 med Ole Pedersen Hanning, sogneprest i Jølster. Han ble født ca. 1716 og døde 10.4.1763.
 8. Ingeborg Marie Knagenhielm, født 15.5.1731, død 4.1.1819. Gift 29.3.1753 med Jesper Heiberg, kaptein. Han ble født 22.11.1722 og døde 5.10.1770.
 9. Hans Knagenhielm, født 4.1.1733, død 16.6.1785. Fenrik 1752, sekondløytnant 1754, kaptein 1757, 3. major 1777, sekondmajor 1780, premiermajor 1780. Eide og bodde på Helleland i Kinsarvik. Gift 1. gang 5.12.1771 med Anne Christine Atcke. Hun ble født 1749 og døde 1772. Ingen barn. Gift 2. gang 10.5.1776 med Anne Christine Nygaard Elkier. Hun ble født 1756 og døde 15.7.1834. De hadde 3 barn:
 - Anne Christine Atcke Knagenhielm, født 1.8.1778, død 13.5.1861. Gift 1809 med Cornelius Reutzer, kjøpmann i Bergen.
 - Else Marie Knagenhielm, født 22.5.1781, død 20.3.1821. Gift 20.4.1804 med Peder Harboe Hertzberg, sogneprest i Kvinherad, prost i Sunnhordland.
 - Hans Knagenhielm, født 16.7.1785, død 19.1.1831. Premierløytnant. Gift 1. gang 5.1.1809 med Karen Gurine Albertsen. 6 barn. Gift 2. gang 17.1.1831 med Johanne Marie Falch. 2 barn.
 10. Catharina Elisabeth Knagenhielm, født 12.6.1734, død 23.1.1808. Gift 27.10.1762 med Gerhard Daae. Han ble født 14.3.1728, død 1784, sogneprest i Luster.
 11. Johan Henrik Knagenhielm, født 8.1.1736, død 21.6.1780. Sekondløytnant 1757, premierløytnant 1762, kaptein 1774. Ugift.
 12. Henning Didrich Knagenhielm, født 15.7.1738, død 1.1.1811. Sersjant, fenrik 1759, sekondløytnants karakter 1761, sekondløytnant 1762, premierløytnant 1764, kaptein 1774, sekondmajor 1786, søkte avskjed 1791. Gift i København 14.4.1773 med Christine Hansen. Hun døde 16.1.1802, 53 år. De hadde to barn:
 - Catharina Birgitte Fredrikke Knagenhielm, født 1774, død 11.6.1814. Gift 1. gang 4.10.1748 med Jakob Peter Quisling, apoteker i Bergen. Gift 2. gang 24.5.1799 med Jens Munthe Coucheron, premierløytnant, død 27.3.1809 i en duell.
 - Judithe Christine Knagenhielm, født 28.1.1775, død 11.7.1795. Ugift.

Henning Tygesen Castberg ble født på garden Vågnes på Sula på Sunnmøre i juli 1662. Han døde samme sted og ble begravet 9.8.1724.

Før faren døde hadde han vesentlig vært beskjeftiget med driften av garden. Den 15.11.1687 ble han utnevnt til visesorenskriver hos Jacob Ebeltoft som hadde etterfulgt Hennings far som sorenskriver. I 1697 ble Ebeltoft alvorlig syk. Da det kom rykte til Bergen om at han var død, skrev Hennings bror Niels Knag en søknad på brorens vegne om å etterfølge i embetet.

Henning ble den 9.10.1697 utnevnt til sorenskriver på Sunnmøre. Men det viste seg at Ebeltoft ikke var død, men hadde blitt frisk igjen! Niels Knag tilbød derfor å returnere utnevnelsebrevet for broren. Den 16.1.1700 søkte Niels Knag på nytt om at broren Henning måtte bli sorenskriver. Han tilbød å returnere det gamle brevet som han fortsatt hadde hos seg. Den 13.3.1700 fikk Henning Castberg bekreftelse på stillingen og tiltrådte embetet da Ebeltoft døde i juli 1701.

På grunn av sykdom fikk Henning i 1710 kongelig tillatelse til å bestyre sorenskriveriet ved hjelp av en fullmektig.

Den 17.9.1705 overtok Henning som forpakter av garden Vågnes da moren døde. Da eieren borgermester Smit i Bergen døde i 1714 kjøpte Henning garden for 100 riksdaler, skjøte datert 1.9.1714. Samtidig kjøpte han også gardene Berge for 43 riksdaler, Havnen for 26 riksdaler og Fladår for 45 riksdaler. Fra tidligere eide han også gaden Holen. Han eide dessuten Hareid kirke som senere ble solgt av hans arvinger. Ved skjøte datert 20.12.1717 kjøpte han garden Ytre-Dale i Dale skiprede, og ved skjøte datert 30.5.1718 kjøpte han garden Roald på Sunnmøre av sin bror Niels Knag.

Henning Castberg ble gift 9.3.1703 i Borgund med Birgitta Marie Møller. Hun ble født i 1683 og døde på Vågnes 25.11.1765, 83 år gammel. Hun fikk den 4.10.1726 tillatelse til å sitte i uskiftet bo da mannen døde. Det ble holdt skifte etter henne og den før avdøde datteren Beritha Maria den 22.6.1766. I følge en fortegnelse som ble funnet på Vågnes i 1893, fikk datteren Cecile Feldman utlagt som sin part i boet 11 bondegarder, verdsatt til 927 riksdaler, og mange slags løsøre, sølvtøy, porselen og glass, samt en part i tre kirker.

Henning og Birgitta Marie hadde 10 barn:

1. Maren Castberg (Mossi), født på Vågnes, døpt 16.12.1703. Begravet 27.6.1788. Gift 1. gang 27.9.1743 med sogneprest til Utstein Elias Nordhuus. Han ble født ca. 1692 og døde 1748. Maren ble gift 2. gang 11.7.1753 med prost over Sunnmøre Peder Nærem. Han ble født 18.12.1714 og døde 5.10.1783. Maren hadde ingen barn.
2. Anne Castberg, døpt 25.1.1705, død 27.5.1788 (se nedenfor).
3. Veronica Elisabeth Castberg, døpt 17.1.1706. Gift 17.9.1744 med forstander for Reknes hospital og kjøpmann i Molde Morten Andersen Lyng. Han døde i Molde 1752.
4. Cecilie Kristine Castberg, født 15.6.1707. Gift ca. 1744 med kaptein Christian Schouboe Feldman. Han ble født 1714 og døde 3.5.1760. De hadde ingen barn.
5. Tyge, døpt 6.1.1709, død i april samme år.
6. Tyge, døpt 21.9.1710, død 1711.
7. Tychona Catharina Castberg, født 1712, død på Vågnes 10.5.1782. Gift på Vågnes 14.5.1765 med Johan Arnoldus Heide. Han var handelsmann på Frantsholmen. Han født 8.1.1727 i Gudbrandsdalen, sønn av oberstløytnant Andreas Benedix Heide og hans 1. kone Anne Magdalene Langeland (se nr. 1413-6-2) og døde i 1807.
8. Andreas, døpt 29.4.1714, død samme år.
9. Beritha Maria Castberg, døpt 13.9.1716, død 9.7.1766. Ugift.
10. Henninga Carina Castberg, født 24.12.1719, død 5.5.1783 (se nedenfor).

Anne Castberg ble født på Vågnes, døpt 25.1.1705 og døde samme sted 27.5.1788. Hun ble gift 13.8.1739 med birkedommer Zacharias Hanssøn Fæster fra Bergen. Han døde 24.11.1755 og det ble holdt skifte etter ham på garden Holmedal i Sunnfjord 15.12.1755.

Anne og Zacharias hadde 4 barn:

1. Henning Castberg Fæster, døpt i Bergen 3.3.1741, død før 1788.
2. Henninga Birgitha Fæster, født 1742, begravet 17.10.1805. Gift 5.9.1783 med proprietær på Vågnes Johan Arnoldus Heide. Han ble født 1727 og døde 1799.
3. Johanne Catharina Fæster, født 1745, død 16.6.1805 hos sin fetter Christian Lohmann som var hennes eneste arving.
4. Elias Christopher Fæster, født 16.11.1747, død 13.10.1806. Studiosus. Gift med Anne Marie Thode. Hun ble født ca. 1747 og døde i Bergen 9.7.1820. De hadde 5 barn.

Henninga Carina Castberg ble født på Vågnes 24.12.1719 og døde 5.5.1783 på garden Abeset i Nordfjord. Hun ble gift på Vågnes 10.8.1747 med oberst Christian Lohmann. Han ble født i København 14.2.1724 og døde i Nordfjord 11.9.1797. Christian hadde en militær karriere og endte med obersts karakter.

Henninga Carina og Christian hadde 6 barn:

1. Friderica Birgittha Lohmann, døpt 30.12.1747, begravet 1.9.1756.
2. Veronica Elisabeth Lohmann, døpt 1.4.1749, død på Abeset i Nordfjord 15.8.1775. Ugift.
3. Friderich Lohmann, døpt 14.5.1750, død sinnsyk 26.7.1819. Premierløytnang. Ugift.
4. Henning Castberg Lohmann, døpt 8.4.1752, død 17.1.1831. Major.
5. Christian Lohmann, døpt 27.9.1754, død på Ulrichsborg ved Frønningen 13.10.1814. Major og kommandør for Bergenshus skarpskytterbataljon. Eier av Steivågnes etter faren. Gift 1785 med Fredericha Ulricha Korll. Hun ble født 1749 og døde 17.6.1816. De hadde ingen barn, men de hadde en pleiedatter Johanne Pols i 1801.
6. Severin Lohmann, døpt 13.5.1759, død 4.12.1828. Major. Ugift.

Kilder og litteratur om slekten Castberg

Opplysningene om slekten Castberg er basert dels på originale dokumenter og dels på trykt litteratur. Der originale dokumenter er benyttet, er kilden angitt med fotnoter. De øvrige opplysninger er hentet fra følgende litteratur:

- A. St. Castberg: "Slekten Castberg gjennom 300 år" (Oslo, 1938).
- A. St. Castberg: "Castberg-slegtens ældste led", Norsk Slekthistorisk Tidsskrift bind III, side 104-123 (1951).
- A. St. Castberg: "Er boktrykker Tyge Nielsen identisk med sorenskriver på Søndmøre Tyge Nielsen Castberg?", Norsk Slekthistorisk Tidsskrift bind XIII, hefte 1, side 66-67 (1951).
- A. W. Rasch: "Slekten Knagenhjelm og Kaupanger" (Oslo 1960).
- Haagen Krog Steffens: "Norske Slægter 1912", side 87-91 og 167-169.
- P.H. Castberg: Spørsmål om slekten Castbergs opprinnelse, Personalhistorisk Tidsskrift, 5. rekke, 4. bind side 193.
- Alf C. Melhus: "Tyge Nielsson. Norges første boktrykker" (Oslo 1943).
- Olaf Myre: "Presten og trykkeren", Bind I "Presten" og Bind II "Trykkeren" (Oslo 1943).
- Arnet Olafsen: "Våre sorenskrivere", side 167 (Oslo 1940).
- Olaus Schmidt: "Slektsnavnet Finne og slekter med dette navn. Trondheimslekten", Norsk Slekthistorisk Tidsskrift bind XI, side 278 (1948).
- Johannes Vågenes: "Litt om invandrar-slekter i gamal tid", artikkel i avisen "Strilen" 28.3.1992.
- Karin-Helene R. Hognestad: "Det trykte ord - bokens historie i Norge", artikkel i "Til opplysning" nr. 3 (internettpublikasjon fra Universitetet i Trondheim, 2000).
- Harald Ilsøe: "Bogtrykkerne i København og deres virksomhed ca. 1600-1810", side 54 (København 1992).
- Gunnar Jacobsen: "Norske boktrykkere og trykkerier gjennom fire århundrer 1640-1940", side 15-25 (Oslo 1983).

- "Norsk Biografisk Leksikon", bind X, side 98-99 (Oslo 1949).
- N. Nicolaysen: "Bergens Borgerbog 1550-1751", side 75 (Kristiania 1878).
- "Borgund og Giske" (bygdebok), bind III, side 323-325.

Niels Jacobsen Knag og Cecilie Jørgensdtr.

Niels Jacobsen Knag ble antakelig født på Jylland i Danmark, men det er ikke kjent når og hvor eller hvem hans foreldre var.

Niels Jacobsen er nevnt som tingskriver (sorenskriver) på Sunnmøre første gang i 1632. Fra 1637 var han fogd over Nordre Sunnmøre og fra og med 1640 var han fogd over hele Sunnmøre.

Niels bygslet garden Holen på øya Sula på Sunnmøre. Han kjøpte garden omkring 1650 og brukte i tillegg garden Molvær. Han bodde på Holen inntil sin død.

I en jordebok fra 1640-1641 framgår det at Niels Knag hadde panterettigheter i flere av kronens gardar på Sunnmøre.

I 1648 ga han i gave til Stranden kirke en ny prekestol som har innskriften: "Gud til Ære og Kirken til Beprydelse er denne Stol bekostet og foræret til Strands Kirke af Hr. Niels Jacobsøn Knag, Kongens Foged over Søndmør 1648".

I 1648 ble det oppgitt at Niels Knag var kirkeverge for Borgund kirke.

Niels døde i 1661. Han har undertegnet sitt siste fogderegnskap 5.4.1661. Den 8.8.1661 skrev lensherren Ove Bielcke en påtegning på en suplikk til kongen der det oppgis at fogden Niels Knag var død. På tinget i Dale skiprede 8.10.1661 oppføres hans etterfølger Peder Pedersen første gang som fogd.

Cecile Jørgensdtr. Hennes og mannens navn er inngravert i et sølvkrus som er omtalt i et skifte i 1693. Den 24.10.1661 omtales Niels Knags *effterleffuersche* i tingboka for Sunnmøre. Cecilie levde følgelig lenger enn sin mann.

Barn:

1. Morten Nielsen Knag. Han hadde en sønn Jens som bodde på garden Indre-Fauske i Sykkylven der han døde i 1740, 96 år gammel. Jens var gift med Elisabeth Hermansdtr., de hadde ingen barn.
2. Maren Nilsdtr. Knag, født ca. 1626, død 17.9.1705 (gift med Tyge Nielsen Castberg, se tidligere i artikkelen).
3. Jørgen Nielsen Knag (se nedenfor).
4. Hans Nielsen Knag, død 1681 (se nedenfor).

I Borgund kirke henger det et epitafium⁷⁰ over fogden Niels Jacobsen Knag og Citcele Jørgensdatter. I følge bygdeboka "Borgund og Giske" bærer dette årstallet 1640.⁷¹

21.6.1632: Jens Bielcke og Pros Knudssøn Hørby var beskikket som kommissarier for å undersøke forholdene ved fogdene nordenfjells i Norge. Den 21.6.1632 var de kommet til Borgund på Sunnmøre. I en sak som var innklaget for kommisariene ble det sagt at det var blitt avsagt en dom som skulle være innført i tingboka, og tingskriveren *Niels Knag* ble bedt om å skaffe en avskrift av denne.⁷²

1.10.1633: Vurderingsbrev skrevet av sorenskriver Niels Knag. Dette ble referert i en rettsak på tinget i *Nerøe* skiprede 8.10.1649: *Itt wurderingsbreff wnder førige Sorenschriffuer Niels Knagh og Sex laugrettismends forseiglingh*⁷³

⁷⁰ Epitafium: minnetavle over en avdød satt opp inne i en kirke.

⁷¹ Årstallet 1640 synes noe merkelig, siden Niels Jacobsen Knag døde i 1661 og Cecilie Jørgensdtr. levde lenger enn ham. Hvis dette er en tavle til minne om de avdøde, må den være mange år nyere.

⁷² Yngvar Nielsen: "Jens Bjelke til Østråt. Norges Riges Kantzler" (Kristiania 1872), side 161.

⁷³ Statsarkivet Trondheim. Sunnmøre sorenskriveri, tingbok nr. 1, folio 90a.

28.4.1637: Det første regnskap forfattet av Niels Knag som fogd over Nordre Sunnmøre⁷⁴ er en fortegnelse over tiende for regnskapsåret 1636-1637:⁷⁵

Kong: Maytz: kornthiende Register Samt fortegnelse paa Thiende Oste I Norlotten Paa Sundmør Fra Phillippi Jacobj dag Anno 1636 Och Thill Aarsdagenn Anno 1637.....

Att forschr^{ne} thiende Saaledis dette Aar forfalden och aff mig Oppeboridt effter som Bemelt ehr, Bekiende Jeg med mitt Signette Och Egenhand

Actum Hollen den 28 Aprillis Anno 1637

Niels Knagh

mpp⁷⁶

Juli 1637 ble en sak innstevnet for herredagen⁷⁷ i Bergen angående en eiendomstvist som var behandlet av sorenskriver Niels Knag.⁷⁸

1645: Regnskap over koppskatt⁷⁹ for Sunnmøre.⁸⁰

Hoffued Skatte Mandtal offuer Sundmørs Fougderj huor Effter hoffuit skaten ehr anammet och oppeborit Epter kongl: May^{is}: Naadigste Breff och Paabud In Anno Christj 1645

.....

Borgen Schibrede

Niels Knagh fouget for sig sin hustru och datter ___ ix Rdr

4 hoffmend _____ ij Rdr

7 Bønder dreng _____ j dr 8 s

5 bønder piger _____ j ort 16 s

.....

Att forschr^{ne}: Hoffuit Schatt, Saaledis aff mig er oppebaarit Bekender

Niels Knagh

mppria

I tingbøkene for Sunnmøre er Niels Knag nevnt som fogd første gang 18.7.1648⁸¹ og videre på de fleste tingmøtene.

19.12.1648 hadde fogden Niels Knag innstevnet Bodel Jensdtr., enken etter Oluff Jensen for tinget i Grytten. Hun og hennes mann hadde hatt 7 kuer på leie som hadde tilhørt Borgund kirke og disse var døde av sykdom. Det ble oppgitt at *Niels Knagh som er kierckewerger thill Borgen kircke*.⁸²

11.1.1653 da det ble holdt ting for Giske-godsets landbønder i Dale skiprede møtte Tyge Nielsen og spurte allmuen om de hadde noe å utsette på fogden Niels Knag:⁸³

Erlig och Welagt Mand tyge Nielsen Borger wdj bergen Møtte for Retten och tilspurde Almuen Om Nogen aff dennem haffde fougden Niels Knag at beschylde at hand aff denom haffde Oppebaaret Widre schat end som ko: Ma: breffue om formelder Eller och denom wdj Nogen Anden Maader for w-Rettet.

⁷⁴ Fra og med regnskapsåret 1636-1637 var Sunnmøre delt i to fogderier med Niels Knag som fogd for Nordre og en annen for Søndre Sunnmøre. Året før var Sigudmand Jansen (?) fogd over hele Sunnmøre.

⁷⁵ Riksarkivet. Rentekammeret, lensregnskaper Bergenhus len, legg 72.6.

⁷⁶ Mpp: forkortelse for latin *manu propria*, egen hånd, dvs. egenhendig underskrevet.

⁷⁷ Herredagen: Betegnelse på et omreisende utvalg av det danske riksråd, som med kongelig fullmakt midlertidig virket som norsk høyesterett (Norsk historisk leksikon).

⁷⁸ "Norske herredags-dombøger" utgivne for Kjeldeskriftfondet, tredje rekke (1625-1646), bind VI: afsigtsbok for 1637, side 36.

⁷⁹ Koppskatt (av tysk *Kopf*, hode): personskatt med et fast beløp pr. person (pr. "hode") i husholdningen, inklusive barn over 15 år (Norsk historisk leksikon).

⁸⁰ Riksarkivet. Rentekammeret, lensregnskaper Bergenhus len, legg 103.4.

⁸¹ Statsarkivet Trondheim. Sunnmøre sorenskriveri, tingbok nr. 1, folio 1a.

⁸² Statsarkivet Trondheim. Sunnmøre sorenskriveri, tingbok nr. 1, folio 31a.

⁸³ Statsarkivet Trondheim. Sunnmøre sorenskriveri, tingbok nr. 2, folio 56a.

Huor til den nu tilstede werende Almue gaff samptligen til Giensuar, at forbemelte Niels Knag Aldeelis Indtet widre haffde kreffuit eller Oppebaaret End det som hand med Rette burde. Och der hoes betachet ald ære och Gott.

14.4.1653 møtte fogden Niels Knag på tinget i Ulsten skiprede og ba om vitner på det uhell hans sønn Hans Knag hadde vært ute for da han reiste med en del viktige brever for lensherren Ove Bielcke.⁸⁴

Fogden be^{te}: Niels Knag foregaff huorledis hans Søn wed Naffn hans Knag nu forleden winter kom fra byen och drog offr hareid, och haffde med sig bomme⁸⁵ huor wdj schall haffue werit en deel breff fra woris gunstige och kiere hr Slodsherre och Welb: Mand Offue bielcke, som war stoer paaligende, Och be^{te}: hans Knag da Reiste offr hareid, och om Nater tide schal haffue farit wild och kommet wd paa en hammer, huor bommen faldt fra hannom wd for hammeren och i hundred støcher oc breffuene med huis Andet der ud war, gandsche were bortkommet, saa hand selff med store liffsfare Slap Ned Igien, huor fore fougden begiere at bønderne paa Riise och deris grander der omkring wille giøre hannom Nogen Sand kundschab huorledis til waar gaait. Da fremkom schafferen Niels Rise, gunder och Jetmund samstedts och samptligen proffuet at hans Knag dend tid kom til den: om Nate tide med en Soldat och beklaget sig huorledis de haffde farit wild och forkast deris bomme med huis brefue och Andet de haffde med sig, och be^{te}: bøde strax samme Natt war wde och leedte der effter, Men som de da Indtet fandt om Naten war de wde Igien Morgen den der effter, och da paa det sidste effter lang leeden, fandt de Mange Smaa støcker aff bommen her et støcke och der et Andet Neden for en hamer, wide adspred, och en Smør kande fandtis som war sønderstøt saauel som Nog støcher Mad fantis ope i hameren, disligeste fandtis och Nogen breffuer som aff Regen och wand war forderffuit, och Nogle breffuer effter hans Knags beretning war da Slet bortkommet wille bekreffte saa at were tilgaait.

26.7.1661: Supplikk fra bønder på Sunnmøre til kongen angående skatter som var innkrevet av fogden Niels Knag.⁸⁶

Stormegtigste høybaarne første, allernaadigste herre och konning.

Vj fattige bønder af Sundmør høyligenn er foraarsagen dette for Hanns Kongl. Matt. paa det allerunderdanigst at andrage och tilkiendegifue huorledes vj fattige folck, Hans Kongl. Maytt. schattebønder, haffuer verit af voris sorrenschrifuer, nafnlig Tyge Nielsenn, begierendis at hand dise effterschrefne poster vdi voris supplication for Hans Kongl. Ma. ville indføre, huilcket hand ei vilde, som ere ao 1656 den 10 aprilis, vdgifuet knegtetold til Niels Knagenn, 6 s. oc 6 s. juncherhold. A^o 1657 den 8 may knegtetold 6 s. til hesteschatt, til krigsfolkene af huer voeg fisch 4 sm [slettemark] noch af huer voeg fisch 12 s. knegtetold.

A^o 1658 denn 1 octobr betalt dragonpenng af huer voeg fisch 16 s. Noch 1 rixort til knegtenne til deris hoerer och schoe. Denn 7 november betalt til schytterne af huer voeg fisch 14 s. Er i dette aar af een fuldgaard 4 rdr., 2 ort, 6 s. A^o 1660 vdlagt knegtetold af i voeg fisch 12 s. Noch Udlagt til Schytterne af 1 vog 4 s. som bedrager sig af huer fuldgaard, som er 6 voeger fisch, 11 rdr., 1 ort.

Huilchet forskrefne vj hafuer vdgifuet och iche er indført udenn 1 ½ rdr., 16 s. De 9 rdr., 3 ort och 8 s. hafuer hand forbiegaaed. Huorforre vj hermed vnderd^{te} Eders Konngl. Ma. vil tilkiendegiffue och leteligenn derforre kannnd eragtis, huorledes med os fatige folch omgoes. Kiennder Gud at vj gierne afyderste effne och formue med en god villie til Hanns Kongl. Maytt. oc landsens beste vil contribuere och vdgifue, huis Hans Ko. Ma. lader paabiude, naar det kommer Hans Ko. Ma. til gafn och goede, och herhos vnderdaanigste er begierendes, at Hans Ko. Ma. denne voris ringe ofuergifuende och tilkiendegifuelse udj dend beste meening

⁸⁴ Statsarkivet Trondheim. Sunnmøre sorenskriveri, tingbok nr. 2, folio 80a.

⁸⁵ Bomme: Oftest rundt eller avlagt trekar, særlig til å ha nistemat i (også til sjøs: sjøbomme). Sideveggene var som regel i ett stykke, laget av en sammenbøyd spon (Norsk historisk leksikon).

⁸⁶ "Norske supplikker 1660-1662" utgitt for Kjeldeskriftfondet ved Vera Eriksen og Rolf Fladby, bind 2, side 477 osv. Det vises til Riksarkivet, Danske kanselli, skapsaker, skap 9, pakke 156, merket 31.

uilde optage. Gud den allerhøyeste forlehne Eders K.M. med it langvarig och løchsalligt rigemente for Christi schyld.

Christianiæ den 26 Julj 1661

Voris allernaad^e herris och kongis fattige tro vndersaatte

[8 bumerker]

Tomas Siguarsen

Torsten Hoff

Knud Knudsen Øyer

Simen Hansen

Eling Knudsen

Knud Erichsenn

Peder Joensen

Joen Oelsen

Fougden som dette haffuer oppebaarenn ehr ved døden affgangen. Iche dismindre saa ville ieg iche troe at paa Sundmør ehr mehre fordrif och udlagt end udj andre fougderier, som aff fogderne nu her tilstede vel kand giøres forklaring paa, effter huis ordre och til huad nytte och brug saadant er vdgiffuen. Dog derthil thienniste, det haffuer sl. Niels Knags arffuinger at suare til, efftersom det er mig v-beuist.

Actum Christiania denn 8 August Anno 1661

Offue Bielcke

[På baksiden:]

En beuising om Tyge Nielsen, om toller som vij vdlagt haffr Nogle bønder aff Sundmør vnder Bergenhus lehn.

Nom. 2.

Et sølvkrus med ekteparet Niels Jacobsen og Cecile Jørgensdtr.s navn fantes i boet etter hytteskriver i Tolga Anders Hagerup i 1693.

Jørgen Nielsen Knag ble født på Sunnmøre. I sin ungdom var han i tjeneste hos Ove Bjelke. Etter råd fra ham reiste han utenlands for å gå i fremmed krigstjeneste. Han oppholdt seg en tid i Holland, reiste deretter til Vestindia og kom senere til Pernambuco i Brasil der han tjente som soldat og senere som sersjant i 7 år.

Han kom tilbake til Norge omkring 1655. Han søkte da stillingen som løytnant ved det Sunnmørske kompani etter Jørgen Andersen Brochmann. I søknaden skrev han at faren som hadde mange barn i "mange tider" hadde tjent både som sorenskriver og fogd på Sunnmøre, der han selv var født og var godt kjent fra barndommen av.

I 1657 deltok han i felttoget mot Trondheim med livskompaniet der oberst Due var sjef. Dette kompaniet ble dirigert gjennom Verdalen mot Jämtland. Det kompaniet som Jørgen Knag var med i ble anvendt som grensevakt. I mars i 1658 var var livskompaniet tilbake til Trondheim. Da krigen igjen brøt ut i 1658, deltok Jørgen Knag som kapteinløytnant ved det Sunnmørske kompani. Kort tid etter ankomsten til Trondheim ble han forfremmet til kaptein og sjef for kompaniet. Som kaptein deltok hans også i kampen om Trondheim i oktober og november 1658. Etter at Trondheim len var erobret tilbake og svenskene hadde trukket seg tilbake, ble kompaniet sendt hjem til Bergen der det ankom i løpet av mai 1659.

I 1672 var Jørgen Knag blitt sjef for det Nordfjordske kompani. Sammen med dette deltok han i Gyldenløve-feiden i Smålenene (dagens Østfold). Han døde av sykdom under felttoget, antakelig i 1676 eller 1677.

Jørgen Nielsen Knag var gift med Berte Mogensdtr. De hadde følgende barn:

1. Jørgen Jørgensen Knag. Han som i 1679 ble antatt som båtsmann i kongelig tjeneste.
2. Ide Sophie Jørgensdtr. Knag. Nevnt i 1675.
3. Niels Jørgensen Knag (se nedenfor).
4. Elisabeth Jørgensdtr. Knag, gift med Jacob Jensen Bandsbøl. Han ble 14.3.1696 utnevnt som sogneprest i Hjørundfjord.
5. ? Eilert Knag kan også ha vært en sønn av Jørgen Nielsen Knag (se nedenfor).

3.1.1656: Kongelig ordre til Ove Bielche, lensherre over Bergenhus len om å utnevne Jørgen Knag som løytnant.⁸⁷

Den 10.4.1656 ble utnevnelsen av Jørgen Knag som løytnant kunngjort på tinget i Grytten skiprede.⁸⁸

Niels Jørgensen Knag ble gift i Håland kirke 23. søndag etter *trinitatis* 1694 med Kirsten Jacobsdr. Hafreland. Hun ble begravet i Stavanger 26.9.1709, 44 år gammel. De hadde i alle fall to barn:

1. Anna, døpt i Stavanger domkirke 3.11.1697.
2. Jørgen, døpt i Stavanger domkirke 11. søndag etter *trinitatis* 1702.

Eilert Knag kan også ha vært en sønn av Jørgen Nielsen Knag Han var gift med Kirsten Nielsdr. Han var i 1665 løytnant i kaptein Grims kompani av det Smålenske nasjonale infanteriregiment og i 1674 ved Marinerkompaniet i Stavanger. Eilert Knag deltok også i felttoget i 1657 som fenrik ved livkompaniet av det Bergenhusiske regiment. Eilert er nevnt i bytingsprotokollene for Stavanger 22.10.1663 (løytnant Knag), 17.3.1675 (kaptein Knag), 10.10.1681 (kaptein Eiler Knag). Han og hans kone døde kort tid etter hverandre, det ble holdt skifte i Stavanger 20.5.1690. De hadde ett barn Kirsten Knag som 5.10.1696 ble forlovet i Egersund med Jens Jensen fra Eidanger. Hun er muligens den samme som Kirsten Knag som ble begravet i Stavanger 4.6.1742.

Hans Nielsen Knag ble født på Sunnmøre og ble borger i Bergen 24.4.1662. Han drev senere handel i Drønnesund på Sunnmøre. Han døde i 1681. Han var gift med Boel Lagesdr., enke etter Jens Nielsen Suertz. Hans og Boel hadde ingen barn. Boel ble gift tredje gang med Aage Nielsen Finne. Hun døde i 1705. Hennes sønn med Aage Nielsen Finne benyttet navnet Hans Aagesen Knag.

Kilder og litteratur om slekten Knag

Opplysningene om slekten Knag er basert dels på originale dokumenter og dels på trykt litteratur. Der originale dokumenter er benyttet, er kilden angitt med fotnoter. De øvrige opplysninger er hentet fra følgende litteratur:

- A. St. Castberg: "Slekten Castberg gjennom 300 år" (Oslo, 1938).
- A. St. Castberg: "Castberg-slegtens ældste led", Norsk Slegtshistorisk Tidsskrift bind III, side 104-123 (1951).
- A. W. Rasch: "Slekten Knagenhjelm og Kaupanger" (Oslo 1960).
- Haagen Krog Steffens: "Norske Slægter 1912", side 87-91 og 167-169.
- P.H. Castberg: Spørsmål om slekten Castbergs opprinnelse, Personalhistorisk Tidsskrift, 5. rekke, 4. bind side 193.
- Olaus Schmidt: "Slektsnavnet Finne og slekter med dette navn. Trondheimslekten", Norsk Slegtshistorisk Tidsskrift bind XI, side 278 (1948).
- M. Rogne: "Nogen ord om Drønnesund, Aage Finne og hans familie", Norsk Slegtshistorisk Tidsskrift bind XI, side 376 (Knag omtalt på side 378).
- S. H. Finne-Grønn: "Hvorfra stammer slegten Hagerup?", Norsk tidsskrift for genealogi, personalhistorie, biografi og literærhistorie, bind III (Knag omtalt på side 434).
- E. A. Tomle: "Norske Rigs-Registranter" bind 11, side 444.
- Yngvar Nielsen: "Jens Bjelke til Østråt. Norges Riges Kantzler" (Kristiania 1872), side 161.
- "Borgund og Giske" (bygdebok), bind I side 371 og 376, bind III side 306.

⁸⁷ "Norske Rigs-Registranter" ved E. A. Tomle, bind 11, side 444 (Christiania 1890). Det vises til konsept i Riksarkivet.

⁸⁸ Statsarkivet Trondheim. Sunnmøre sorenskriveri, tingbok nr. 3, folio 97b.

Jens Sørensen og Siri Pedersdtr. Helgaker

Jens Sørensen Helgaker ble født ca. 1665. Han kalles med etternavnet Bartrum i skjøtet da han kjøpte garden Helgaker i Gran i 1711. Da Jens ble trolovet bodde han på Jorstad i Gran, da han giftet seg var han på Helgaker. I en rettsak i 1745 ble det oppgitt at Jens var 80 år gammel (dette synes å være noe for høyt).

Siri Pedersdtr. Helgaker ble født ca. 1678. Hun bodde på Melbustad i Gran da hun giftet seg. Hun døde på Helgaker og ble begravet 30.7.1738, oppgitt å være 60 år. Siri var datter av sersjant Peder Hansen Langeland (*se min artikkel om slekten Langeland i Vestoppland Slektshistorielags tidsskrift nr. 3/4-2002*).

Jens Sørensen Jorstad og Siri Pedersdtr. Melbustad ble trolovet 9.4.1712, forlovere var Christian Jorstad og Gregers Granvollen. De ble viet 12.7.1712, da ble det oppgitt at Jens var på Helgaker og Siri på Melbustad.

Jens og Siri hadde følgende barn:

1. Søren, døpt 23. søndag etter *trinitatis* 1720.⁸⁹ Død 6 uger ringer 3 dage gammell, begravet 3. søndag i advent 1720.⁹⁰
2. Peder Jensen Helgaker, døpt *trinitatis* søndag 1722⁹¹ (se nedenfor).
3. Søren Jensen Gamkinn, døpt fastesøndag 1725⁹², død 1805 (se eget avsnitt senere i artikkelen).

19.9.1711: Skjøte fra Hans Ernst Trizchler til Jens Sørensen Bartrum på garden Helgaker i Gran.⁹³

*General Lieutenant Hans Ernst Tritschlers udgifne skiøde til Jens Søvrensen Bartrum Hans Kongl: May^{ts}: Til Danmark oc Norge etc: General Lieutenant Hans Ernst Tritschler Ridder, gjør vitterligt at have Solt, skiøt, oc afhendt, Saa som ieg oc hermed Selger skiøder oc afhender fra mig, min kieriste, oc vore arvinger, Een halve deel udj min Ejende gaard, Helgager, beliggende udj Gran Sogn, skylder halvanden skippund biug mels Tunge oc Malt, med Bøxel over ¼ skippund Bonde goetz til den velagte unge karl Jens Søvrensen Bartrum, oc Sande arvinger. Hvilchen forskrefne halve gaard, med ald dendz landskyld, herlighed oc Rettighed, det være sig ager, Eng, skoug, march, Rødning oc Rødnings Pladser, lutter oc lunder til fieldz oc fiere, fiskevand og fægang, med ald Ejendom, herligheder oc Rettigheder, som til same halve part gaard, nu ligger, oc av ariltz tid tilliget haver, oc med Rette der til ligge bør, intet undtagen i nogen maade, dog ej at prejudicere dend anden halve part gaard, Ellers skal fornefnte Jens Søvren oc Sande arvinger for mig, min kieriste, oc vore arvinger til fuldkomen oddel oc Eiendomb, følge niude oc beholde, oc sig i alle maader saa nøttig oc gaufnlig at gjøre, som hand best ved oc kand, efter som ham mig der forre haver fornøyet oc betalt efter voris der om gjorde kiøb oc forEening med Trei Hudrede Rixdr: thi kiendes ieg mig, min kiereste, oc voris arvinger efter dags aldeelis Ingen lod, deel, Ret eller Rettighed, at hafve til eller udj forbenævnte halve part gaard, I nogen maade, mens forpligende mig, min kieriste, oc voris arvinger, at være hannem oc hans arvingers fulde oc faste hiemels mand der til, for alle oc Een hvers tiltaele, som der paa kunde, eller med Rette tale vilde. Til bechreftelse haver ieg dette med Egen haand underskreven, oc mit Signet, hostrygt. Christiania dend 14 Septembr: 1711p:
H:E:Trizchler L:S:*

⁸⁹ 3. november 1720.

⁹⁰ 15. desember 1720.

⁹¹ 31. mai 1722.

⁹² 11. mars 1725.

⁹³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 4, folio 235b, tinglyst 23.11.1711.

27.7.1716 hadde Anne Kjørven i Jevnaker innstevnet løytnant Riis, Peder og Gulbrand Hvattum, Jens Helgaker og Mons Hoff for tinget i Gran for en hest de hadde mottatt av hennes avdøde mann.⁹⁴

30.7.1720: Skjøte fra Hover Andersen Nes til Jens Sørensen Helgaker på 1 fjerding jordegods i garden Helgaker i Gran.⁹⁵

Hofver Andersen Nees Skiøde till Jens Sørensen

Kiendes Jeg Underschrefne Hover Andersen Boende paa Nes I Brandeboe Annex I Gran Sogn paa Hadeland og hermed vitterligt gjør, at hafve Solt skiødt og afhendt, som ieg og hermed, og ved dette mit brefs kraft, aldeelis Selger skiøder og afhender, fra mig og alle mine arfvinger En Fierding Tunge Jordegodz aarlig landskyld uden bygsell beliggende I dend gaard Helgager her Sammestedz til Idsige Opsidder nu der paaboende Jens Sørrensen, hvilchen En fierding Jordegodz uden bygsell mig for nogen tiid siden arfvelig er tilfalden Efter min Sl: Fader, Thi skall derfaare Ermelte Jens Sørrensen Helgager hans Hustrue Sigri Pedersdaatter deris børn og arfvinger, for mig eller nogen af mine arfvinger, niude Følge, bruge og beholde besagde En Fierding tunge Jordegodz udi hans paaboende gaard Helgager, og det med alle sine tilligende herligheder, vere sig ager Eng, skoug, march, Fiskevand og fægang, fra fieldz till fiære, Inden og uden gierdes, Saaledes som det nu er af alders tid veret haver og med Rette dertill og under høre bør, Saasom hand derfor hafver Erlagt og betalt mig Reede penge udi en Samlet Summa med Tredive og fem Rixdlr Siger 35 Rixdr Courant mønt hver Rixdlr at bereigne till 96 s: danske, Inted af alt udi dette kiøb undtagen, mens frie frelselig skall følge Jens Sørrensen og hans arfvinger titmelte En Fierding I helgager uden bygsell, till u-Igenkaldet Oedell og Eiendom, for mig eller nogen af mine u-præjudiseret, I alle maader, giørende sig samme saa nyttig og gafnlig, som best vides og skee kand, hvortill Jeg schall vere hans trygge og Faste Hiemmelmand, samt holde oftemelte Jens Sørensen og hans arfvinger af mig og mine arfvinger udinden denne behandling og kiøb uden all skade og skades Erlidelse I Endten Paakommende maader.

Till bekreftelse hafver Jeg dette mit udgifne skiødebref med Egen haand underskrevet, og mit Signete hostrøgt, Samt till ydermeere Stadfæstelse venlig ombedet mine naboer Jon Jacobsen Røchen og Anders Julsen Ougedall dette med mig till vitterlighed at underskrive og forseigle.

Datum Næss I Brandeboe d: 30 Julj Anno 1720.-

Jon Jacobsen

Anders Julsen

Hofver L:S: Andersen Egen Haand

25.1.1730 hadde Jens Helgaker innstevnet Povel Helgaker for tinget i Gran for utilbørlige skjelsord mot hans kone Siri.⁹⁶

Jens Sørensen Helager haver ved Mundtlig kald og Varsel indstefndt Povel Olsen Helager for hand i Høst med u-sømmelige ord skal have ofuerfaldet Hans Hustrue.....

Fremstoed saa det 1ste Vidne kvartermester Guul Gulbrandsen Framstad, der efter aflagde Sl: æd, Proufuede at nu Nestforskinnet Høest udj Loeaande tider, var hand paa Helager en Mandag da hørte hand saa vel som Povel Helagers qvinde at hendes Mand Povel Helager skiendte paa Jens Helgagers kone, og sagde til Hende, tefue, tefue, skiøe tefue, du Meere biella, da Povels qvinde sprang imoed sin Mand, og bad ham thi stile, der er Folch som hører det, og da sagde Jens Helagers qvinde Sigrj Pedersdaater, det hører du paa Gul Framstad, hvorledis hand Tragterer mig, og saa megit meder ieg dig, og vendte sig om, og drog paa sit Skiørt sagde hun til Povel, og da Povel var kommen ind udj sit egit Størhuus,

⁹⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 46, folio 104b.

⁹⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 5, folio 167a, tinglyst 27.11.1720.

⁹⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 50, folio 295b.

brugte hand de samme ord, og sagde hand staar ved det, de ere nogle Falske grandes Folch
.....

21.3.1735 ble det tinglyst et forlik mellom Povel Olsen Helgaker og Jens Sørensen Helgaker om bruken av deres garder:⁹⁷

Saa blef og Publ: Povel Olsen og Jens Sørensen Helgagers med hver andre slutede forliig om deris Imellom verende Disput og tredte angaaende deres gaarders til og underliggende Engeland, dat: Giefsen d: 17de Aug: 1731

19.1.1736 hadde prostinne Hammer innstevnet en rekke gardbrukere i Gran for ubetalt tiende.⁹⁸

21.8.1738 ble det holdt skifte etter avdøde Siri Pedersdtr. Helgaker. Innledningen av skiftet lyder som følger:⁹⁹

Skifte bref Passert paa gaarden Helgager, beligende i Grans Sogn paa Hadeland Efter afg: Sal: qvinde Sigri Pedersdatter d: 21de Aug: 1738.-

Niels Wisløff Kongl: Maysts: Cancellie Raad og Sorenskrifver over Hadealand, Land og Valdres, Samt Hover Stadstad og Cornelius Tuf af Dragoun Qvarterne, Item Anders Røsum og Torger Stadstad af Soldater Legderne, Edsorne som Wurderings Mend, gjør vitterligt at A^{no}: Christi 1738 dend 21de Augusti, vare vi forsamlede paa det assignerede Dragoun Qvartair gaarden Helager, beligendes udi Grans Prestegiæld paa Hadeland, Der til den Ende at forfatte Et Retmæssig arfve Skifte og Deeling Efter afg: Sahl: qvinde Sigri Pedersd^r: Imellem Hendis efterlatte mand Jens Sørensen, og Deris Samen aufilede 2de Sønner Namlig Peder Jensen 16 Aar gammel, og Søren Jensen 13 aar gamel. Enchemanden Forn^{le}: Jens Sørensen var nærværende

20.3.1742: Kontrakt mellom Niels Wisløff og Jens Sørensen Helgaker om bruken av Tuvsetra i Gran.¹⁰⁰

21.1.1744 hadde Jens Helgaker innstevnet Guri Olsdtr. Molstadkvern og Ole Tollefsen Knarud for tinget i Gran for ubetalt gjeld.¹⁰¹

3.12.1744 hadde Jens Helgaker innstevnet Peder Pedersen Rud for tinget i Jevnaker for gjelden på 50 riksdaler.¹⁰²

22.1.1744 hadde Peder Gregersen innstevnet en rekke personer for tinget i Gran for ikke å ha betalt kirkens anpart av tienden. Ingen av de innstevnte møtte, blant disse var Jens Helgaker.¹⁰³

8.5.1744 lot Jens Sørensen Helgaker holde skifte med sine sønner. Innledningen av skiftet lyder som følger:¹⁰⁴

Skiftebrev Passeret paa gaarden Helgager udi Grans Præstegiæld paa Hadeland efter opsideren Jens Søfrensens forlangende den 8de May 1744.

Niels Wisløff Cancellie Raad og Sorenskriver over Hadeland Land og Valdres, Samt Iver Jorstad og Torger Stadstad Grinager af Dragoun læggerne, item Ole og Anders Sørum af Soldater leggerne Eedsorne som Wurderings Mænd, gjør vitterligt at anno 1744 den 8de Maj

⁹⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 51, folio 256b.

⁹⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 53, folio 66b.

⁹⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, skifteprotokoll nr. 6, side 177.

¹⁰⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 6, side 362, tinglyst 2.4.1742.

¹⁰¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 55, folio 337b.

¹⁰² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 56, folio 31b.

¹⁰³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 55, folio 338a.

¹⁰⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, skifteprotokoll nr. 7, folio 27b.

vare vi forsamlede paa gaarden Helgager udi Grans Præstegield paa Hadeland efter opsideren Jens Søfrensens indstendige andmodning for der og da at skifte og dehle hands ejende midler naar deraf et taaligt Livøre er udtaget, imellem hans 2de Søønner Nemlig Peder Jensen som er Fuldmyndig og nærværende, Samt Søfren Jensen af 19 aars alder der og var nærværende

28.11.1744 ble det tinglyst på tinget i Gran et skjøte fra Søren Jensen Helgaker til broren Peder Jensen på sin arv i garden Helgaker.¹⁰⁵

31.7.1745 var Mons Lofsvoll innstevnet for tinget i Gran av fogden fordi han hadde "ille medhandlet" Povel Helgaker. Blant de vitner som var innkalt var Jens Helgaker. Hans sønn Peder Jensen møtte på hans vegne. Jens Helgakers svigerdatter Kari Helgaker (26 år) vitnet også.¹⁰⁶

Saken ble tatt opp igjen 24.11.1745. Jens Helgaker møtte som vitne. Han oppga at han var 80 år gammel.¹⁰⁷

Jens Helgaker er oppført lagrettsmann på tinget i Gran en rekke ganger, første gang 24.11.1718 og siste gang 17.5.1743.

Peder Jensen Helgaker ble født på Helgaker i Gran, døpt døpt *trinitatis* søndag 1722.¹⁰⁸ Han ble konfirmert *dominica qvasimodo geniti* 1737¹⁰⁹, han var da 15 år og bodde på Helgaker. Dragon¹¹⁰ Peder Jensen Helgaker og Kari Corneliusdtr. ble trolovet 24.3.1744 og gift 16.4.1744. Forlovere var Thore Sande og Iver Jorstad.

Kari ble født på Tuv i Gran, døpt 4. søndag i advent 1718. Hun var datter av Cornelius Andersen Tuv.

Peder og Kari er ikke oppført i kirkeboka som begravet i Gran.

Peder og Kari følgende barn:

1. Siri, begravet 14.12.1745, 13 uker (dåpen er ikke å finne i kirkeboka).
2. Jens, døpt 14. søndag etter *trinitatis* 1746.¹¹¹ Død 5 uker, begravet 30.9.1746.
3. Cornelius Pedersen Helgaker, døpt 15. søndag etter *trinitatis* 1747.¹¹²
4. Jens, døpt 3. søndag etter *trinitatis* 1749.¹¹³
5. Ingeborg, døpt 1. søndag i faste 1751.¹¹⁴
6. Siri, døpt *septuagesima* 1753¹¹⁵ (feilaktig kalt Jens ved dåpen!). Siri ble begravet 17.3.1753, 3 uker.

16.1.1748 hadde fogden innstevnet dragon Peder Helgaker for tinget i Gran fordi han sist vår hadde overfalt sin nabo Povel Helgaker. Verken Peder eller Povel eller noen av vitnene møtte.¹¹⁶

Saken ble tatt opp igjen 15.5.1748. Ingen av de innstevnte eller noen av vitnene møtte.¹¹⁷

Saken ble tatt opp igjen 31.7.1748. Vitnet Niels Syversen fortalte at sist høst like før høsttinget kom Peder Helgaker inn i Povel Helgakers stue og slo Povels sønn Børger Povelsen med et bisset og deretter skjøv Povels hustru overende på gulvet og til sist slo Povel så han falt opp i skorstenen så han nær hadde "brent seg opp". Anders Hvattum fortalte at han

¹⁰⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 56, folio 24b.

¹⁰⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 56, folio 124a.

¹⁰⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 56, folio 173a.

¹⁰⁸ 31. mai 1722.

¹⁰⁹ 28. april 1737.

¹¹⁰ Dragon = ryttersoldat.

¹¹¹ 11. september 1746.

¹¹² 10. september 1747.

¹¹³ 22. juni 1749.

¹¹⁴ 28.2.1751.

¹¹⁵ 18. februar 1753.

¹¹⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 57, folio 13b.

¹¹⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 57, folio 61a.

sammen med Narve Olsen hadde kommet gående forbi Helgaker og så at Peder Helgaker kom ut fra Povel Helgakers stue og var sint, men om det var på Povel eller hans sønn Børger visste han ikke. Maria Helgaker hadde kommet ut og klaget over at Peder hadde vært inne hos dem og slått dem. Vitnet hadde også hørt Povel rope "han vil drepe meg". Han hadde også hørt at Peder sa han ville slå ham, men om Peder mente Povel eller sønnen Børger visste han ikke. Vitne Narve Olsen kunne ikke møte fordi han var syk og saken ble derfor ustatt til neste ting.¹¹⁸

Saken ble tatt opp igjen 29.11.1748. Narve Olsen møtte som vitne. Forrige høst hadde han kommet gående forbi Helgaker sammen med Anders Hvattum. De hadde hørt en som skrek inne hos Povel Helgaker, senere hadde han fått vite at det var Povel. De hadde klatret over gjerdet og var på vei inn da de møtte Povels kone og tjenstepike som "kjørte" Peder Helgaker ut av stuen. Vitnet hadde sette at Peder var vred og drukken, men han hadde ikke sett noe slagsmål. Han hadde ikke vært inne i stuen og hadde ikke sett om Povel var "ille medfart". Fogden ønsket å avhøre flere vitner og saken ble utsatt til neste ting.¹¹⁹

Saken ble tatt opp igjen 5.8.1749. Fogden ba om ny utsettelse.¹²⁰

Saken ble tatt opp igjen 9.1.1750. Peder Helgaker hadde innstevnet en del vitner, men ingen av disse møtte og saken ble igjen utsatt.¹²¹

Saken ble tatt opp igjen 27.4.1750. Anders Tuv møtte som vitne, men sa at han ikke visste noe som kunne vært til opplysning i saken. Marte Tostensdr. og Ole Povelsen Helgaker var innkalt som vitner men hadde meldt forfall. Saken ble igjen utsatt.¹²²

Saken ble tatt opp igjen 4.8.1750. Peder Helgaker møtte ikke. Marte Tostensdr. og Ole Povelsen Helgaker møtte som vitner. Marte Tostensdr. fortalte at om høsten for omtrent 3 år siden kom Peder Helgaker inn i stua hos hennes svigerfar med et bisset og begynte å denge hennes manns bror Børger Helgaker. Da Børgers mor Maria kom for å hjelpe hadde Peder skjovet henne overende på gulvet. Deretter sprang han mot Povel Helgaker, tok ham i luggen og slo ham overende i skorstenen. Ole Povelsen fortalte at Peder Jensen Helgaker hadde kommet inn i hans fars stue med et bisset og først hadde dengt Børger Povelsen og deretter tatt hans far Povel i luggen og skjov han overende i ilden i skorstenen. Vitnet hadde da gått ut for å hente Peders kone. Saken ble utsatt til neste ting.¹²³

Saken ble tatt opp igjen 18.12.1750. Fogden hadde ikke flere vitner og begjærte rettens bekreftelse på det opptatte tingsvitne.¹²⁴

28.11.1750: Kontrakt mellom Anders og Haagen Corneliussonner Tuv og Peder Helgaker på vegne av hans kone Kari Corneliusdr. om bruken av garden Tuv.¹²⁵

3.6.1752: Skjøte fra Povel Povelsen Stadstad, Peder Jensen Helgaker, Povel Olsen Helgaker, Anders Corneliusen Tuv og Haagen Corneliusen Tuv til kaptein Jacob Andreas Riis på et fisketjern kalt Stadstadtjernet.¹²⁶

2.1.1757: Skjøte fra Peder Jensen Helgaker med samtykke fra sin kone Kari Corneliusdr. til Bertel Madsen Molstad på garden Helgaker med underliggende ødegard Lofsvoll av skyld 1 skip pund 15 lispund for 905 riksdaler. En del løssøre var inkludert i kjøpet.¹²⁷

¹¹⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 57, folio 127a.

¹¹⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 57, folio 216b.

¹²⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 57, folio 284b.

¹²¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 57, folio 356b.

¹²² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 58a, folio 6a.

¹²³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 58a, folio 43a.

¹²⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 58a, folio 124b.

¹²⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 58a, folio 113b og pantebok nr. 7, side 143, tinglyst 30.11.1750.

¹²⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 7, side 307, tinglyst på sommertinget 1752.

¹²⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 7, side 659, og tingbok nr. 64, folio 202a, tinglyst 11.3.1757.

2.1.1767: Skjøte fra Gulbrand Tostensen Helgaker og Torger Pedersen Helgaker til Cornelius Pedersen på deres påboende gard Helgaker med underliggende ødegard Lofsvoll av skyld i alt 1 skippund 3 fjerdinge for 930 riksdaler. Søren Jensen Gamkinn og Anders og Haagen Tuv hadde på vegne av Cornelius Pedersen som hans nærmeste slektninger påstevnet hans odelsløsningsrett til garden. Gulbrand Tostensen og Torger Pedersen hadde så blitt enige med odelsmannen Cornelius Pedersen om at de skal ryddiggjøre og fraflytte garden til 25.3.1767.¹²⁸

9.1.1767: Skjøte fra Cornelius Pedersen med samtykke fra sin kurator Haagen Corneliusen Tuv og sine slektninger Anders Corneliusen Tuv og Søren Jensen Gamkinn på garden Helgaker av skyld 1 skippund og 3 fjerdinge med underliggende Lofsvoll til Gulbrand Erichsen for 1500 riksdaler.¹²⁹

Søren Jensen Gamkinn og Kari Olsdtr. Gamkinn

Søren Jensen Gamkinn ble født på garden Helgaker i Gran og døpt midtfaste-søndag 1725.¹³⁰ I følge hans eget notat i en notisbok som er bevart på Gamkinn¹³¹ var han født 25.3.1725. Dette kan imidlertid ikke stemme, siden det i kirkeboka er innført at han ble døpt to uker tidligere. Han var på Helgaker da han ble konfirmert søndag etter Michelsdag 1740¹³², 15 år gammel. Han flyttet til Gamkinn 8.12.1760 og ble senere gift med enken der. Søren døde på Gamkinn og ble begravet 19.12.1805, oppgitt å være 80 år.

Kari Olsdtr. Gamkinn ble født 28.4.1736 på garden Enger i Jevnaker og døpt 4.5.1736. Kari døde på Gamkinn og ble begravet 16.2.1809, oppgitt å være 77 år. Hun var datter av Ole Alfson og Rønnaug Toresdtr. Enger.

Kari ble trolovet 28.2.1752 og gift første gang 25.3.1752 i Jevnaker med vaktmester¹³³ **Hans Pedersen Gamkinn**. Deres forlovere var Christen Gamme og Iver Greftegreiv. Hans ble født på garden Gamkinn i Gran og døpt 11.3.1722. I følge hans eget notat var han født 16.3.1722, men i følge kirkeboka ble døpt fem dager tidligere. Han døde på Gamkinn og ble begravet 5.3.1760, oppgitt å være 38 år. Hans var sønn av Peder Knudsen og Maren Hansdtr. Gamkinn. Kari og Hans hadde følgende barn:

1. Peder Hansen Tuv, født 17.9.1753, døpt 14. søndag etter *trinitatis* 1753¹³⁴, død 1797.
2. Rønnaug Hansdtr., døpt 2. søndag i advent 1754¹³⁵. Død 1 måned, begravet søndag mellom jul og nyttår 1754.
3. Ole Hansen Vien, født 12.12.1755, døpt 3. søndag i advent 1755¹³⁶, død 6.2.1830.
4. Hans Hansen Sogn, født 7.1.1758, døpt 13.1.1758, død 14.4.1818.
5. Maren Hansdtr. Skattum, døpt 9. søndag etter *trinitatis* 1759¹³⁷, død 1819.

Søren og Kari ble trolovet 15.1.1761 og gift 26.3.1761 i Gran. Deres forlovere var Peder Larsen Hvattum og Ole Tollefsen Knarud. De var på Gamkinn i 1762 og senere.

Søren og Kari hadde følgende barn:

6. Siri Sørensdtr. Klæstad, født 9.6.1762, døpt 1. søndag etter *trinitatis* 1762¹³⁸, død 1787 (se nedenfor).

¹²⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 8, folio 520b, og tingbok nr. 65, folio 423a, tinglyst 16.3.1767.

¹²⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 8, folio 520a, tinglyst 16.3.1767.

¹³⁰ 11. mars 1725.

¹³¹ Statsarkivet Hamar. Privatarkiv nr. 37, Gamkinn i Gran. Avskrift av notisbok.

¹³² 2. oktober 1740.

¹³³ Vaktmester: underoffisergrad ved rytteriet (Norsk historisk leksikon).

¹³⁴ 23. september 1754.

¹³⁵ 8. desember 1754.

¹³⁶ 14. desember 1755.

¹³⁷ 12. august 1759.

7. Kari Sørensdtr. Kammerud, født 6.3.1764, døpt 1. søndag i faste 1764¹³⁹, død 3.3.1828 (se nedenfor).
8. Jens Sørensen Gamkinn, født 15.5.1767, døpt 4. søndag etter påske 1767¹⁴⁰, død 2.5.1822 (se eget avsnitt senere i artikkelen).
9. Hans Sørensen Gamkinn, født 22.12.1773, døpt 2. juledag 1773, død 30.3.1862 (se nedenfor).

28.11.1744: Skjøte fra Søren Jensen Helgaker til hans bror Peder Jensen Helgaker på all sin arv i garden Helgaker i Gran.¹⁴¹

Søren Jensen Helgagers skiødebrev til Peder Jensen Helgager.

Underbekræftede Søren Jensen Helgager, kiendes og hermed for alle vitterligt gjør, at have Soldt skiødt og afhendt, ligesom jeg og hermed aldeles Selger skiøder og bebrever fra mig og mine arvinger, til min kiære Broder Peder Jensen alt hvis jeg arvelig baade efter fader og moder er tilfalden udi bemelte gaard Helgager som udi Grans Prestegield paa Hadeland er beliggende, og som bemelte min broder haver Erlagt og betalt efter skiftebrevenes medfør, den Summa 150 rd, Siger Eet Hundrede og Halftredsinds Tiuge Rixdr, Thi kiendes jeg for mig eller arvinger ingen ydermere lod deel Rætt eller berættigelse at have til eller udi besagde gaard Helgager udi nogen maade, men samme at tilhøre og følge ernesfnte min Broder Peder Jensen for et frit kiøb til uigienkaldelig odel og ejendom, giørende sig samme mine arvelaadder, med dets rætte tilliggende hærligheder inted fratagendes i nogen maade, saa nyttig og gavnlig som een Sand ejermand bæst veed og skee kand, Hvortil jeg og arvinger skal være hans og arvingers fulde og faste hiemmelmand, og udinden dette kiøb være og blive skadesløs holden udi alle optenkelige maader.

Dets til bekræftelse under min egen haand med 3de bogstaver, samt formaaet min kiære Fader Jens Søfrensen Helgager som min Curator dette med mig at underskrive og forseigle at samme Handel med hans Samtyche er skeed, lige som jeg og har formaaet de 2de Dannemænd Karl Iversen Kios og Ole Røsum, som overværende vidner dette at verificere. Grannevoldens Tingstue dend 28de Novbr: 1744

S:J:S: Søfren Jensen Helgagers Selvteignet Navn

Som Curator underskrives dette af Jens Søfrensen Helgager LS

Til vitterlighed efter begiær Karl Iversen Kioses LS Signette

Ole Røsums Navn og LS Signette

2.1.1749: Pantobligasjon fra Hans Olsen Hval og Niels Jensen Hval til Søren Jensen Helgaker.¹⁴²

20.7.1761: Kvittering for mottatt arv fra Lars Håkenstad og Peder Iversen Bjøralt på vegne av deres myndlinger til Søren Jensen Gamkinn.¹⁴³

3.3.1764: kvittering fra Søren Jensen med flere for mottatt arv til deres myndlinger.¹⁴⁴

9.8.1764 var Ole Alvsen Kulpen og svigersønnen Søren Gamkinn innstevnet for tinget i Jevnaker for å avgi forklaring om det løsøre som fantes etter avdøde Alv Gulsen Enger.¹⁴⁵

¹³⁸ 13. juni 1762.

¹³⁹ 11. mars 1764.

¹⁴⁰ 17. mai 1767.

¹⁴¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 6, side 556, tinglyst 27.11.1744.

¹⁴² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 7, side 33, tinglyst 13.3.1749.

¹⁴³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 8, folio 28a, tinglyst 28.7.1761.

¹⁴⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 8, folio 318b, tinglyst 12.11.1764.

¹⁴⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 60, folio 659b.

19.11.1764 ble det tatt opp igjen en tingsvitnesak på tinget i Jevnaker mot Ole Alvsen Kulpen og svigersønn Søren Gamkinn.¹⁴⁶

16.3.1767: Pantebrev fra Jacob Tostensen Gagnum til Søren Jensen Gamkinn.¹⁴⁷

8.3.1768 var Peder Olsen Løken innstevnet for tinget i Gran av Haagen og Anders Tuv og Søren Gamkinn for ubetalt gjeld.

8.11.1770 ble Søren Gamkinn og mange andre utnevnt som lagrettsmenn for påfølgende år:¹⁴⁸
Til at sidde Laugrette og betiene Retten som Laugrettesmænd i tilkommene Aar 1771, blev af Retten udnævnte følgende, saasom: Søren Gamkind Hvilke samtlige bleve tilholdte at aflægge deres Laugretter Eed for Laugmanden og Derom inden neste Ting at foreviise Beviis, under Straf at de bøders udredelse, loven for slig forsømmelse dicterer.-

3.8.1772 ble det tinglyst på tinget i Gran en obligasjon fra fru Hals til Søren Jensen Gamkinn.¹⁴⁹

8.6.1779 ble det avlyst på tinget i Gran en obligasjon fra Anders Corneliusen til Søren Jensen Gamkinn.¹⁵⁰

Samtidig ble det tinglyst en ny obligasjon fra Anders Corneliusen til Søren Jensen Gamkinn.¹⁵¹

2.5.1800, 30.7.1800 og 2.9.1800 ble det holdt skifte på Gamkinn i Gran etter ønske fra ektefolkene Søren Jensen og Kari Olsdtr. Innledningen av skiftet lyder som følger:¹⁵²

Skifte-Forretning over Søren Gamkinds og Kones opgivne Boe.-

Aar 1800 den 2^{den} May blev efter Søren Gamkinds Begiær og det paa grund deraf udstedde og af Kirkebakkerne her i Præstegieldet paa sedvanlig brugende maade bekendtgiorte Skifte Proclama, Skifteretten sadt og administreret paa Gaarden Gamkind i Grans Præstegield, samt betient med de tvende dertil af Fogden udnævnte Laugrettesmænd, nemlig Albret Jensen Bersrud og Niels Pedersen Fallanger, for at afholde et lovligt Arveskifte, hvorved bemeldte Søren Jensen andgav at være følgende Nemlig

a. Konen Karie Olsdatters Arvinger af hendes Ægteskab med forhen afdøde mand Hans Pedersen.

1. ældste Søn Peder Hansen Tuff, død og af Ægteskab med Ingebor Haagensdatter Tuff efterladt sig følgende Børn

A. Sønnen Hans Pedersen 22 Aar gammel, opholdende sig paa Gaarden Tuff.-

B. Sønnen Ole Pedersen 18 Aar, er i denne Vaar afgivet til Søe Etaten.-

C. Sønnen Haagen Pedersen 13 Aar gammel, opholder sig paa Tuff.-

D. Sønnen Gunder Pedersen 9 Aar gammel, ligeledes paa Tuff.-

E. Sønnen Cornelus Pedersen 5 Aar gammel ligeledes paa Tuff.-

F. Datteren Marthe Pedersdatter 7 Aar gammel, paa Tuff.-

2. Sønnen Ole Hansen Wien, myndig og beboer Gaarden Wien her i Præstegieldet.-

3. Sønnen Hans Hansen Schiager, myndig og beboende pa Schiager her i Præstegieldet.-

4. Datteren Mari Hansdatter, gift med Peder Olsen Schattum.-

b. Reqvirenternes Børn avlet i deres Ægteskab er

1. Sønnen Jens Sørensen Gamkind, myndig og hjemme hos Forældrene.-

2. Sønnen Hans Sørensen, myndig og ligeledes hjemme.-

¹⁴⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 65, folio 39b.

¹⁴⁷ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 8, folio 519b, tinglyst 16.3.1767.

¹⁴⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 236a.

¹⁴⁹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 66, folio 476a.

¹⁵⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 62, folio 81a.

¹⁵¹ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 62, folio 81a.

¹⁵² Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, skifteprotokoll nr. 8, folio 1015b.

3. Datteren Karie Sørensdatter gift med Ole Tostensen Stensrud her af Sognet.-
Til Værge og Formynder for disse umyndige Barn og Arvinger og deres her vendtende Arv indsettes følgende, nemlig til Curator for Sønnensønnen Hans Pedersen Tuff indsettes hans forrige Curator Ole Mogensen Røchen. For Ole og Haagen Pedersønner andordnes som Curator for første og Formynder for sidste, Ole Tostensen Stensrud. Til Formynder for Cornelius Pedersen indsettes Hans Hansen Schiager, og til Formynder for Gunder Pedersen indsettes Ole Hansen Wien, og som formynder for Marthe Pedersdatter, indsettes Peder Olsen Schattum.-

31.12.1800: Skjøte fra Søren Jensen Gamkinn til hans eldste sønn Jens på halvparten av garden Gamkinn.¹⁵³

Skiøde fra Søren Jensen til hans ældste Søn Jens Sørensen paa den halvdeel af Gaarden Gamkind.-

Underskrevne Søren Jensen Gamkind, gjør herved vitterligt at jeg paa Grund af den Fordring, som mellem mig og Kone og vores Arvinger blev afsluttet ved et Skifte vi lod afholde den 2 May 1800, har solgt og afhændt, samt herved skiøder og hiemler, til min ældste Søn Jens Sørensen hans Hustrue og Arvinger den Halvedeel 1 Skpd Tunge 3 Skind med Bøxel og Herlighed af min eyende og paaboende gaard Gamkind under Matricul Nummer 129 og det for Kiøbe Summa 1900 rd siger Et Tusinde Nie Hundrede Rigsdaler. Ligesom Kiøbe Summen er tagen til Indtægt i det før omtalte Skifte, saa haver Kiøberen efter at have liquideret sin egen derudi arvefaldne Lod, at udbetale til samtlige Arvinger hvad de ved bemeldte Skifte af saadan Summa maae være paalodnet og paa saadan Maade, maae min Søn Jens Sørensen med Hustrue og Arvinger, herefter og i mit Sted være sand og retmæssig Eyer af ovenmeldte Halvedeel af Gaarden Gamkind med alle dens til og underliggende Herligheder, uden nogen eller mindste Undtagelse, giørende sig same saa nyttig og gavnlig, som Han og de best ved og kand af mig og Arvinger upaaanket og upaatalt i alle Maader, da jeg for Kiøbet er Hiemmelmand efter Loven. Endelig anmærkes, at ligesom jeg har besluttet at deele denne Gaard mellem mine tvende Sønner, til Aasæde for hver af dem, saa haver jeg, om saadan min Beslutning oprettet saadant Document som Forordningen af 14de April 1769 befaler, samt i saadan Henseelse tilskiødet min yngste Søn Hans Sørensen Gaardens øvrige Halvedeel. Livøre for min og Kones Levetid forbeholder jeg mig af denne Deel af Gaarden at udtage og ved Contract nærmere at bestemme. At ingen Contract om denne Handel er foregaaet som paa stemplet Papir burde skrives attesteres hermed.

Til Bekræftelse under min Haand og Segl i Overværelse af 2de Vidner paa Gamkind den 31te December 1800.

Søren Jensen Gamkind med iholden Pen.

Til Vitterlighed Niels Schirstad og Jens Albretsen Schirstad med iholden Pen

31.12.1800: Skjøte fra Søren Jensen Gamkinn til hans sønn Hans på halvparten av garden Gamkinn.¹⁵⁴

Skiøde fra Søren Jensøn Gamkind til hans Søn Hans Sørensen paa den halvedel af Gamkind Underskrevne Søren Jensøn Gamkind gjør hermed viterlig at jeg paa Grund af den under 2 May 1800 ved Skiftet, som jeg og kone loed afholde, med vore Arvinger slutede Forening, har solgt og afhændt samt hermed skiøder og overdrager til min yngste Søn Hans Sørensen hans tilkommende Hustrue og Arvinger den halvedeel 1 Skpd 3 Skind af min ejende og paaboende Gaard Gamkind under Matricul N° 129 skyldende og det for Kiøbesumma 1900 rd siger 1900 rd. Ligesom denne Kiøbe Summa er kommen til Indtægt i det for omtalte Skifte, saa har Kiøberen min Søn Hans Sørensen efter at have liquideret sin egen derudi arvfaldne lod videre at udbetale sine med Arvinger hvad enhvær af saadan Summa derved maate være paalodnet. Og paa saadan Maade maae bemelte min yngste Søn Hans Sørensen hans tilkommende

¹⁵³ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 9, folio 853a, tinglyst 13.1.1801.

¹⁵⁴ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 9, folio 853a, tinglyst 13.1.1801.

Hustrue og Arvinger, herefter og i mit Stæd, være sand og retmessig Eyer af ovenmelte 1 Skpd 3 Skind med Bøxel og Herlighed af Gaarden Gamkind, med alle dens til og underliggende Herligheder uden nogen eller minste Undtagelse af det som tilligger og med rete tilligge bør, giørende sig same saa nyttig og gavnlig som best viides og skee kand, af mig og mine arvinger upaaanket i alle maader, da jeg for Kiøbet er Hiemmel Mand efter Loven. Endelig andmærkes at ligesom jeg har besluttet at deele denne gaard til tvende Aasæder imellem mine Sønner Jens og Hans Sørensonner saa har jeg, foruden at have tilskiødet den ældste Søn gaardens Halvedeel, ogsaa i den Hensigt oprettet saadant Documente som Forordningen af 14de april 1769 befaler, Livøre forbeholder jeg mig for min og Kones livstiid, at denne Gaard at udtage, og ved Contract nærmere at bestemme. At ingen Kiøbe Contract om denne Handel er foregaaet, som paa stemplet Papir burde skrives attesteres hermed.

Til Bekræftelse under min Haand og Segl i Overværesle af tvende Vidner.

Gamkind den 31te December 1800.

Søren Jensen Gamkind med i holden Pen.

Til Vitterlighed Niels Hansen Skirstad Jens Albretsen Skirstad med i holden Pen.-

31.12.1800: erklæring fra Søren Jensen Gamkinn at han vil dele garden Gamkinn mellom sine sønner Jens og Hans:¹⁵⁵

Søren Gamkinds Documente hvorved han har deelt Gaarden Gamkind til tvende Aasæder mellem Sønerne Jens og Hans Sørensonner

Underskrevne Søren Jensen Gamkind gjør hermed viterligt at jeg som i min Brugs Tid af min ved hævvd odlede og ejende Gaard Gamkind her i Gran, under Matricul N° 129 skyldende 2 Skpd Tunge 6 skind, har erfaret at den er af den Beskaffenhed at den kan beqvemt ernære tvende Familier, har besluttet overenstemmende med Forordningen af 14de April 1769, at deele den til tvende Aasæder mellem mine Sønner Hans og Jens Sørensonner, Jeg har da i saadan Hensigt tilskiødet mine tvende Sønner, hver den Halvedeel af bemelte Gaard ved Skiøder af Dags Dato, hvilken de, hver for sin Halvedeel beholder til Odel og Aasæde for sig og afkom, hvorom jeg, til Efterretning i sin Tid udstæder dette Documente, alt til Opfyldelse af Forordningens Bud.

Til Bekræftelse udstædes dete Documente under min Haand og Segl i overværelse af tvende Vidner paa Gamkind den 31te December 1800.

Søren Jensen Gamkind med i holden Pen.

Til Vitterlighed Niels Hansen Schirstad og Jens Albretsen Bersrud med i holden Pen.

18.4.1809 ble det holdt skifte etter avdøde Kari Olsdr. Gamkinn. Innledningen av skiftet lyder som følger:¹⁵⁶

Skifte Forretning efter Livøre Kone Karie Olsdatter Gamkind i Gran

Anno 1809 den 18de April blev efter foregaaende udstædde skriftlige Skifte Bekiendtgiørelse som er bleven læst og bekiendtgiorte af Grans Kirkebakker en Skifterett sadt og administreret paa gaarden Hvinden i Gran, og Skifteretten blev betient af constitueret Sorenskriver Mejdell og de 2de paa Fogden Schultzes Vegne ved Forvalter Bielke udnævnte eedsorne laugrettesmend Lars Pedersen Melbostad og Ole Iversen væstre Lunder for sammesteds at behandle et lovligt Arveskifte og Deele, efter den paa gaarden Gamkind boende men nu ved Døden afgangne livøre kone Karie Olsdatter, hvis Efterladenskaber saameget som deraf bliver i Behold bliver at Skifte og Deele mellem hendes igienlevende Arvinger, som for Skifteretten blev anmeldt at være følgende:

1. ældste Søn Peder Hansen Tuffs Barn.

Litr. A ældste Søn Hans Pedersen myndig og bor paa Tuff.

b. anden Søn Ole Pedersen myndig, ligger for Tiden ude i Felten

C. tredie Søn Haagen Pedersen mindre Aarig opholdende sig paa Tuff

¹⁵⁵ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, pantebok nr. 9, folio 853b, tinglyst 13.1.1801.

¹⁵⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, skifteprotokoll nr. 1, folio 417b.

- d. *fjerde Søn Gunder Pedersen mindre Aarig ogsaa paa Tuff*
- e. *femte og yngste Søn Cornelius Pedersen 16 Aar gl:*
- f. *datteren Marthe Pedersdatter omtrent 18 Aar ugift.*
2. *anden Søn Ole Hansen myndig og boer paa Wien*
3. *tredie Søn Hans Hansen myndig og boer paa Welloug*
4. *fjerde Søn Jens Sørensen myndig og boer paa Gamkind*
5. *femte Søn Hans Sørensen myndig boer paa Gamkind*
6. *ældste Datter Maren Hansdatter gift med Peder Hansen Schattum*
7. *anden Datter Karie Sørensdatter gift med Ole Steensrud.*

For de umyndige Cornelius Pedersen og Marthe Pedersdatter værger fremdeeles deres forrige formynder Hans Welloug og Peder Schattum. Til at modtage den Arv som tilkommer den udcommandere Ole Pedersen udnævnes herved Peder Larsen Tuff, som derfor gjør ham Regnskab ved hans tilbagekomst. Ved Skiftet var tilstede Ole Wien, Hans Welloug og Jens Gamkind.

På garden Gamkinn er det bevart en notisbok med notater foretatt gjennom mange år av de som var gardbrukere der.¹⁵⁷ Blant annet er følgende skrevet av Hans Pedersen og av Søren Jensen:

Denne Tegne Bog Hørre Mig Hans Pedersen Gamchind

Pro Anno 1757 d 9de February

Anno 1757 d 1ste Februarj Bekom ieg min første Qvartal Afvance med 20 Rd - 3 m - 12 s - H:P: Gamchind

Anden Qvartals Afvance med 10 Rd - 3 m - 112 s

tredie Qvartals Afvance med 10 Rd - 3 m - 12 s

fjerde Qvartals Avance med 6 Rd - 3 m - 12 s

Stand Qvarter Pengene med 4 Rd

Summa 56 Rd

Anno 1725 d 25 Marti Er jeg Søren Jensen Gamkind født til denne Syndefulde verden

Anno 1760 d: 8 Decemb' kom jeg til Gaarden Gamkind

Anno 1762 d: 9" Juny Blev min datter Sirie sørens Datter født til denne Syndefulde verden gud give hende at Opvoxe gud til ære og sinne Kiere forældre til glæde og fornøyelse

Anno 1764 d: 6" Marti Er min datter Kari Sørensdatter født til denne Syndefulde Verden gud give hende At opvoxe gud til ære Og sinne Kiere forældre Til glæde og fornøyelse

Anno 1767 d: 15de May Er min søn Jens Sørensen født til denne Kummer fulde Verden gud give ham at Opvoxe gud til ære Sinne Kiere forældre til glæde Og fornøyelse Gamkind den 15

Maius Anno 1767 Søren Jensen

Anno 1773 d 22de December Er min søn Hans Sørensen født, Til denne syndefulde Verden gud give ham at Opvoxe gud til ære Og sine for Ældre til glæde og Fornøyelse

Anno 1758 d 7de Janvarj er min Inngang i denne Syndig Verden, Hans Hansen Gamchind

Anno 1759 d 7de October Er min Inner Gang i denne Syndige Verden Maren Hans Datter Gamchind

Anno 1764 d 6 Marsi er min Jnder gang i dene Syndige Verden Karri Sørrens Dater Gamchind

Anno 1722 d 16de Mars Er ieg Hans Pedersen Gamchind fød til denne Syndige verden

Anno 1736 d 28de Aprilj Er ieg Karj Olsdatter Enger født til denne Syndige Verden

Anno 1752 d 21de Marsj Hafde vi vores Brølups dag Paa gaarden Gamchind paa Hadeland i Gran Sogn -

Anno 1753 d 17de Septemb' er min Inner gang i denne Syndige Verden Peder Hansen Gamchin

Anno 1755 d 12te December Er min Inner gang i denne Syndige Verden Ole Hansen Gamchi..

Anno 1725 d 25 Marsi Er ieg Sørren Jensen Gamc Kind fød til dene Syndefulde verden

¹⁵⁷ Statsarkivet Hamar. Privatarkiv nr. 37, Gamkinn i Gran. Avskrift av notisbok.

Anno 1761 kom Jeg her til Gamkind d 8 Desember Den Samme Anno 1762 d 9 Juny blef min dater Sirriri Sørrens dater født til denne Syndefulde værden Gaamchind

Siri Sørensdtr. Klæstad ble født 9.6.1762 på Gamkinn og døpt 1. søndag etter *trinitatis* 1762.¹⁵⁸ Hun ble konfirmert 1. søndag etter nyttår 1777, hun var da 15 år og på Gamkinn.

Trond Helgesen Klæstad, dragon ved kaptein von Meyers kompani, og Siri Sørensdtr. Gamkinn ble trolovet 26.6.1784 og gift 12.7.1784. Deres forlovere var Niels Hals Granevold og Ejlert Sanne organist.

Trond ble født på Klæstad i Gran i 1754. Siri døde på Klæstad og ble begravet 1.7.1787, oppgitt å være 25 år.

Siri og Trond bodde på Klæstad. De hadde følgende barn:

1. Kari, døpt 6. søndag etter *trinitatis* 1785.¹⁵⁹ Død 1 år 6 måneder, begravet 10.12.1786.
2. Hans, født 7.4.1787, døpt 1. påskedag 1787. Død 1 år, begravet 12.4.1788.

17.8.1787 ble det holdt skifte på garden Klæstad i Gran etter avdøde Siri Sørensdtr.¹⁶⁰ Hennes gjenlevende mann var Trond Helgesen. De hadde ett barn, sønnen Hans Trondsen som var 19 uker gammel. Trond ble oppnevnt som formynder for sitt barn. Den avdødes far Søren Jensen Gamkinn var tilstede.

Kari Sørensdtr. Kammerud ble født 6.3.1764 på Gamkinn og døpt 1. søndag i faste 1764.¹⁶¹ Hun ble konfirmert 1. søndag etter påske 1780, hun var da på Gamkinn.

Ole Torstensen Stensrud og Kari Sørensdtr. Gamkinn ble trolovet 2.9.1790 og gift 19.10.1790.

Ole ble døpt 3.7.1763 og døde 9.12.1837. Kari døde 3.3.1828.

Ole fikk auksjonsskjøte 18.3.1783 på garden Stensrud i Gran. Han overtok Kammerud ved kjøpe 19.2.1814.

Ole hadde en datter Oline med Anne Erichsdtr. før han giftet seg.

Kari og Ole var på Stensrud i 1791, 1792, 1793 De hadde følgende barn:

1. Torsten Olsen Stensrud, døpt 5. søndag etter *trinitatis* 1791¹⁶², død 11.12.1880 (se nedenfor)
2. Kari, døpt 16.12.1792, begravet 21.1.1792.
3. Søren Olsen Kammerud, døpt 17.8.1794, død 16.12.1853 (se nedenfor).
4. Gubiør Olsdtr. Hensrud, døpt *septuagesima* 1796¹⁶³, død 17.12.1876. Gift med Erich Gulbrandsen Hensrud. Han ble født i 1787 og døde 8.5.1866.

Ved folketellingen i 1801 var denne familien på Stensrud:

- Ole Torstensen, 38 år, gardbruker
- Kari Sørensdtr., 35 år, hans kone
- Torsten, 10 år, deres barn
- Søren, 6 år, deres barn
- Gudbiør, 4 år, deres barn

Torsten Olsen Stensrud ble døpt 24.7.1791 og døde 11.12.1880. Gift 2.11.1815 med Rangdi Johannesdtr. Håtvedt. Hun ble født på Hvinden og døpt 5.2.1797 og døde 3.5.1865. Torsten overtok Stensrud etter sin far, kjøpe datert 11.5.1812.

Torsten og Rangdi hadde følgende barn:

¹⁵⁸ 13. juni 1762.

¹⁵⁹ 3. juli 1785.

¹⁶⁰ Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, skifteprotokoll nr. 8, folio 220b.

¹⁶¹ 11. mars 1764.

¹⁶² 24. juli 1791.

¹⁶³ 24. januar 1796.

1. Johannes Torstensen Stensrud. Overtok garden Stensrud ved skjøte datert 24.4.1847. Foretok delingsforretning 20.7.1753 og overdro den søndre og utskilte del til broren Paul ved skjøte datert 12.8.1853.
2. Paul Torstensen Stensrud.

Søren Olsen Kammerud ble døpt 17.8.1794 og døde 16.12.1853. Gift 2.7.1822 med Marthe Joensdtr. Strande. Hun ble døpt 21.5.1804 og døde 26.9.1858. Søren overtok garden Kammerud ved skjøte datert 27.10.1821.

Søren og Marthe hadde følgende barn:

1. Kari Sørensdtr. Kammerud, født 25.2.1823, død 14.2.1897. Gift 10.10.1842 med Torger Paulsen Dælen. Han ble døpt 31.3. 1811 og døde 1.6.1891. Han overtok garden Kammerud etter svigermoren, skjøte datert 13.10.1855. Barn: Paul 27.11.1844, Marthe 10.6.1849, Søren 25.1.1853, Goro 20.2.1856, Ole 1.3.1861, Andreas 17.7.1864 og Caroline 20.5.1866.
2. Ragndi Sørensdtr. Strande, født 12.10.1825, død 16.11.1899. Gift 19.3.1846 med Jacob Hansen Strande. Han ble født på Strandeeie 20.9.1822 og døde 31.5.1905.
3. Gubiør Sørensdtr. Lunner, født 26.1.1829, død 6.2.1909. Gift 13.7.1847 med Anders Larsen Lunner. Han ble døpt 6.11.1820 og døde 1.4.1888.
4. Marthe Sørensdtr. Grimsrud, født 11.11.1833, død 10.1.1910. Gift 16.2.1854 med Gudbrand Hansen Grimsrud. Han ble født 11.4.1827 og døde 30.11.1885. Han var bror av Jacob som Marthes søster var gift med. Gudbrand kjøpte Grimsrud i Brandbu, skjøte datert 15.10.1852.

Hans Sørensen Gamkinn ble født 22.12.1773 på Gamkinn og døpt 2. juledag 1773. Han ble konfirmert søndag etter Michelsdag 1789, han var da 16 år og på Gamkinn. Ved konfirmasjonen har presten skrevet følgende om ham i kirkeboka: *Grundig oplyst og et ypperligt Neme*. Hans ble gift 19.11.1801 med Mari Eilertsdtr. Sanne. Hun ble født i 1779. Hans døde 30.3.1862.

Hans og Mari hadde følgende barn:

1. Kari, døpt 8. søndag etter *trinitatis* 1802.¹⁶⁴
2. Søren Hansen Gamkinn, døpt fastelavenssøndag 1804¹⁶⁵ (se nedenfor).
3. Eilert, døpt 17.11.1805.
4. Hans, døpt 30.8.1807.
5. Ole Hansen, født 28.10.1810. Gift 16.7.1844 med Kari Gulbrandsdtr. Falang.

18.6.1831: Skjøte fra Hans Sørensen Gamkinn til hans eldste sønn Hasn Sørensen på garden Gamkinn i Gran, matrikkel nr. 129, for 1300 speciedaler.¹⁶⁶

Søren Hansen Gamkinn ble født på Gamkinn og ble døpt fastelavenssøndag 1804. Han ble gift 29.10.1832 med Mari Pedersdr. Melbostad. Hun var da 20 år, datter av Peder Larsen Melbostad.

Søren og Mari hadde følgende barn:

1. Margrethe, født 16.9.1833.
2. Mari, født 7.2.1835, død 2.3.1835.
3. Mari, født 28.4.1836.
4. Kari, født 6.9.1838.
5. Hans Sørensen Gamkinn, født 11.4.1840, død 14.7.1928. Gift med Ingeborg Thorstensdtr. Barn: Karen Marie, Marie, Søren, Tilla Karoline, Thorvald, Inge, Peder, Olave. Sønnen Peder Gamkinn var sogneprest i Selbu fra 1918 og i Jevnaker fra 1929.

¹⁶⁴ 8. august 1802.

¹⁶⁵ 12. februar 1804.

¹⁶⁶ Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, pantebok nr. 3, folio 46a, tinglyst 18.6.1831.

6. Peder, født 21.1.1844.
7. Berte Marie, født 28.11.1846.
8. Lars, født 11.11.1849.

Jens Sørensen og Mari Nilsdtr. Gamkinn

Jens Sørensen Gamkinn ble født 15.5.1767 på Gamkinn i Gran og døpt 4. søndag etter påske 1767. Han bodde på Gamkinn hele sitt liv. Konfirmert trinitatis-søndag 1782. Han var dragon (ryttersoldat) da han giftet seg. Jens overtok halvparten av garden Gamkinn etter sin far. Jens døde 2.5.1822.

Mari Nilsdtr. Gamkinn ble født på Fallang i Gran, døpt 16.10.1777. Hun bodde også der da hun ble konfirmert og da hun giftet seg. Konfirmert 17. søndag etter trinitatis 1792. Mari døde på Gamkinn 14.6.1859. Mari var datter av Nils Pedersen og Eli Olsdtr. Falang.

Jens og Mari ble gift 25.11.1800. De fikk 7 barn:

1. Kari Jensdtr. Bleken, født 25.1.1801, døpt søndag septuagesima 1801, død 29.11.1878 (se nedenfor).
2. Nils Jensen Gamkinn, født, 10.6.1803, døpt 1. søndag etter trinitatis 1803, død 10.2.1888 (se nedenfor).
3. Søren, født 26.5.1806, død 1 time gammel, hjemmedøpt, begravet 9.6.1806.
4. Søren Jensen Holmstykket, født 26.8.1807, døpt 30.8.1807, død 16.8.1870 (se nedenfor).
5. Ole Jensen Framstadhagen, født 4.7.1811, døpt 7.7.1811 (se nedenfor).
6. Ella Erickson (Eli Jensdtr.), født 2.3.1815 (se nedenfor).
7. Sarah Hendrickson (Siri Jensdtr.), født 25.9.1820 (se nedenfor).

I ei notisbok som er bevart på Gamkinn er følgende innført om Jens og Mari og deres barn:¹⁶⁷

Anno 1767 d: 15de May Er min søn Jens Sørensen født til denne Kummer fulde Verden gud give ham at Opvoxe gud til ære Sinne Kiere forældre til glæde Og fornøjelse

Gamkind den 15 Maius Anno 1767 Søren Jensen

Anno 1800 Jens

November, dn 25 hafde vi vores Brølups Dag paa Gaarden fallom Jens Sørensen Gamchind og Mari Nilsdatter

Anno 1801 d 25 Januarius, er min datter Kari Jensdatter født til denne syndefulde verden og i

Daaben jndpodet i det sande viin træ Christo den 4de Søndag efter Hellig tre Kongers dag

Anno 1803 den 10de Juny blev vores Søn Niels Jensen Født til denne syndige verden paa Gaarden Gamkiend. - Og i Daaben Indpodet i det sande Viintræe Christo den 1ste Søndag efter Trinitatis i Grans Hoved Kierke

1807 d: 2^{den} September 26de Augusti blev Vor Søn Søren Jensen Født til Verden paa Gaarden Gamkind. Og i Daaben Indpodet i det Sande Viin træ Christo den 15de Søndag efter Trinitatis 30te Augustii i Grans Hovedkirke

Anno 1811 den 4 Juli blev vores Søn Olle Jensen født til denne syndige verden paa Gaarden Gamchind og i daaben Indpodet i det sande viin træ Christo Gamchins den 4 deesbe

Anno 1815 den 2^{den} Marty blev Vor Datter Elie Jens D' Født til Verden paa Gaarden Gamkind, og i Daaben Indpodet i det Sande Viin Træ Christo den 5te Marty i Grans Hoved Kirke. -

Anno 1820 d: 25de September, blev vor Datter Siri Jens Datter Født til Verden Og i Daaben indpodet i det sande Viintræe Christo den 1ste October i Grans Hoved Kirke.-

¹⁶⁷ Statsarkivet Hamar. Privatarkiv nr. 37 Gamkinn i Gran. Avskrift av dokumenter tilhørende Jens Gamkinn.

Jens overtok halvparten av garden Gamkinn i 1800 (skjøtet er gjengitt tidligere i artikkelen). Mari solgte garden i 1831 til sønnen Nils¹⁶⁸:

Skjøde paa Gamkind:

Underskrevene Mari Nilsdatter Enke efter Jens Sørensen Gamkind med Lavvæрге gjør vitterligt at have solgt og afhændet ligesom ieg herved fra mig og mine øvrige Arvinger sælger, skiøder og afhænder til min ældste Søn Nils Jensen med tilkommende Hustru og Arvinger den min afdøde Mand hiemlede Gaard Gamkind af Skyld 1 Hud 3 Skind under Matricul N° 129 i Grans Præstegield for den Kjøbesumma 1300 Spd skriver Et Tusinde og tre hundrede norske Speciedaler, samt imod at han svarer mig for min Levetid et efter Gaardens Beskaffenhed og almindelig Bygdeskik passelig Føderaad som ved nærmere oprettet Document bliver bestemt. I Kjøbesummen er liqvideret den i Gaarden indestaaende Giæld til Norges Bank 100 Spd og 200 Spd som skal henstaae rentefrie mod Føderaadens Svarelse; og da der for den øvrige Deel af Kjøbesummen stilles mig Rigtighed, saa skal fornævnte Gaard Gamkind med Bygninger og alle tilliggende Herligheder, alt saaledes som min nu afdøde Mand og ieg sammen eiet og brugt haver herefter tilhøre Kjøbereren med tilkommende Hustrue og Arvinger hvoraf de maa gjøre sig saa nyttige og gavnlige som sande Eiere bedst veed og kan, da ieg for Salget bliver hiemmelspligtig efter Loven.

Til Bekræftelse under min og Lavværges Haand i 2de Vitterligheds Vidners Overværelse. Welo den 11 Juli 1831.-

Mari Nilsdatter Gamkind med ført Pen.

Som Lavvæрге underskriver Gulbrand Nilsen Fallang¹⁶⁹ med ført Pen.

Som Kiøber underskriver Nils Jensen Gamkind.

Til Vitterlighed J: Schandorff E: T: Thomle.-

Da sønnen Niels overtok garden inngikk han følgende føderådskontrakt med moren Mari Nilsdtr.:¹⁷⁰

Jeg Under tegnede Niels Jensen Gamkien hved skiøde Efter min Fader og Moder Saa skal jeg Niels Jensen Gamkien Svare til min moder Mari Niels Datter Gamkien Livøre Føde-Raad nemlig

1 Svarer han mig aaelrig 4 ½ tøende Rent byg og En halv tøende malt og 12 Sættieng Erter og 12 Sættieng Ruug og humle til For nøden

hed og to skieper Salt og 1 ½ lpd Siel og ½ lpd tør Fisk og 2 lpd Samfengt Liin og 1 Ruel tobak og ½ maael til Potetes

2 Svarer han mig aaelrig Et hvinter Født nød til slagt og 4 lpd Flesk aaelrig og Frit Hues Rom hvoer ieg Finder for gaaet og En kierlig op hvartnin og j Sæerdeles hed i Sygdoms til Felde.

3 Føder han For mig 2 Kiøer og 3 Souver hvor af den ene bliver gieme og den andre med til Sætra og bomaden stilet og giem føert og mig Leveret

4 Sæter ieg in den Røe Haape som ieg hvil have til Reise Hest hvoer ieg Finder for gaaet at Reise j mod dette Livøre Sæter ieg 200 Hundre Rente Frit i gaaerden som skal hvar til min Død og det Halve Hundre skal gaa til gravvoels gierd og de Øvrige af pengerene skal gaa til samtlig arvinger. Efter arvegans-maaden og 20 Spd: skal Mari Niels Datter have af Kiøbe sumen til hanskillinger de 4 Er betalt og de 16de skal hd tage Rente af

5 Hviil ieg have hvert Aær Et Saamers Høy Læes og Fri Risperskov Vester For bygningen og Fri hve Sønder Huguen og inbaren og Livørs Svarelse tager sin begyndelse Fra 14 October og de Føde midler som Er til Overs skal gaa til gaaerdens bruger Efter min Død

Til Hviterlighed Gamkien d: 14de: October 1831

S: Falang Niels Jen Sen Gamkind

H: Gamchind

¹⁶⁸ Statsarkivet Hamar. Hadeland og Land sorenskriverembete, pantebok nr. 3, folio 50b, tinglyst 8.8.1831.

¹⁶⁹ Gulbrand Nilsen Fallang var Mari Nilsdtr. Gamkinns bror.

¹⁷⁰ Statsarkivet Hamar. Privatarkiv nr. 37 Gamkinn i Gran. Avskrift av dokumenter tilhørende Jens Gamkinn.

Modstaaende 16 Spd er mig af Niels Jensen Gamkind rigtig betalt. hvorfor jeg herved meddeler Qvittering. -

Mari Nielsdatter Gamkind. med ført Pen

jeg haver faat alt som tilfalder mig efter Mari Niels datter Gamkind Død vor paa jeg kvitterer Ole Hendiksen Kruggerud med ført pen

Kari Jensdtr. Bleken ble født 25.1.1801 på Gamkinn i Gran, døpt søndag *septuagesima* 1801.¹⁷¹ Hun var hos foreldrene på Gamkinn ved folketellingen i 1801. Hun bodde også da hun ble konfirmert og da hun giftet seg. Konfirmert 1.10.1818. Ved folketellingen i 1875 var hun i føderåd hos sønnen Nils på Bleken. Kari døde på Bleken 29.11.1878.

Kari ble gift 9.9.1828 med Engebret Larsen Bleken. Han ble født på Tingelstad i Gran, døpt fastelavenssøndag 1799.¹⁷² Han var hos foreldrene Lars Andersen og Anne Jensdtr. på Tingelstad ved folketellingen i 1801. Konfirmert 4.10.1812, han bodde også da på Tingelstad. Han bodde på Gjøvikeie da han giftet seg, han var da murmester. Han kjøpte garden midtre Bleken i Brandbu i 1828 og solgte den i 1868 til sønnen Nils. Engebret døde på Bleken 15.12.1868.

Kari og Engebret hadde følgende barn:

1. Lars Engebretsen Bleken, født 17.9.1828. Konfirmert 2.10.1842. Ved folketellingen i 1875 var han ugift og bodde hos broren Nils, arbeidet med ved- og tømmerkjøring.
2. Jens Engebretsen Bleken, født 4.1.1830. Konfirmert 6.10.1844. Ved folketellingen i 1875 var han ugift, murmester og bodde hos broren Nils.
3. Anders Ingebretsen Blegen, født 24.5.1832, 28.12.1921.
4. Nils Engebretsen Bleken, født 21.9.1835.
5. Anne Engebretsdtr. Raknerud, født 27.6.1837, død 17.8.1909. Anne ble gift med sitt søskenbarn Bertel Sørensen fra Holmstykket, som senere ble gardbruker på Raknerud (se senere i artikkelen).
6. Mari Engebretsdtr. Tokerud, født 10.5.1840. Konfirmert 20.5.1855. Ved folketellingen i 1875 bodde hun på midtre Bleken, *hjælper moderen*. Gift 12.3.1890 med Johannes Johnsen Tokerud i Gran. Han ble født 1849, og det var hans 3. ekteskap¹⁷³.
7. Ole Ingebretsen Blegen, født 2.1.1844, død ca. 1891.

Nils Jensen Gamkinn ble født 10.7.1803 på Gamkinn, døpt 1. søndag etter trinitatis 1803. Konfirmert 5.10.1817. Overtok garden etter foreldrene (se skjøte gjengitt ovenfor). Død 10.2.1888.

Nils ble gift 9.2.1832 med Mari Hansdtr. Hilden. Hun ble født 1809 og døde 1897.

Ved folketellingen i 1875 bodde Nils og Mari som føderådsfolk hos sønnen Jens på Gamkinn. Nils og Mari fikk 7 barn:

1. Jens Nilsen Gamkinn, født 27.7.1832, død 14.9.1909 (se nedenfor).
2. Hans Gamkinn, født 20.11.1835. Utvandret til Amerika i 1866.
3. Mari Nilsdtr. Lyngstad, født 21.1.1837, død 16.1.1909. Gift med Halvor Christophersen Lyngstad.
4. Anne Nilsdtr. Haslerud, født 16.10.1839 (se nedenfor).
5. Søren, født 14.11.1842. Gift 8.4.1881 med Randi Marie Eriksdtr. Skårud, født 1846.
6. Kari, død 16.12.1846, 8 dager gammel, hjemmedøpt.
7. Kari, født 27.6.1850. Husholderske hos broren Jens ved folketellingen i 1875.

¹⁷¹ 1. februar 1801.

¹⁷² 3. februar 1799.

¹⁷³ Johannes var gift 1. gang med Anne Dorthea Christopherdtr. Tokerud. Hun var søskenbarn av Mari og datter av Christopher Larsen Tokerud.

I ei notisbok som er bevart på Gamkinn er følgende innført om Nils og hans familie:¹⁷⁴
Anno 1832 Den 27 Juli blev vor Søn Jens Niels Sen Gam Kind Født til ver Den paa Gaarden Gam Kind
Anno 1835 Den 26de novem Ber Blev vor søn Hans Nils Sen Født til Verden paa Gaarden Gam Kind
Anno 1837 - Den 22de Ianuvar Blev vor datter Mari Niels datter født til Verden paa Gaarden Gam Kiend

Jens Nilsen Gamkinn ble født 27.7.1832 og døde 14.9.1909. Overtok garden etter sin far. Gift 21.4.1880 med Goro Olsdr. Fallang. Hun ble født 8.3.1849.

Jens og Goro fikk 5 barn:

1. Mari, født 17.4.1881.
2. Nils Jensen Gamkinn, født 14.8.1883, død 13.12.1905. I følge lensmannens dødsfallsprotokoll døde han på *Gaustad sidsygeasyl*, dødsårsaken var influensa.¹⁷⁵
3. Gudbrand Gamkinn, født 21.10.1886. Gift 1923 med Martha Gamme. Overtok garden etter faren. De hadde bl.a. sønnen Jens Gamkinn.
4. Kari, født 21.10.1886.
5. Hans Gamkinn, født 28.9.1888, død 1978. Ved folketellingen i 1910 drev han garden sammen med broren Gudbrand. Gift med Lina Bjertnes, 1897-1969.
– Deres sønn: Jens Gamkinn, 1916-1989. Gift 1949 med Margit Helmen, født 1919. Barn: Hans Gulbrand 1949, Knut 1954.

I ei notisbok som er bevart på Gamkinn er følgende innført om Jens og hans familie:¹⁷⁶
Aar 1881, den 17de April blev vor Datter Mari Jensdatter født til Verden Paa Gaarden Gamkind
Aar 1883 den 14de August blev vor Søn Niels Jensen født til Verden Paa Gaarden Gamkind
Niels Døde 13 December 1905
Aar 1886 den 21de October Blev vor Datter og Søn Kari og Gulbrand Jensen Fød til den Syndige verden paa Gaarden Gamkind
Aar 1888 den 28de September Blev vor Søn Hans Jensen født til Verden paa Garden Gamkind

Anne Nilsdr. Haslerud ble født 16.10.1839. Gift med Torsten Pedersen Haslerud. Han ble født i 1839. Anne og Torsten hadde barna:

1. Mari, født 1867.
2. Peder, født 1869.
3. Margrete, født 1872.
4. Nils, født 1875

Søren Jensen Holmstykket ble født 26.8.1807 på Gamkinn i Gran, døpt 30.8.1807. Han bodde på Gamkinn da han ble konfirmert og da han giftet seg. Konfirmert 13.10.1822. Død på Holmstykket 16.8.1870.

Søren ble gift 10.4.1834 Med Anne Bertelsdr. Holm. Hun ble født 25.1.1812 på Holm i Gran. Hun bodde der da hun ble konfirmert og da hun giftet seg. Konfirmert 24.9.1826. Død på Holmstykket 16.6.1855. Anne var datter av Bertel Larsen og Kirsti Larsdr. Holm. Søren og Anne bodde på Kjevlingstuen i Lunner da de tre første barna ble født, på Bjøralteie i Lunner i 1842, på Holmseie (Holmstykket) i 1845 og senere.

Søren og Anne fikk 8 barn:

1. Jens Sørensen Holmstykket, født 3.7.1834, død 21.1.1902 (se nedenfor).
2. Bertil Sørensen Raknerud, født 18.2.1837, død 21.3.1920 (se nedenfor).

¹⁷⁴ Statsarkivet Hamar. Privatarkiv nr. 37 Gamkinn i Gran. Avskrift av dokumenter tilhørende Jens Gamkinn.

¹⁷⁵ Statsarkivet Hamar. Lensmannen i Gran, dødsfallsprotokoll nr. 2 (1899-1917).

¹⁷⁶ Statsarkivet Hamar. Privatarkiv nr. 37 Gamkinn i Gran. Avskrift av dokumenter tilhørende Jens Gamkinn.

3. Kirsti, født 30.4.1840. Konfirmert 3.6.1855, hun bodde da på Holmstykket. Hun bodde på Holmseie (Holmstykket) da hun var fadder i 1858, Bleken i 1864 og Holm i 1871. Ved folketellingen i 1875 var hun ugift budeie på Holm.
4. Mari, født 4.8.1842. Konfirmert 31.5.1857, hun bodde da på Gammeeie. Hun bodde på Vien da hun var fadder i 1866.
5. Gulbrand, født 15.5.1845. Konfirmert 29.5.1859, han bodde da på Fagerholt. Han bodde på Holm da han var fadder i 1861 og Almseie i 1864.
6. Siri, født 7.12.1848, død 15.2.1849.
7. Siri, født 12.1.1850. Konfirmert 29.5.1864, hun bodde da på Holmseie. Tjenestejente hos broren Jens på Holmstykket ved folketellingen i 1865. Hun bodde på Holm da hun var fadder i 1866 og på Bleken i 1870.
8. Kari, født 9.3.1853. Ved folketellingen i 1865 bodde hun hos tanten Kari Jensdtr. på Bleken, *til oppfostring*. Konfirmert 2.6.1867, bosatt på Bleken. Ugift tjenestepike på Melbustad ved folketellingen i 1875.

I ei notisbok som er bevart på Gamkinn er følgende innført om Søren:¹⁷⁷

1807 d: 2^{den} September 26de Augusti blev Vor Søn Søren Jensen Født til Verden paa Gaarden Gamkind. Og i Daaben Indpodet i det Sande Viin træ Christo den 15de Søndag efter Trinitatis 30te Augustii i Grans Hovedkirke

Søren overtok Holmstykket i pant fra sin svoger Lars Bertelsen Holm i 1851.

Jens Sørensen Holmstykket ble født 3.7.1834 på Kjevlingstuen i Lunner og døde 21.1.1902 på Holmstykket i Gran. Konfirmert 20.5.1849. Han overtok Holmstykket etter sin far, ved folketellingen i 1875 opplyst å være pantekjøpt selveier. Gift 20.10.1858 med Kari Andersdtr. Allemannsbakken. Hun ble født 24.5.1833 og døde 27.9.1915.

Jens og Kari fikk 7 barn, det første før de ble gift:

1. Anne, født 12.10.1858. Gift 30.3.1882 med skomaker Martin Jensen Løken, Jevnaker, født 1855.
2. Karen, født 18.3.1861. Gift 1. gang 6.12.1881 med Martin Kristiansen, tjener på Holm, født 1852, død 29.4.1883. Barn: Anne Marie født 13.3.1882. Gift 2. gang 6.7.1887 med skredder og forpakter Johannes Johansen Kjevlingstubråten, Lunner, født 1856.
3. Kirsti, født 18.12.1863.
4. Anders Jensen Holmstykket, født 20.5.1866, død 20.1.1931.
5. Søren, født 23.2.1869.
6. Iver Jensen Lygnstad, født 16.9.1871, død 21.6.1952.
7. Karine Maria, født 1.8.1875.

Bertil Sørensen Raknerud ble født 18.2.1837 på Kjevlingstuen i Lunner. Han kom med foreldrene til Holmstykket i Gran ca. 1845. Konfirmert 30.5.1852, karkater *temmelig god*, han bodde da på Holmseie (Holmstykket). Han bodde på Bleken da han giftet seg. Bertil ble gardbruker på Retrumstøen i Brandbu, og senere på Raknerud i Gran. Han arbeidet i tillegg som snekker. Bertil var føderådsmann hos sønnen Ingebret på Raknerud ved folketellingen i 1910 og døde 21.3.1920.

Bertil ble gift 24.11.1863 med sitt søskenbarn **Anne Engebretsdtr.** (se tidligere i artikkelen). Hun ble født 27.6.1837 på Bleken i Brandbu, hun bodde der da hun ble konfirmert og da hun giftet seg. Konfirmert 30.5.1852, karakter *god*. Anne døde på Raknerud 14.8.1909.

Bertil og Anne bodde på Bleken da det første barnet ble født og ved folketellingen i 1865. De flyttet til Retrumstøen i 1866 da Bertil kjøpte bruket. I 1892 flyttet de til Raknerud da Bertil solgte Retrumstøen og kjøpte en av Raknerud-gardene.

Bertil og Anne fikk 9 barn:

¹⁷⁷ Statsarkivet Hamar. Privatarkiv nr. 37 Gamkinn i Gran. Avskrift av dokumenter tilhørende Jens Gamkinn.

1. Anne, født 15.2.1864, død 2.1.1884 av *tæring*.
2. Ingebret B. Raknerud, født 23.7.1867, død 3.3.1936. Gift 27.7.1903 i Johanneskirken i Kristiania med Marte Lynne. Hun ble født 6.10.1882 og døde 30.4.1977. Ingebret og Marte hadde ingen barn.
3. Kari Bertelsdtr. Raknerud, født 23.12.1869 død 8.3.1949. Gift med Edvard Eriksen Raknerud. Han ble født på Raknerud 4.10.1873 og døde samme sted 31.1.1904. Edvard var sønn av Erik Halvorsen og Kirsti Eriksdtr. Raknerud. Kari og Edvard ble gift 2.3.1899 i Johanneskirken i Kristiania. De hadde følgende barn:
 - Kirsti Vesthagen, født 5.6.1899, død 12.2.1973 (*min farmor*). Gift med Olaf Vesthagen.
 - Kristian Alfred Raknerud, født 28.6.1901, død 21.5.1989.
 - Berta, født 17.8.1903, død 5.6.1905.
4. Simon, født 18.9.1872, død 20.11.1872.
5. Sigvard B. Raknerud, født 7.1.1874. Gift 2.8.1915 med Kari Koller. Hun ble født 4.11.1879 og døde 23.6.1941. Da hans far døde i 1920 ble det oppgitt at Sigvard bodde i Ringdalssvingen. Sigvard og Kari bodde senere i Gudmundshagen i Tingelstad. De fikk ett barn:
 - Arve Karstein Raknerud, født 1.9.1917, død 16.3.1996. Ugift.
6. Berthe Marie Tokerud, født 25.9.1876, død 26.2.1935. Gift 10.5.1901 i Johanneskirken i Kristiania med Kristian Tokerud. Han ble født 8.10.1875 og døde 29.7.1962. Han overtok bruket Tokerud i Gran etter sin far. Berthe Marie og Kristian fikk 6 barn:
 - Johannes Tokerud, født 11.3.1903, død 1988. Gift med Selma Amundrud.
 - Anders Tokerud, født 6.3.1906, død 18.12.1998.
 - Anne Marie Rolie, født 21.11.1908, død 15.10.1996. Gift med Andreas Rolie.
 - Bernt Tokerud, født 2.3.1912, død 7.12.1996.
 - Adolf Tokerud, født 2.3.1912 (tvilling med Bernt), død 18.2.1978. Ugift.
 - Klara Tokerud, født 24.2.1914, død 19.1.1999. Ugift.
7. Iver B. Raknerud, født 3.1.1880, død 12.7.1958. Gift 21.1.1918 med Kristine Lynne. Hun ble født 4.4.1898 og døde 8.5.1984. Iver og Kristine fikk 6 barn:
 - Anders Raknerud, født 11.5.1918.
 - Kirsten Jøran, født 14.11.1919, død 14.4.1935.
 - Halvor Raknerud, født 5.4.1921, død 3.12.1987.
 - Borghild Horgen, født 30.7.1923.
 - Karen Martinussen, født 19.2.1928.
 - Ingvar Raknerud, født 10.6.1931.
8. Bent, født 23.9.1882, død 11.10.1882.
9. Anders, født 20.4.1884, død 12.5.1884.

Ole Jensen Framstadhagen ble født 4.7.1811 på Gamkinn, døpt 7.7.1811. Han bodde også der da han ble konfirmert og da han giftet seg. Konfirmert 15.10.1826. Gift 9.5.1837 med Kari Christensdtr. Framstadhagen. Ved vielsen ble det oppgitt at hun var 25 år. Hun døde 25.8.1878 på Framstadhagen, i følge kirkeboka av *kræft*. Ole og Kari bodde på Framstadhagen da de 6 første barna ble født, i den første tiden som husmannsfolk, senere er Ole kalt *gaardmand*. I 1857 var de husmannsfolk på nordre Hvalebyeie, og ved folketellingen i 1875 var de husmannsfolk på Lillehagen under Framstad.

Ole og Kari fikk 7 barn:

1. Anne, født 7.8.1837, død 27.2.1845.
2. Mari, født 16.5.1840.
3. Olina, født 23.12.1843, død 12.11.1844.
4. Jens, født 26.9.1845, død 29.9.1849.
5. Anders, født 17.1.1849, død 8.9.1849.
6. Ingeborg, født 9.9.1850.
7. Christen, født 24.9.1857.

Mari, Ingeborg og Christen var hos foreldrene ved folketellingen i 1875.

Ella Erickson (Eli Jensdtr.) ble født 2.3.1815 på Gamkinn. Hun bodde også der da hun ble konfirmert og da hun giftet seg. Konfirmert 8.3.1829. Gift 26.10.1847 med Anders Henriksen Lunnerengen fra Lunner. Han ble oppgitt å være 22 år ved vielsen. Han var sønn av Henrik Eriksen. Eli og Anders bodde først på Lunnerengen men utvandret til Amerika omkring 1854 og bosatte seg i Argyle i Lafayette County i Wisconsin. Eli endret sitt navn til Ella og Anders til Andrew. De tok etternavnet Erickson.

Barn:

1. Dødfødt gutt, 3.8.1848.
2. Henrik, født 13.7.1849 (død før 1851).
3. Henrik, født 30.3.1851.
4. Jens, født 1.1.1853 (død før 1856).
5. John, født ca. 1856.

Ved folketellingen i USA i 1860 bodde denne familien i Argyle Township i Lafayette County i Wisconsin.¹⁷⁸

- Andrew Erickson, 35 år, født i Norge
- Ella Erickson, 45 år, født i Norge
- Henry, 9 år, født i Norge
- John, 4 år, født i Wisconsin

Sarah Hendrickson (Siri Jensdtr.) ble født på Gamkinn 25.9.1820. Hun bodde også på Gamkinn da hun ble konfirmert og da hun giftet seg. Konfirmert 4.10.1834. Gift 21.4.1845 med Ole Henriksen Lunnerengen. Han ble født 29.4.1820. Ole var bror til Anders som var gift med Siris søster Eli. Siri og Ole bodde på Munkerud i Lunner da de to første barna ble født og på Ensrudeie i Gran i 1850. Siri og Ole utvandret til USA 20.10.1852. Siri endret sitt navn til Sarah i USA og familien brukte etternavnet Hendrickson. De bosatte seg i Argyle i Lafayette County i Wisconsin, Ole fikk skjøte fra staten på en eiendom ved Apple Branch i 1853. De bodde i Argyle ved folketellingene i 1860 og 1880. Ved folketellingen i 1900 bodde Sarah hos sønnen Edward i Argyle.

Ole døde 12.9.1898 og Sarah døde 9.3.1908.

Siri og Ole hadde 9 barn i følge folketellingen i 1900. Av disse ble de 3 eldste født i Norge:

1. Henry Hendrickson (Henrik), født 3.2.1846 (se nedenfor).
2. John Hendrickson (Jens), født 6.12.1847. Bodde i Northwood, Iowa.
3. Edwin Hendrickson (Even), født 26.6.1850. I 1870 kjøpte han en jernvareforretning i Argyle sammen med broren Henry og L.A. Rossing. Edwin solgte sin andel til Henry i 1874 og flyttet til Northwood i Iowa.
4. Mary, født ca. 1854, 6 år i 1860. (Antakelig død før 1863, eventuelt kan navnet ha vært Cari).
5. Simon O. Hendrickson, født mai 1856 (se nedenfor).
6. Christian, født 1857.
7. Mari Hexum, født 30.4.1863, død 12.2.1918 (se nedenfor).
8. Elena.
9. Edward Hendrickson, født 28.4.1866, død 29.4.1906 (se nedenfor).

Ved folketellingen i USA i 1860 bodde denne familien i Argyle township i Lafayette county i Wisconsin.¹⁷⁹

- Ole Endrickson, 40 år
- Sarah Endrickson, 40 år

¹⁷⁸ Digitalarkivet. Utdrag av normenn i folketellingen 1860 i Wisconsin.

¹⁷⁹ Digitalarkivet. Utdrag av normenn i folketellingen 1860 i Wisconsin.

- Henry Endrickson, 14 år
- John Endrickson, 12 år
- Evan Endrickson, 10 år
- Mary Endrickson, 6 år
- Leaman Endrickson, 4 år
- Christian Endrickson, 2 år

Ved folketellingen i USA i 1880 bodde denne familien i Argyle township i Lafayette county i Wisconsin:¹⁸⁰

- Ole Hendrickson, 60 år
- Sarah Hendrickson, 59 år
- Simon Hendrickson, 25 år
- Christian Hendrickson, 23 år
- Mary Hendrickson, 17 år
- Edward Hendrickson, 14 år

Henry Hendrickson (Henrik) ble født på Munkerud i Lunner 3.2.1846. Han utvandret til USA sammen med foreldrene i 1853 eller 1854. Han ble gift i 1871 med Sarah Adelaide Hoover som var 28 år gammel i 1880. I Henry startet i 1870 en jernvareforretning i Argyle sammen med broren Edwin og Lars A. Rossing: "Hendrickson's Hardware". Edwin solgte sin part til Henry i 1874. Forretningen ble solgt i 1911 etter at Henry og partneren døde, den ble revet i 1970. Henry var aktiv i Frimurerordenen. Han døde 22.2.1909. Sarah døde i 1933.

Barn:

1. Maria L. St.Leon, født ca. 1873. 7 år ved folketellingen i 1880. Gift med en St.Leon
2. Hellen Adell Walker, født ca. 1875. 5 år ved folketellingen i 1880. Gift med John Walker. De drev en kafé i Argyle. Barn: Bernice Dillon og Zelda Watson
3. William O. Hendrickson, født 12.1.1879, død 18.2.1954. Arbeidet som elektriker. Gift 23.10.1911 med Delia A. Halverson. Hun ble født 4.7.1887. Barn:
 - Gutt, født 20.11.1912, død samme dag.
 - Mildred E. Malinski, født 1.9.1914. Gift 23.11.1939 med Francis A. Malinski (Frank). Barn: Patricia 1941, Anita 1946.
 - Wilma A. Hain, født 12.11.1916, død 11.7.1992.
 - Paul R. Hendrickson, født 26.5.1919, død 6.2.1965. Gift med Evelyn.
 - Margareth A. Martin, født 6.9.1924. Gift med Clayton Martin, født 14.8.1926.
 - Dorothy A. Martin, født 19.2.1928. Gift med Alton Martin, født 13.5.1930. De har to sønner.
4. Clyde Hendrickson, født juli 1880.
5. Hazel Hendrickson, født mars 1884. Ugift. Arbeidet ved Treasury Department i Washington, D. C.
6. Gerald Hendrickson, født 4.6.1887, død mai 1979. Han var fredsdommer (justice of the peace) og drev bl.a. en brusfabrikk, et renseri, en postordreforretning og korrespondansekurs i tegning. Blant barna var:
 - Dale Hendrickson, misjonær i Ecuador.
 - Violet Hendrickson, misjonær i India.
 - Bob Hendrickson, professor ved et college.
7. Wanda Hendrickson ("Youssi"), født juni 1891. Bodde i Illinois.
8. Bernard Hendrickson, født desember 1893. Bodde i California.

¹⁸⁰ Digitalarkivet. Utdrag av normenn i folketellingen 1860 i Wisconsin.

Simon O. Hendrickson ble født i mars 1856 i Wisconsin. Gift med Anna, de hadde vært gift i 16 år i 1900. Hun ble født i april 1863 i Wisconsin.

Barn:

1. Joseph O., født oktober 1884
2. Carrie S., født mars 1888

Mari Hexum ble født 30.4.1863 i Argyle og døde 12.2.1918 i Nye, Polk County i Wisconsin. Gift 10.12.1885 med Christian Andreasson Hexum. Han ble født på Vestre Toten 26.4.1863 og døde 1.8.1934.

Barn:

1. Oscar S. Hexum, født 16.11.1881, død 1.7.1942. Gift med Clara Hendrickson. Hun ble født i Wisconsin 17.4.1881 og døde 10.2.1938 i Deronda.

Barn:

- Gladys Amundson, født 19.6.1903, død desember 1986. Gift med Manley Amundson, født 16.12.1894, død januar 1969. Barn: Mary Lee.
 - Louella Nelson, født 12.9.1905, død 9.2.1991. Gift 14.6.1930 med Fred Nelson, født 18.8.1897, død 6.8.1986. Barn: John, Diane, Larry 16.7.1931, Gordon 31.1.1935, Stuart 14.6.1942.
 - Donald Oscar Hexum, født ca. 1910. Gift med Ruth Larson. Barn: Maxine 12.5.1940, Terry 20.7.1941.
 - Julian Merlin Hexum, født 17.4.1916. Gift med Janet Atherton Hegele, født 30.5.1923. Barn: Ronald 17.10.1943, Janice 11.3.1946, Shirley 19.1.1948, Howard 28.4.1954, Beverly 4.2.1956.
2. Minnie Clow, født 19.9.1886, død 1960. Gift med Ed Clow. Han ble født 13.3.1885 i Wisconsin og døde 5.2.1953.
Barn:
 - Charles Clow, født 1914. Gift med Kathleen. Barn: Charlene 19.10.1940, Bruce 23.9.1948, Rene Lynn 2.11.1963.
 3. Alfred Hexum, født 11.10.1888, død 24.1.1969. Gift med Marie Wiens.
Barn:
 - Raymond Hexum, født 17.6.1917, død 10.1.1971. Gift med Marvel Gicybowski, født 8.1.1919. Barn: Larry Wayne 13.11.1949, Bruce David 6.12.1954.
 - Curtis Hexum, født 20.8.1922, død 24.1.1992. Gift med Louise Reichenbach, født 23.6.1921, død august 1986. Barn: Michael 28.1.1958, Carol ca. 1960.
 4. Stella Olson, født 9.10.1890, død 10.10.1959. Gift med Goodwin O. Olson. Han ble født 9.1.1886 og døde 1.10.1956.
Barn:
 - Earl Olsen, født 1911, død 1956. Gift med Dora Kenney, født 21.5.1926, død 18.3.1991. Barn: Kenneth 15.12.1946.
 - Donald Olson, født 7.3.1920, død desember 1959. Gift med Myrtle Peke.
 - Mary Jean Beck, født 1925. Gift med Willis Beck. Barn: Earl 3.6.1944, Rodney 26.8.1947, Linda 26.8.1947, Timothy 26.6.1961.
 5. Clara Emily Johnson, født 11.9.1892, død 28.11.1970. Gift 15.10.1919 med Perry Rudolph Johnson. Han ble født 9.5.1892 og døde 28.4.1945.
Barn:
 - Dale Perry Johnson, født 30.11.1920, død 1.9.1998. Gift 11.5.1947 med Verneil Mae Schuette, født 18.5.1924. Barn: Verlène Anne 30.5.1949, Clayton Dale 20.9.1950, Gloria Marie 30.12.1952.
 - Ila Mae Roos, født 9.1.1924, død 8.12.1957. Gift 7.4.1945 med Robert Sheldon Roos, født 4.7.1920. Barn: Richard Albert 20.5.1946, Ronald Charles 11.8.1947-23.3.1968, Merlin Perry 1.7.1949.¹⁸¹

¹⁸¹ Merlin Perry Roos er gift med Joy Darlene Swanson. Det er Joy som har samlet informasjonen om etterlslekten til Mari Hendrickson.

- Phyllis Irene Howard, født 8.11.1926. Gift 3.9.1949 med Richard Howard, født 27.2.1927, død 5.2.2000. Barn: Gutt 9.10.1953 (død samme dag), Ann Marie 21.10.1954, Susan Lynn 11.2.1959.
6. Charles Marvin Hexum, født 11.7.1895, død 7.11.1957. Gift med Nina Anderson, født 3.4.1908.
Barn:
– Dean Hexum, født 5.5.1928. Gift 12.6.1949 med Eva Fleming, født 19.3.1930. Barn: James, David Dean 25.12.1955.
7. Olger Henry Hexum, født 9.12.1897, død 20.12.1982. Gift 2.6.1926 med Agnes Elvira Carlson. Hun ble født 20.7.1901 og døde 14.12.1981.
Barn:
– Keith LaVere Hexum, født 27.3.1927. Gift med Lucille Jacobson, født 7.1.1932. Barn: Brian 14.4.1957, Cheryl Ann 24.2.1958, Tracy Marie 8.2.1960, Rene Lynn 26.6.1961, Melissa Kay 22.4.1963.
– Wayne Elliott Hexum, født 9.6.1932. Gift 1. gang Irene Gunderson og 2. gang Marlys Mae Wentz, født 27.2.1936. Wayne Elliott har barna: Laurie Rose 2.11.1957, Karin Diane 4.6.1959, Kristian Wayne 19.9.1960.
8. Edna Anderson, født 12.9.1900, død 13.1.1981. Gift 23.5.1925 med Walter Anderson.
Barn:
– Martha Ensley, født 26.6.1929. Gift 30.12.1960 med Keith Ensley, født 16.12.1931. Barn: Craig R. 7.9.1966.
– Audrey Jaeger, født 3.11.1933. Gift med Dwight Jaeger, født 14.10.1931. Barn: David D. 25.12.1958, Mary K. 5.10.1960, Ann M. 19.10.1964.
9. Abner Clinton Hexum, født 24.7.1904, død 5.10.1990. Gift 1. gang 2.1.1927 med Esther Helen Carlson. Hun ble født 16.7.1905 og døde 26.12.1943.
Barn:
– Abner Eugene Hexum, født 22.3.1927. Gift 3.9.1951 med Evelyn Agnes Jarchow, født 19.3.1930. Barn: Pamela Jean 29.8.1952, Kirk Eugene 7.10.1957.
– Wallace Neal Hexum, født 1.11.1928, død 9.2.1994. Gift 5.9.1953 med Sharon Ann Mondor, født 16.8.1935. Barn: Denise Joan 9.8.1954, Neil Mark 31.5.1956, Sonia Jane 18.8.1959, Todd Alan 27.4.1961 (død samme dag), Jon Paul 1.7.1963.
– Joyce Arelen Butterfuss, født 31.3.1930. Gift 1. gang med LaVern Olsen og 2. gang med Norman Butterfuss.
– Ruth Patricia Turner, født 1.12.1934. Gift med James Howard Turner, født 26.12.1930, død 1.12.1994. Barn: Lee James 11.3.1958, Colleen Dee 5.12.1959, Connie Marie 16.2.1963, Larry 13.8.1966.
Abner Clinton ble gift 2. gang i oktober 1958 med Genevieve M. Hamble. Hun ble født 7.9.1908 og døde 4.10.1997.

Edward Hendrickson ble født 28.4.1866 i Argyle, Wisconsin og døde 29.4.1906. Gift med Caroline Jacobsen, i 1900 hadde de vært gift i 14 år. Hun ble født i oktober 1866 i Wisconsin, begge hennes foreldre var født i Norge (fra Hadeland).

Barn:

1. Oscar J., født april 1888
2. Lena J. Everson, født mars 1890
3. Elmer, født september 1891
4. Seymour Clarence, født september 1893
5. Chris M., født mars 1895

6. Cora A., født august 1896
7. Palmer M. Hendrickson, født 30.4.1899, død februar 1980 i Mt. Horeb, Dane County i Wisconsin
8. Burnell S., født ca. 1903
9. Arthur C. Hendrickson, født 29.8.1904, død mai 1979 i Argyle.

Artikkelen har vært publisert i Vestoppland slektshistorielags tidsskrift.